

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Kaçak yayın

ilüpep
subat 2005 sayı:22 2.500.000 TL. kdv pp

Latin aşk anlayışına dair

Don Kişot
400
yaşında

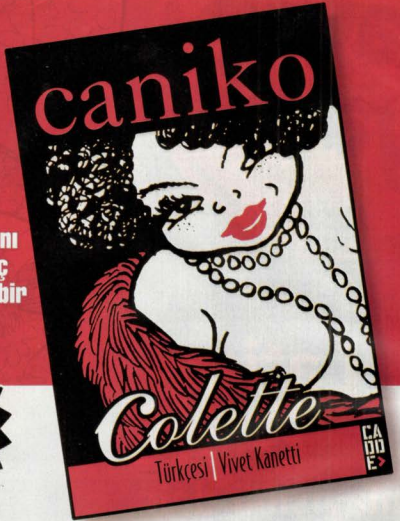
LeMan
Dergi Grubu
KKTTC 2.750.000 TL

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranley.org>

DEUTSCHLAND 3.40 EUR - ÖSTERREICH 3.50 EUR - SCHWEIZ 6.50 CHF
NEDERLAND 3.50 EUR - BELGIQUE 3.50 EUR - FRANCE 3.50 EUR - GB 2.70 GBP

Yirmili yaşlarını
süren bir genç
adamla olgun bir
kadının aşkı

ÖZEL FİYAT
5 YTL
5.000.000TL

“ Kadın; hem şairi,
hem sığırcık kuşunu
hem mükemmel bir noteri
andıran şaşırtıcı hayvan. ”

Colette

CADD
E

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KAKAK

Sayı | 22
Şubat 2005

AYLIK YEREL
SÜRELİ YAYINDIR

Sahibi

LM Basın Yayın
Ltd. Şti. adına
Tuncay Akgün

Yayın Yönetmeni
Tuncay Akgün

Yayın Danışmanı
Adnan Özer

Editör
Aslan Özdemir
aslanozdemir@leman.com.tr

**Sorumlu
Yazışları Müdürü**
Ayhan Erdoğan

Sanat Yönetmeni
Reyhan Karacadağ

Fotoğraflar
Sinan Gökse

Düzi
Nurgül Sedat Kıran

Düzeltili
Hüseyin Kıran

Müesseses Müdürü
Ali Yavuz

Satış Müdürü
Cengiz Kocalı

Baskı Sorumlusu
Tanju Kırte

Abone-Reklam
Sevinç Selvi
0212 - 2 92 94 50/19

E-Mail
kakak@leman.com.tr

Telefon
0212 - 292 94 50
292 95 51 (4 Hat)

Fax
0212 - 292 44 91

Adres
Fırzağa Mahallesi
Defterdar Yokuşu No: 47
Beyoğlu / İstanbul

Baskı
LeMan Matbaası

Telefon
0212 - 858 00 93 (Pbx)

Dağıtım
BBD Merkez

Don Kişot

400yaşında

10

Latin aşk

anlayışına dair

Müzeler
Walter
Benjamin
Schiller

32

Kemal Tahir
Mickey Spillane'e karşı

6

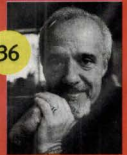
Paulo
Coelho

36

Cezmi Ersöz

38

Atıl Karınca

KAKAK

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Ne Oluyor Ne Bitiyor

Ancak ilk bir kaç yılın ardından terpi görüp mağazanın içine alınmıştı. Yakışıklılığı ile iç dekorasyonu senlendirmesinin yanı sıra satışlara da hatırı sayılır bir müspet etkisi olmuştu Suat'ın.

L-Manyak dergisine ABD'den ödül

Society of Illustrators tarafından her yıl çeşitli kategorilerdeki illüstrasyonlar arasında seçilerek verilen ödüllerden biride L-Manyak dergisinde yayımlanan bir çizgi romana verildi. M. Kutlukhan Perker'in L-Manyak'ta yayımlanan 'Vitrin Mankeni' isimli çizgi hikayesi, çizgi romandalında 2004'de dünyada yayımlanan eniyi çizgi öykülerden biri olarak seçildi. Ayrıca L-Manyak dergisini yayınlamayı Tuncay Akgün'e de editör olarak ödül verildi.

Ödül çizgi dünyasından bir çok kategoride veriliyor. Ödülle değer görülen eserler çizgi dünyasından seçilen uzman bir jüri tarafından belirleniyor. Jürinin seçtiği bu eserler Amerikan Illustrasyon Müzesinde yapılan bir galayla tanıtılıyor ve bir ay burada sergiledikten sonrada bir albümde toplanıyor. Bukitap illüstrasyon konusunda dünyada bilinen eneski ve en prestijli yıllıktır. Seçilen en iyiler arasında birinciye altın, iki esere gümüş madalya verilmekte. Ödül sadece Society of Illustrators Üyeleri'ne ve Amerikalı çizimlere verilmiyor. Ödüller 8 Şubat'ta Museum of American Illustrators'da düzenlenecek bir törenle dağıtılacak...

Piraye'ye Mektuplar Viyana'da sahnelendi

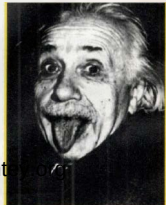
Avusturya Kültür Bakanlığına bağlı olan Interkultheater (Uluslararası Kültür Merkezi) 2005-2006 tiyatro sezonunun etkinliklerinin ilkinin, Nâzım Hikmet'in 'Piraye'ye Mektuplar' adlı şiirlerinin, 'Sevdayım Tepeden Tırnağa' başlığıyla Ocak ayında sahnelendi. Aret Güzel Aleksanyan'ın sahneye koyduğu 'Sevdayım Tepeden Tırnağa' adlı oyun, Nâzım Hikmet'in, 1933'ten 1950'ye kadar, onyediyıl boyunca, çeşitlice avlelerinden Piraye'yeyazdığı şiirlerin müzik eşliğinde sahnelenen oyunda Aret Güzel Aleksanyan, Ayten Tanis, Stefan Fleming rol alıyor.

2005 Einstein yılı ilan edildi

1905'te 26 yaşındayken ortaya koyduğu 3 teori ile fizik dünyasını şaşırtan Albert Einstein, bu çalışmalarından biriyle 1921'de Nobel ödülünü kazandı. Einstein yılı se bebiyle üniversiteler, fizikçiler, hükümet kurumları; kutlamalar, konferanslar, konserler, yarışmalar düzenliyor ve çeşitli kitapların yayınlaması planlanıyor. Birleşmiş Milletler, Einstein'ın meşhur teorilerini yayınlamasının 100. yılı olan 2005'i resmen Uluslararası Fizik Yılı ilan etti.

yeniHarman dergisi 3 yaşında

yeniHarman'ın 3 yaşına basması şerefine Leman Kültür'de bir parti verildi. Gecenin konuk sanatçıları Popstar Bayhanile Türkçe Rap'in yeni yıldızı Fuat'dı. Konuklar arasında Türk mizah ve edebiyat dünyamızın en önemli isimleri bulunuyordu.

Tanpınar ödülleri sahiplerini buldu

Bursa Osmangazi Belediyesi'si'nin düzenlediği "Tanpınar'ın Dünyasında Bursa: Taşlar Gülen Rüya" konulu makale yarışmasında dereceye girenlerin ödülleri verildi. Sivas'tan Dr. İsmet Emre, Adana'dan Ali Selçuk, Ankara'dan H. Emrah Berişle H. Bahadır Türk ve Bursa'dan Mehmet Gülgönül, büyük edebiyatçı Ahmet Hamdi Tanpınar anısına düzenlenen yarışmada dereceye giren makale yazarları oldu.

Özgürlük Ödülü Ragıp Zarakol'un

Norveç Yazarlar Birliği'nin Norveç Kültür Bakanlığı ile birlikte her yıl bir yazara ifade özgürlüğü yolunda gösterdiği çabalardan ötürü verdiği "Özgürlük Ödülü"ne bu yıl Türkiye'den yazar/ yayıncı Ragıp Zarakol değer görüldü.

Rifat Ilgaz Öykü Ödülü

Rifat Ilgaz adına, 2005 yılında verilerek üzere öykü ödülü düzenlendi. Ödüle katılmak için, bir kitap oluşturacak oyulmasahip öykü dosyalarındanaltışar örnek ile ilişişinde katılımcının özgeçmiş bilgileri debulunanbir başvuru dilekçesini aşağıdaki adrese 15 Mart 2005 tarihine kadar göndermelerigerekliyor. Sonuçları 2005 Mayıs ayının ilk haftasında açıklanacakolan ödülün tutarı; 2000(iki bin) YTL. Ödüle katılacak öykü dosyalarının değerlendirilmesinde, özgünlüğün ve yazınsal yetkinliğin yanı sıra insana, yerel ve evrensel değerlere saygı, Türk Diline özen, toplumcu-gerçekçi ve aydınlanmacı bir dünya görüşünü benimseme belirleyici olacak. Başvuru adresi : Çınar Yayınları-Rifat Ilgaz Kültür Merkezi Çatalçeşme sok. 50/4 Cağaloğlu/İstanbul İletişim : Kadir İncecu - Tel: 0 212 528 71 40 Faks: 0 212 528 71 43 www.dnaryayincilik.com

Atilla Özkırmı'ı yitiridik

Türk Edebiyatı tarihçisi ve yazar Atilla Özkırmı 22 Ocak'ta yaşamını yitirdi. Özkırmı bir süredir tedavi gördüğü İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde solunum yetmezliği nedeniyle vefat etti. Edebiyata şiir ve öyküyle giren Atilla Özkırmı'nın önemli yapıtları arasında, *Tevfik Fikret*, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, *Alevilik- Bektaşilik ve Edebiyatı*, *Toplumsal Bir Başkaldırım İdeolojisi* yer alıyor.

Arkadaş Z. Özger Şiir Ödüllü 2005

Bugüne kadar şiir kitabı yayımlanmamış şairlerin aday olabilecekleri Ödül için son başvuru tarihi 15 Mart 2005. Adayların; kitap bütünlüğü taşıyan, basıma hazır şiirlerinden oluşturacakları 6 adet dosyayı Mayıs Yayınları'nın Milli Kütüphane Cad. Elhamra İşhanı, No: 31 / 704, Konak / İzmir adresindeki Ödül sekreterliğine, APS, kargo ya da taahhütlü posta ile göndermeleri veya elden teslim etmeleri gerekiyor. Mayıs Yayınları yetkilileri, ödül alacak dosyayı 2005 yılı içinde, telif karşılığını ödeyerek kitap halinde yayımlayacaklarını açıkladılar. Özger'inölümünün 32. yıldönümünde, 7 Mayıs 2005 tarihinde verilecek Ödülün seçici kurulu Sina Akyol, Orhan Alkaya, Suat Çelebi, Ertuğrul Deveci, Mehmet Uçer'den oluşuyor. Ayrıntılı bilgi : 0.232.446 46 36

ALP TAMER ULUKILIÇ | "DEKADANS" RESİMLERİ

2-28 Şubat 2005 / Helikon Sanat Galerisi / ANKARA

Ücretsiz PDF Kitap - <http://frantey.com>

Kemal Tahir Mickey Spillane'e karşı

'50'li yılların "çok satan kitaplar"ına damgasını vuran Çağlayan Yayınevi'nce yayımlanan kitaplar arasında Mickey Spillane'in Mike Hammer'ları da yer alıyor.

Anlaşılan o ki yanlış bir seçim ve dolaşısıyla da boş bir yatırım olmuyor bu. Yayınevinin "yumruklarıyla sevişen ve dudaklarıyla döğüşen küllühanî Amerikan hafiyesi" nitelemesi ile sunduğu Mike Hammer'in serüvenlerine ilgi büyük oluyor. Dizinin ikinci kitabı İntikam Pencesi'ndeki duyuru da bunu gösteriyor:

"Müjde!

Dedektif sahasına bir sağ kroşe gibi giren Mayk Hammer 'Kanun Benim' macerasıyla Türk halkını da hayran bıraktıktan sonra Yayınevimize bir mektup sağanağı yağdı. Neticesi:

MAYK'IN BÜTÜN MACERALARINI BAS-TIK!

Elimizde hazır bulunan bu kitapları kısa fasılalarla okuyucularımıza takdim

edeceğiz. Sizi çetin döğüşler; kıvrak kadınlar ve uykusuz geceler bekliyoruz!"

Alıcı ilgisi, Mickey Spillane'in yazdığı Mike Hammer serüvenleri bitince, yayınevini bir arayışa iteliyor. Üretilen çözüm, aşağıdaki duyuruda anlatımını buluyor:

"Çağlayan'ın okuyucuları için yapmı-yacağı yoktur!

İşte misali:

Halkımızın sevgili kahramanı Mayk Hammer'ı yaratan Mickey Spillane'in yazdığı kitapların hepsi Türkiye'de yayınlanmış bulunuyor. Yani: aynı muhar-ririn yazdığı başka Mayk Hammer roma-nı yok.

Halbuki dünyada çenesi kırılacak haydut ve haddi bildirilecek meşum ka-dın hâlâ bol bol var. "Peki, ne olacak?" Okuyucularımızdan gelen yüzlerce mektup bu suali soruyor.

Üzülmeyiniz, Çağlayan sevimli kahra-manı ölümden kurtardı!

Mayk yaşamağa ve dövüşmeğe de-

vam edecek hem de yeknesaklıktan kurtarılmış, yepyeni tarz maceralarda.

Tatlı kalemiyle Mayk Hammer roman-larını tercüme ede ede bu üslûpta usta-laşmış olan F. M. İkinci'nin yazdığı ilk macerayı tetkikinize arz ediyorum:

DERİNİ YÜZECEĞİM
15 Eylülde"

Duyuru, Çağlayan Yayınevi'nce ya-yımlanan bir başka kitabın, Bedii Faik'in Yalancı'sının son üç sayfasını kaplıyor. Uzunluk, konuya verilen önemin katsu-sını gösteriyor. Mike Hammer'in "hal-kımızın sevgili kahramanı" olarak su-nulmak istendiği de ortaya çıkıyor böy-lece.

ÖZVERİ "ENDAZE"YE VURULUR MU?

Özne Mickey Spillane olunca, yayıne-vinin özveri anlayışı pek tirmalayıcı gel-miyor insana. Ancak bir başka özverili yayınevi, "İnsanlık Güldürüsü'nü ta-mamlayamadan öldüğü için üzülmenin ey Balzac severler! Yayınevimiz...." diye başlayan bir duyuru ile karşımıza çıka-cak olsa ne yaparız acaba?

Bu soruyu Çağlayan Yayınevi'nin öz-verili girişimine gölge düşürmek gibi bir niyetle sorduğum, zinhar, düşünülme-sin. Niyetim, böyle bir özverili girişimde bulunmakla Çağlayan Yayınevi'nin ne-leri göze aldığını ete - kemiğe bürün-dürmek yalnızca!

Bununla birlikte Türkçe'den Türk-çe'ye çevirinin başını alıp gittiği, çeviri-nin öylesini yaptırıp yayımlayan yayı-nevlerinin mantar gibi çoğaldığı günü-müzde, takındığı tutumla Çağlayan Ya-yınevi zemzeme yıkanmış gibi duruyor. Yaptığı da, yapılmakta olanların yanın-da son derece masum kalıyor. Mike Hammer serüveni yazdırttığını gizlemi-yor çünkü; tam karşıtı duyuru aracılığı ile açık açık söylüyor.

Evet Çağlayan Yayinevi büyük bir özveride bulunan yeni Mike Hammer serüvenleri yazıyor! Üstelik timsal kaygılarla dadeğil. Dünyada bol bol bulunan "çenesikirlilacak haydut ve haddi bildirilecek meşum kadın"la Mike Hammer'siz nasıl başedileceğindünyü denetlen ve "yüzlerce mektup"la yayinevine basıyurup "Peki, ne olacak?" diye soran okuyuculan üzüntüden kurtarmak amacıyla! Alçakgönüllülüğü elvermediğinden olacak, Çağlayan Yayinevi belirtiyor, biz ekleyelim; ekleyelim kitaplar yerliyerine otursun: Bu girişimle, dünyanın "çenesi kırılacak haydut ve haddi bildirilecek meşum kadın"lardan kurtulmasına dolaylı olarak katkıda bulunmaya da amaçlıyor. "Hem de yeknesaklıktankurtarılmış, yepyeni tarz maceralar"la!

Çağlayan Yayinevi buözverili girişimi, Mike Hammer serüvenlerinin sevilip tutulmasında payı büyük olan ve "tatlı kalemiyle Mayk Hammer romanlarını tercüme edede büüslüpta ustalaşmış" çevirmeninin, F. M. İkinci'nin eliyle gerçekleştiriyor. "Özveri"ni "endaze" ile ölçmeye kalkışacak haddini bilmezler, Mickey Spillane'ine değilde F. M. İkinci'nin kapısının çaldığı gerekçesi ile bu girişime gölge düşürmeye kalkışacaklardır. Ama dert etmeye değmez. Niteleme ortada çünkü: "Haddini bilmeyen!"

Herne kadar "endaze" ile ölçülmeye kalkışılması yanlış olsa bile, özveri, öyleni –bolye belirsiz saymak da doğru değil. Birdünyünlüsün: Mickey Spillane ile yazacaksa, ikna edeceksin, öndelik verip masanın başına oturtmasını sağlayacaksa ve yeni Mike Hammer serüvenleri ürettiyorsa. Evet, bütün bunlar okuru hoşnut edilmekten enokurun ilgisi başka kanala akarsa? Özveri adına göze alınan onca gider buharlaşıp gökyüzüne mi açacak?

Bu durumda ya dünyada bol bol bulunan "çenesi kırılacak haydut ve haddi bildirilecek meşum kadın"la Mike Hammer'siz nasıl baş edileceğini düşünüp denetlen ve "yüzlerce mektup"la yayinevine basıyurup "Peki, ne olacak?" diye soran okuyuculan üzüntüleriyle baş başa bırakacaksa, ya da soruna çözüm üretecekse.

Sorumluluk duygusu ile devinen Çağlayan Yayinevi, doğal olarak, ikinci seçiyor. Mike Hammer serüvenlerinin sevilip tutulmasında payı büyük olan ve "tatlı kalemiyle Mayk Hammer romanlarını tercüme edede büüslüpta ustalaşmış" çevirmeninin, F. M. İkinci'nin kapısını çalıyor. Yaraya merhem, derde deva olmasını istiyor. O da isteği geri çevirmiyor. New York kent reh berini önüne koyup Mike Hammer'ın "hem de yeknesaklıktan kurtarılmış, yepyeni tarz maceralar"ını yazmaya başlıyor!

"TERCÜME EDEN": F. M. İKİNCİ

F. M. İkinci kimmi?

Bilenler bilir; bilmeyenler için söylüyorum: Kemal Tahir!

Evet Kemal Tahir, F. M. İkinci'nin buözveri ile Çağlayan Yayinevi için Mike Hammer serüvenleri yapıyor. Sırasıyla *Kanun Benim*, *İntikam Pençesi*, *Kahreden Kurşun*, *Kanlı Takip* ve *Son*

Çığlık dilimize kazandırmış. Gerçi Çağlayan Yayinevi'nin üç ortağında bir olan Refik Erduran, anılarında, oldukça farklı şeyler söylüyor bu konuda:

"O sırada Amerika'daki kitap satış rekortlarını ise Mike Hammer kırmaktaydı. Mike'i Mayk yapararak kitap bin yarışını açarak bu çevirdi mi, aynı üslup bun tutturulması nı cıyasıya onu ve öteki 'Mayk' kitaplarını çevirmenlere teslim etti mi. Sonuç yeni bir satış patlaması oldu."¹

Görüldüğü gibi Erduran çevirmen adı vermiyor. Üstelik detek çevirmenden değil, "çe-

vanlaşıldı. Kemal Tahir'in herkeşi kof gösterme hastalığı i leri de kpe ilerledi. Yanında başka biri için iyi birşöz söyledi mi mi, hakarete uğramışçasına köpürür, hemen 'o orospucucuğunun namussuzlukları' nı sayıp dökmeye koyulurdu.

(...) Önce onu dıddıye alır, baş akıdanam saydım. (...) Çeviri de yapa, boyuna ki tapokuydu öneriler getirirdi. Yayinevi de ona o güneyduymadık ücretler öderdi.

Söz konusu dönemde istemeyerek bana büyük birkazık attı."³

Sunuş biçimortada Erduran'ın. Nedeni belirsiz bir tepkiden beslendiği ve onu açığavurduğuaçık. Seçileştirmek için, "istemeyerek" atıldığı söylenen "büyük kazık" aacıklık getirmek gerekiyor. Film yapımcılığınasıvanan Refik Erduran, kendisine bir yönetmenönermesini istiyor Kemal Tahir'den. O da O rhan Murat An burmu'yu öneriyor. Ama Anburmu'nun savsaklamaları yüzünden çalışma beklediği gibi gitmiyor. Doğal olarak da Erduran zarar ediyor. Görüldüğü gibi bu sonuçta önerenolmadın dışındapayı yok Kemal Tahir'in. Ama Erduran hem bunları anlatıyor, hem de onları böyle bir biçimde sunuyor.

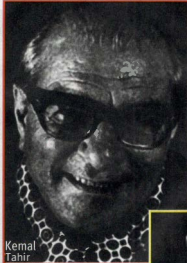
Kemal Tahir'in F. M. İkinci takma adıyla yaptığı Mike Hammer çevirileri, Erduran'indiliyle söylersek, "satış patlaması" na yol açıyor. Kitaplar büyük bir alıcılığına ulaşıyor. Verilen duyuruya bakılırsa Çağlayan Yayinevi'nin "birmek-tup sağanağı"na uğramasına yol açıyor. Ama gün geliyor, çevrilecek Mike Hammer serüveni kalıyor. Alıcı ilgisi eksiliyor oysa. Çağlayan Yayinevi de, dünyada bol bol bulunan "çenesi kır-

ılacak haydut ve haddi bildirilecek meşum kadın"la Mike Hammer'siz nasıl baş edileceğini düşünüp denetlen ve "yüzlerce mektup"la yayinevine basıyurup "Peki, ne olacak?" diye soran okuyuculan üzüntüden kurtarmak ve duyarlılıklarına karşı kayıtsız kalmadığını kanıtlamak için yukarıdaki çözümlü buluyor. Mike Hammerserüvenlerininsevilip tutulmasında büyükpayı bulunan Kemal Tahir'inkapısını çalıyor. O da kaleme –kâğıda sarılıyor ve yeni Mike Hammer serüvenleri yazmaya başlıyor.

KEMAL TAHİR'İN MIKE HAMMER'LARI

Kemal Tahir, F. M. İkinci takmaadıyla dört Mike Hammer yazıyor: *Derinli Üzeceğim*, *Ecel Saat*, *Kara Nâra*, *Kıran Kıran*.

İnzasını taşıyan romanlarda kiizleklereza manasanyer vermede, yazdığı Mike Hammer'larla, Kemal Tahir, biçimeli karışımada mı. Okuyucu kafasında bu serüvenlerle oluşmuş bir Mike Hammer'inegeleceğiz çünkü. Öyleolduğu içinde Kemal Tahir, özgürcekullanamıyor kalemini. O imgeyi sabit veri olarak alıp

Kemal Tahir

Mickey Spillane

vimenler"den söz ediyor. Anılının ileriki sayfalarında Kemal Tahir'den söz ederken de "Mike Hammer yazarlığı"na değinmesi ne karşılık, "Mike Hammer çevirmenliği"ne değinmiyor:

"Türkiye'de o günlerde en sıkı fıkı ilişkisi çerisinde olduğumuz kişi Kemal Tahir'di. (...) Gerçekten çalışkandı. Mayk Hammer dâisi bitince yerlileri ni yazdığını doğrudur."²

Gelin görün ki Çağlayan Yayinevi'nce yayımlanan Mike Hammer serüvenlerinin tümünün "Tercüme Eden'i", F. M. İkinci; "nam – idğer" Kemal Tahir'ani! Öyleolduğunörmek için kitaplara bakmak yeterli. Kaldı ki yayinevin duyurusunda da açık açık belirtiliyor bu: "Tatlı kalemiyle Mayk Hammer romanlarını tercüme edede büüslüpta ustalaşmış olan F. M. İkinci".... Ortada biryanlıs anımsama olduğusine. Ama bu yanlış anımsamada Erduran'ın zamanıçerisinde Kemal Tahir'edyuduğu nedeni belirsiztepekinin de payı olduğu anlaşılıyor:

"... Ona (...), yaza çizer takımdan pek çok kişiğin yaptığı gibi, Kemal Ağa bey derti mi. İyi, hattâ büyük romancıydı. (...) Konuşurkende, yazarken de, i insanları alaylakınayıcı yaklaşımlı çoğu kişiye sevimli geliyordu. Bir gün, o gün, bir arkadaşımın i dâisi de dâisi yordu öylece.

O e danınasıanla karşıvahim biranancsızlık ve sevgisi zîğiri kılığı olduğu izezanla

yazmak / o imgeye ters düşmek kalemini bağılıy. (YazılanlarMike Hammerolmaktançıkarkıyoksak!) Oysatakmadla yazdığı öteki romanlarında yalnızca beşimiledeği, aynızamanda "insan anlayış" ile de karışmışdaydı. O romanlar, imzası ileyayımlattıklarıındaki dünyadan derin izler taşıyor. "Roman dünyası"nyayabancıolmayanlar, oromanları okuduklarında, Kemal Tahir'i anımsayacaklarını çekmeden söyleyebiliriz.

Evet Kemal Tahir, imzasını taşıyan romanlardaki izleklerle zamanzamanyıverse de, yazdığı Mike Hammer'lar'da, biçimi ile karışmışdır. Onun Mike Hammer'ı da, öteki kişileri de, tıpkı imzasıile yayımlananromanlarını kişileri gibi; "Çorum ağzı"ile konuşurlar:

Riley: "Siz karı milleti hep mi avanak olursunuz?" (Kara Nâra, s. 14)

Mike Hammer: "Şimdi bu arap azmış besbelli, say ki kudurmuş ki Newyork'un üstüneyürümüş." (s. 17-18); "Amankızıkaldırıyorlar güpegündüz! Aman Mayk davran!" (s. 19); "Kan yaman! (...)Karı bitirmi! Karı bal gibi kan..." (s.54); "Elektrikliislemleye gidiyorsun namussuz, (...) yanıyorsunrezil!" (s. 97); "Dört dolana bastır hegeyle,yoksa bitiyorun!" Öte yandan Mike Hammer, "Halt ettin yavrum", "Sıktın ama! Yatırbat!" (s.58), "Höşt lan dedim bebek..." diye seslenir kadınlar. "Çarpımlı" demeyi de ihmal etmeden kuşkusuz! "Kadın'a bakış da böyle, Kemal Tahir'cedir: "Gülüşünde, konuşmasında, elini hareket ettirmesinde erkek arzusuyla kıvrıran isterik bir kadının tadına doylmazihzırtısı vardı." (s. 105).

Taksiföforü: "Kiyaki! (...) Aynalı doğrusu... Kan ne halt etti kardeş, kocasını mı boynuzladı resmen!..." (s. 20); "Kurtulamaz, ne haddine!" (s. 21).

Polis: "Bunlar bizim yiğitler-den... (...) Belli bir şey herif gangsterin tam kendisi..." (s. 24).

Hastane kapı görevlisi: "Ne fayda sen benim elime asil Cenupta geçmiyeli ki ben sana şapka ç karmamayı göst emeliydim..." (s. 31).

Kemal Tahir'in kaleme aldığı Mike Hammer'ların tekindenrasgele yapılmış ve istenirseçoğaltılabilecek aktarımlarbulunlar. Ge-

rek sözdizimi, gerekse de söz kapıları ile bu ve benzeriifadeler, romanlarınyayabancıolmayanları Kemal Tahir'in adresine yönlendirecektir. Ama bu denilisininKemal Tahir'i kesmediği, kalemini özgürce oynatma isteğini güçlkle dizginlediği, yeni bir "polisye roman kahramanı"yaratmasındananlaşılyor.

Gerçekten de Kemal Tahir, Mike Hammer serüveninin ardından, "Mayk Hammer'den daha hafiy, daha yiğit, daha efendi" nitelemeleri sunulan yeni bir "polisye roman kahramanı" yaratıyor: Sam Krasmer! "Çeviren: F.M. İkinci"imzasınıkoyduğubu romanların ilki *Merhaba Sam*

kaç roman yazdı bilmiyorum. Gerçekatardığım duyurunun üzerinde şöyle bir açıklama yer alıyor: "Kader Yayınları'nın ikincisi KARANLIK TUZAKpek yakındakıyır". Ama bu kitabın yayımlanıp yayımlanmadığını, ne yazık ki, saptayamadım.

KEMAL TAHİR'İN "POLİSİYE ROMAN" BAŞARISI VE ROMANCIĞI

Çağlayan Yayinevi'nin yöneticilerinden Refik Erduran, anılarında, Mike Hammerserüvenlerinin "yeni bir satış patlaması"na yol açtığını belirtiyordu. Çevirecek romanlar tükenince Kemal

ileyazdığı "polisieromanlar"da oldukçabaşarılı. İşiniciidiyalmanın göstergesi olarak okunabilir durum. Ama sonucungerisindeyatının yalnızca o olduğu nu söylemek de haksızlık olur. İmzasını taşıyan romanlarında "polisye roman"ın olanaklarındanve özellikle de kurgusundan geniş ölçüde yararlandığı görülyorçünkü Kemal Tahir'in. Kurt Kanunu ve Devlet Ana gibi romanlarında olay geliştirmede "dolantı"yatandığıışıklık; "me rak"ı sürekli diri tutması "polisieroman"ıilailişiklendirilebilecek nitelikler. Anlaşılan o ki Kemal Tahir "polisye roman" yazmayı yalnızca geçimine katkıda bul-

Krasmer adını taşıyor ve 1957'de Kader Yayınları'nıca yayımlıyor. "Arka kapak"ında şöyle bir duyuruyar alıyor:

"*Türk macera romanları okurlarına:*

Mayk Hammer'i size ilk defa takdim eden Çağlayan Yayinevi baş mütercimi F. M. İkinci'nin idaresinde, dünyanın en büyük, en heyecanlı macera romanlarını KADERYAYINLARIadlıadında yayımlamaya başlayıyruz.

ŞERLÖK HOLMES, FANTOMA, ARSEN LÜPEN ve MAYK HAMMER'den sonra bütün bunlardan daha büyük macera kahramanı: SAM KRASMER

le beraberNew - York, Paris, Londra batikhanelerinde enorkunç dişi ve erkek haydutlarla, Meksika dağları, Brezilya'nın Amazonnehri bölgeleri, Arjantin tatarlarındakıkarşıdurulmaz ta biat kuvvetleri ile boğuşulduğunu bizatgöreceksiniz."

Kemal Tahir, buyeni "polisye roman kahramanı" çevresinde

Tahir'e yenilerini yazdırtmaya kalkışmalarınıngerisindeidealci ilgisini karşılamak yatıyordu. İş Mike Hammer serüvenlerinin yerlisini üret me noktasına gelip dayanınca başkalarının da devreyegirdiği görülyor.Kemal Tahir'in ardından Afif Yesari, Oğuz Alplâcin, Muzaffer Ulukaya... gibi adlar da Mike Hammer serüveni üretmeye başlayıyrlar. Alıcı ilgisini karşılamakamacıileyeniMike Hammer serüvenleri üreten yalnızca Kemal Tahir değ il yani. Ama onunMike Hammer'ları, Afif Yesari, Oğuz Alplâcin, Muzaffer Ulukaya... gibi öteki yerli üreticilerin Mike Hammer'larını sollayıpacıkarşaoğne geçiyor veyarışı Mickey Spillane'inkilerle kafa kafayağötürüyor. Nevzuhurpolisye roman yazarlarımızın verimlerinin Kemal Tahir'in geçim amacı ile kaleme aldığı Mike Hammer'ların kabına bile erişemediklerini belirtmekse, gönül borcu!

Evet Kemal Tahir, geçimamacı

nacak birarac olarak değ il, aynı zamanda bir olanak olarak da görmüş ve değerlendirmişti. Türünsunduklarındanyaralanabilmek için kalemini bilemiş ve edindiği beceriyi kilmigini yansıtan romanlarına taşımıştı. Yakın arkadaşız Aziz Nesin'in "me kar başı konuşması"nda söylediklerini anmanın tam yeridir:

"Bence Bedri Eser ve başka takmaadlarla yazdığı (...) romanları, Kemal Tahir adıyla yazdığı romanların müsveteleri, alıştırmalarıydı. Hatta, çevirmiymiş gibi bi uyarıladı: *Mayk Hammer adlı vurur romanlarında bile, bugünkü Kemal Tahir'in izleri vardır.* (...)

Kemal Tahir'in romanlarını değerlendirmek isteyenler, (...) Bedri Eserve başka takmaadlarla yazdığı romanları, çeviri diye sunduğu uyarılmalan (...) iyice araştırıp incelemek zorundadırlar."⁴

¹ Refik Erduran, *Gölerek*, İstanbul 1987, Cem Yayınevi, s. 98. ² Agy, s. 110 - 111.

³ Agy, s. 110 - 111. ⁴ Aziz Nesin, "Fırtına Dindi", *Milliyet Sanat Dergisi*, S. 30, (27 Nisan 1973), s. 5-6.

Don Kişot

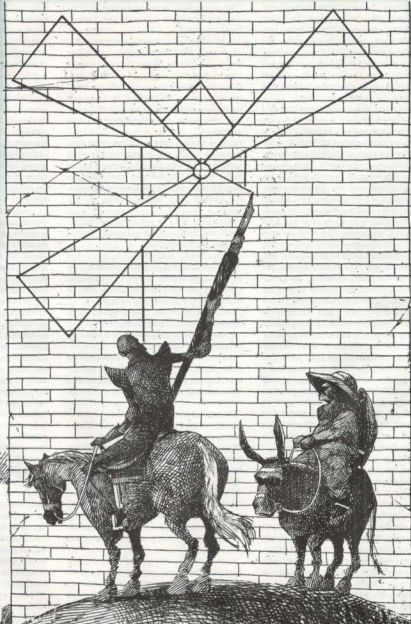
400 yaşında

Metinler

Ender zkahraman
Zeki Coşkun
Ferhat Uludere
Güneri İçoğlu
Cervantes

Desenler

Alp Tamer
Mehmet aęçaę
Kemal Aratan
Ender zkahraman
Behiç Pek
Güneri İçoğlu
Derya Sayın
Kutlukhan Perker
Metin Fidan
Feyzi řřahin
Feyhan Güver
Onur Güçel
Mahmut Tibet

Don Kişot ya da Don Quijada, ya da...

Ender Özkahraman

Yüzyıllardan bu yana bazı eleştirmenler, Don Quijote'nin günü geçmişkaba bir güldürden başka birşey olmadığını kanıtlamaya çalıştılar. Bazıları da Don Quijote'nin şimdiye dek yazılmış en büyük roman olduğunu iddia ettiler. Fransızleştirmenlerden biri, "İnsanlığın kutsal kitabı" dedi ona. Bir başkası da Cervantes için şöyle demişti: "Algılamagücü Shakespearekadar duyarlı, kafasıyını ölümdesnek, düşgücünönün kadar etkin, ironiyetisi de biro kadar ustacaydı." Ancak, ünlü Rusyazar Nabakov şiddetle karşıçıkarak buna: "Shakespeare'ın sırf komedyalarıyla sınırlasakbille Cervantesesinin gerisinde kalır. Don Quijote, Kral Lear'ın seyisi olabilir ancak. Cervantes ile Shakespeare'in eşit olduğu ilki durum vardır; ilki yaptıkları etki ve ruhsal uyarı, ikincisi de her ikisininde ölmü gün ve yılının aynı olması (23 Nisan 1616)

Miguel de Cervantes Saavedra'nında doğduğu yıl (1547), İspanya İmparatorluğu gücünün doruğundadır. Doktor olan baba Rodrigode Cervantes, dokuz kişilik ailesine bakmakta güçlük çektiğiz zaman, çareyi borçgarikmekte bulur ve bu borçları ödeyemediği zaman da bir şehirden ötekine göç eder.

Böylece Cervantes 'in çocukluğu İspanya'nın bir şehrendiğierine dolaşmakla geçmektedir. Sevilla'da bir Cizvit okulunda okuduktan sonra üni versiteye Madrid'dedevam eder ve çağının büyük hümanisti Erasmus'un öğrencisi olan Lopez de Hoyos'dan dersler alır. Birçok eleştirmenin, Don Quijote'yi, Delligile Övgü'nün uzantısı olarak görmesi boşuna değildir. Üniversiteden sonra, İtalya'yagiden Cervantes, burada İspanyadonanmasına katılacaktır. Daha sonra İnebahtı Savaşında aldığı bir yaradan ötürü soleti felç olan Cervantes, kardeşieyirlik İtalyanla'yadönerken Türk korsanlarına esir düşer. Oniki yıllık esaretten kurtarılarak vatana döndüğünde; artık otuz iki yaşındadır.

Yazın salfaatiyetlerine ağırlık vermek istediği bir dönem, İspanya'nın; tüm esprili ve acıklı sahneleriyle tımturaklı bir oyunuyırmidört saat içinde yazan Lope de Vega'yı konuştugu dönemdir. Cervantes ise, yazdığı "La Galatea" adlı oyunuyılaistediği üneka vuşamamıştır. Bugüne topla ma görevi karşılığında halktan aldığı parayı bir bankere kapırmıca, hapse mahkum olur ve iki yıla yakın yatar (1600-1602). Don Quijote'nin ilk metinlerini işte bu hapisteliğisirasında yazar Cervantes ve 1605 yılına gelindiğinde, unutulmuş bir asker, kademahkumu bir memur ve başarısız bir edebiyatçı sayılırken; Don Quijote'nin yayımlanması o her bir anda öere İspanya'da, sonradan Avrupa'da üne kavuşturur. Ücretsiz PDF Kitap Arşiv - <https://antey.org>

Quijote'nin birçok baskısından hiç para kazanamamıştır. Bu ölümsüz kitabı, Kraliyet adına Madrid'te tasdikeden Doktor Marquez Torres, 1615 yılının 25 Şubatgünü başındangeçenolayı şöyle anlatır:

"Çağnılduğum bir davette, çok sayıda Fransızsoylusu bana o sıralarrevaçtaolanıyı kitapları sordular. Ben, incelemekte olduğum Don Quijote isimli bu kıta ba, tesadüfen değindiğimde, Cervantes adını duyar duymaz, göklere çıkardılar. O kadarmethettiller ki, kendilerini Cervantes'le tanışmaya davet ettim; davetimi memnuniyetle karşıladılar. Yaşını, mesleğini, soyunu, asilzade ve yoksul olduğunusöylemek zorunda kaldım; aralarından biri şöyle dedi: "Yani böyle bir adamı İspanya çok zengin etmiyor, devlet hazinesi geçimini sağlamıyor mu?" Aynılduğünceyi paylaşıp bir başka soyluatıldı ve büyük bir ınceliklededi ki: "Eğer ihtiyaçonu yazmaya zorlayacaksa, Tanrı verede hiç bir zaman fazla refaha emrese; böylece, kendisiyoksulken, eserleriyle herkesi zengin eder."

Kitabın birinci bölümü ile ikincisini yazdığı yılları yıllarda; 1605 ile 1615 yılları arasında Avrupa'da edebiyatçılar, Don Quijote'den ne kadar etkilendiklerini hemen belliediler: Her tarafta, İtalya, İspanya, İngiltere, Polonya ve Fransa'da neredesye hastalığa varan bir sone yazma çılgınlığı başlamıştır. O sıralarda Cervantes deli şövalyesini yaratan, ellili yaşlarına yaklaşan ve çağdaşı Cervantes gibi 'modern bir okur' düşleyen Shakespeare'de belkikendidelir alını (Kral Lear) yaratmakla meşguldü.

Don Quijote'nin çevirmenleri hususunda Vladimir Nabakov şöyle der: "İki türlü dünyaya gelir Don Quijote; bir yanda güvenilir çevirmenlerin işi çıkırlarında, öte yanda yapıtın hakkını veren, doğru sözlü ve titiz çevirmenlerin eserlerindedir."

Rosa Hakmen'in özenerek ve hakkını vererek çevirdiği La Mancha'lı Yaratıcı Asilzade Don Quijote, Jale Parla'nın "Don Kişot'tan Bugüne Roman" adlı incelemesiyle yeniden okunmaya ve tartışmaya başlandı; yüzyıllardan beri olduğugibi...

İspanya'nın La Mancha adı verilen bölgesindeki Montiel Ovası'nın, adı yazarı tarafından hatırlanmayan bir köyünde, İlyi Yürekli Alonso Quijano'nun yaşadığı, yaşının elliye yakın, boyunun uzun, yapısının zayıf, yüzünün ince olduğu ve sabahları erken kalktığı belirtilerek başlar roman. Her ne kadar bir asilzade olduğu söylene de, onun baktakıyüklümlü olduğu çiftliğine, yeğenine ve ka hya kadına ayırdığı zamanın dışında bir dünyasavdır ve bu dünyada siirekli olarak şairiye romanın, şairiye romanın, şairiye romanın meraklısı olan bir hal alır ki, iş gücüne varsabırakıp kitap okuyarak geçirir zamanı.

nini. İspanya'daki elit tabakatarafından zararlı fikirler taşıdığı iddia edilen bu kitaplar, gezgin şövalyelerin serüvenlerinin anlatıldığı basitkahramanlık destanlarıdır. Bir müddet sonra bu tür kitaplar çok okumaktan dolayı, dimağı büyüyen, savaşlar, askerler, düellolar, devler, inanılmaz saçmalıklardoldurur ve beyni kurur. Aklini yavaş yavaş yitirmeye başlamıştırtırtık. Okuduğuhayal ürünü alemin gerçek olduğukafasındayla biryer etmişitirki, dünyadadaha gerçek birhikâye olamazdüyüdüünür. O anakadaranalığıadıadıolan İlyi Yürekliasilze-de Alonso Quijano'nun, Mahvesiz Yüzlü Şövalye (ya da sonradananı-lacağı üzere Aslanlar Şövalyesi) Don Quijote olmasının sorumlusu işte bu kitaplardır. Bir sa bah uyanır ve miğferini, zırhlarını, kılıcını ve kalkanını kuşandıktan, Rocinante adını verdiği atına da atladıktan sonra kendine gezgin şövalyelere yaraşır bir isim koyar; artık Don Quijoteolarakanılacağı materalarına başlamaküzereidir.

Don Quijote'nin maceraları genel olarak, birinci bölümde, Castilla'nın kurak düzlüklerinde, La Mancha'da Ar gamasilla ile El Toboso'közleri çevresinde, güneyedoğru Morena Sıradagları'nda geçer. İkinci bölümde gezintinin genel akışı bizizüküye, Aragon'daki Zaragoza'ya götürmek istese de bu olmaz, çünkü Don Quijote, ilk kitabın kazandığı ünden sonra kendi maceralarınlanlatan başkayazarlarınolduğunu duyunca, hatta bunlardan birinin metninde mızrak oyunlarına katılmak için kendisinin Zaragoza'ya gittiğini okuyunca; 'metin içinde metin' oyunlarından belki de en güzelini yapacak ve istikametini Zaragoza'dan Barselona'yadoğru çevirecektir. Birinci bölüm, köyünden gezgin şövalye olarak ayrılışına dair ufak tefek olaylarla başlar ve birhanda kıvamını bulur: Basit birköylüolanhancionu şövalye ilan etmiştir. Bu ünvanalayı olmak isteyen şövalyemiz ömensiz bir iki küçük maceranın ardındanve geri dönmek zorunda kalır. Köyün ileri gelenlerinden olan rahip ve berber, şövalyeyi evinde ziyaret ederler. Kendisinin uyumaktaolduğu bir anda, bu olayların sorumlusuolan kitapların bulunduğuyada girerler. Bu bölüm romanın en can alıcı bölümlerinden biridir; rahip, sırayla kitapları gözden geçirir ve elediği birkaç kitap dışında hepsinin avluda yakılmasına karar verir. Elediği kitaplar arasında Cervantes'in La Galatea'sı da vardır. Yazar, romanın içinde kendi ismine ve diğer yapıtları gönderme yaparken belki de romancılık tarihindeki postmodern kurmaca oyunlarının ilkişaretlerini ve birer zatın metin için bu oyunlar roman boyunca akl başını gider... Kahyacadın, o gece evde ne kadar kitapparsa hepsini yakacaktır. Rahipve berberde elbirliği edip kitapların bulunduğu odanınkapısını bir duvar örüp kapatırlar. Don Quijote'ye, Bilge Munaton adında bir büyücününuçarak geldiğini; kitaplarla birlikteledayıda olduğuyi gibigötrüdüğüni söylerler. Buna ta bi ki inanan Don Quijote, roman boyuncatüm olumsuzluklarınsorumlusu olarak bu büyücüyü gösterecektir.

Birinci kitabın ilk kısmı, Don Quijote'ile Vizcaya'lı bir şövalye arasındaki tartışmanın orta yerinde, ikisinin kılıçları havada, birbirlerini nar gibi ortadanikiyeyirmaya çalışırken, şövalyenin şöyle dediği görülür: "Ama işin acıklı yanı şu ki; tam du noktada ve du yerde, bu hikâyenin yazarı, aktardıklarıyla ilgili başka bir kayıt bulamadığından ötürü, özür dileyerek, bu çarpışmayı yanda bırakıyor.(...)"

Okur, tamda bu noktada benzersiz bir merak duy gusu içinesokularak, kendisini romanı yeniden yorumlamaya iten şaşırtıcı kurmaca oyunlarınınarasında bulur: İkinci kısım, işte bu çarpışmanındevamını anlatan bel gelerin bulunmasına dair bir bölümle açılır: Yazarımız bir gün Toledo'da tuhafiyeci ve baharatçıların bulunduğu sokakları dolaşırken, orada ipek tüccarlarına birtakım eski defterler satan bir delikanlıya rastlar: "Ben, sokakta bulduğum yirtık kağıtları bile olsa, okuyama çok meraklı olduğumdan, bu doğal güdüm beni delikanlının sattığı defterlerden birini almaya itti; baktığımda Arap harfleriyle yazılmış olduğunı gördüm. Arap harflerini okumayı bilmediğim için, bunları okuya bilecek, İspanyolca bilen bir Magripeli geçire mi diye baktıyama başladım. Talih karşıma böyle birini çıkardı; kendisine derdimi anlatıp defterleri line verdim. O tıasından açıp biraz okudu ve gülmeye başladı. (...)” Yazarımızın satın aldığı defterdeki başlık şöyledir: La Mancha'lı Don Quijote'nin Hikâyesi, yazarı: Arap tarihçi Seyyid Hamid Badincanı.

Cervantes, kendisini ikinci plana itip; roman içerisinde Don Quijote'nin başından geçen olayları değişik yazarlar tarafından ayrı ayrı aktararak, belki de eserinin modern romancılığın dönüm noktalarından biri yaptığını farkında değıldir... Roman boyunca iki metin üzerinde durulur: Seyyid Hamid Badincan'ın metni ve Don Alvaro Tarfe'nin metni. Cervantes, doğru ve asıl olanın Badincan'ın metni olduğunu kurmaca oyunlarla anlatır. Bu iki metin arasında Badincan'ny seçerek, romani Arap bir yazarın kaleminden aktarması, Hristiyan ve Müslüman çatışmalarının yoğun olduğu bir dönemdedikataçteki ci bir diğer hoş görü unsurudur. Ancak, biz bunları bir yana bırakıp, Cervantes'in Toledo'da bulduğu ve ikinci kısmın yer aldığı Badincan'ın metniyle devam edelim: Don Quijote'ni Vizcaya'lıyla çarpışmasının ardından irili ufaklı birkaç başarıya daha imza atar ve yolculuğuna silahları Sancho Panza'yla devameder. Kimizaman birhanda gecelerler, kimi zamanacıkhavada bir korusa... Bu arada başlarından komik olaylar geçer; bazılarında sıyrık bilealmazdan kurtulurlar, bazı olaylarda fena halde hırpalanırlar. Yine bu maceralardan birinde, bir mola anında, zaman geçsin diye efendisine çok hoş birhikâye anlatmaya başlar Sancho; hikâye şöyledir:

"Bir köyde bir keçi çobanı varmış ve bu çoban zengin bir hayvan yetiştiricisinin kuzna aşkımsı. Günlere gelip geçmiş ve hiç uyumayan, her işi karıştıran şeytan, çobanın kızıolan aşkını nefrete, hınca dönüştürmüştü. Bunu se be de kızınöğlanıazıcık kıskandırmasolmuş; üçyüzü birazıcıkkaçırması ve yasakları çiğnemiş. Çoban bu yüzden kızdan o kadar nefret etmiş ki, ondan kaçmak için, memleketini terk edip, kızını bir daha göremeyeceği bir yere gitmek istemiş. Ancak, kız çobanın kendisine böyle sırt çevirdiğini görünce onun eskisinden de çok sevmeye başlamış. Ne var ki, çoban kararından vazgeçmemiş ve keçilerin ölüne katıp Portekiz'e geçmek üzere yola düşmüş. Bunu öğrenen kız da çobanı ve keçilerini takip ediyormuş. Çoban, keçileriyle birlikte ırmağa varmış, karşı kıyıya geçmek istemiş. Ama o mevsiimde ırmak ka barık, ya tağından taşması bir halde olduğundan işinin zor olacağını biliyormuş. Çoban da başını bir kayaya vurmuş, keçilerin küllüğüne dalını görmüş; ancak bir insana bir keçi sigarınış için, her şeyi bağışlar, balıkçıya kendisini ve üçyüz keçisini karşıya geçirmesi için anlaşılmış. Balıkçı, sandalına binipilk keçiyi karşıya geçirmiş; tekrar dönüp birkeçiyida-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org/>

ha. Karşıya geçen keçilerin hesabını tutunuz efendim; çünkü bir tanesini olsun atlarsanız, hikâye biter tek kelime bile anlatmam mümkün olmaz... Devam ediyorum; karşı kıyı çamurlu olduğu için balığın gidip dönmesi uzun sürüyormuş. Buna rağmen dönüp bir keçi daha almış, birtane daha, bir tane daha...

Don Quijote "Hepsinin karşıya geçirdiğini farzedilim" der. "Bu şekilde devam edersen, bırıyldabile geçiremezsin hepsini."

"Şu ana kadar kaç keçi geçti?" diye sorar

Sancho.

"Ben ne bileyim?" der Don Quijote "Ben size hesabı şaşırmayındıye söylemişim" der Sancho. "Tanrı biliyor ya, hikâye bitti işte, devam etmez imkânsızartık."

Don Quijote şaşkındır. "Nasıl olur canım? Kaçkeçinin karşıya geçtiğini tamolarak bil-mek hikâyenin özüyle bu kadar ilgili mi ki, bir sayı şaşsa hikâyeye devam edemiyor-sun?"

"Hayır efendim, katiyen devam edemem," diye cevap verir Sancho. "Bensize kaç keçi-

nin geçtiğini sorupda bilmediğinizi söylediy-günüz an, anlatacaklarım hepsi aklımdansili-nipgitti. Üstelik de çok hoş bir hikâyeydi." "Doğrusu," der Don Quijote, "Masal ya da gerçek, dününün en tuhaf hikâyelerinden birini anlatmış; kimsenin düşünmeyeceği bir hikâyeydi. Böyle bir anlatış veyayarım bırak-ış, hayat boyu görülmemiştir."

Sancho'nun cevabı şöyledir: "Herşey olabi-ri, benim bildiğim, hikâyemle ilgilisöylene-cek bir şey kalmadığı. Keçilerin karşıya geç-me-sinin hesabında bir hata olunca, hikâyeye biter."

İşte romanın bundan önceki vesonrakihikâ-yeleri de, en az bunun kadar şaşırtıcıdır: MÜ-nasebetsiz Meraklının Hikâyesi, Esir Yüzba-şının Hikâyesi, Prenses Micomicona'nın Hi-kâyesi... vb gibi. Birinci kitap, bu ve benzeri hikâyelerle geçer. Hikâyelerin birçoğunda Türk adına sıklıkla rastlanmaktadır. Ancak, "Esir Yüzbaşının Hikâyesi" adlı bölüm, Osmanlı ordusunun dünyaya korku saldığı bir dönemde; 1574 yılında geçmektedir. Padişap, Tunus yakınlarında bir kaleye saldırı emrini vermiştir. Osmanlılar, yirmi beş bin-den fazla kayıp vermelerine rağmen kaleyi ele geçirir ve birçok ünlü şövalye de esir alırlar; bunlardan biri de, St. Jean tarikatışö-valyesi Pagan Doria'dır (Preveze savaşında Barbaros'un dize getirdiği ünlü Andrea Doria'nın yeğeninin oğlu). Bu ve buna benzer birkaç hikâyeye daha, romanın tarihsel gerçek-ke kurduğubagın belirtileridir.

Asıl adı Aldonza Lorenzo olan bir kızın, Don Quijote'nin hayalinde sevgili sıfatını alarak Dulcinea del Toboso'ya dönüşmesi; Don Quijote'nin humanizminin en hoş yanları. Daha da hoş olan ise, bu platonikaşkına; sadakatini bir an bile yitirmeden, her tehlike anında onun dualarına sığınması ve Aldonza adındaki kızın bu durumdan haberinin bile olmasdır. Birinci kitap, Don Quijote'nin köylülü olan rahip ve berberin büyüğü kılığınagire-keşövalyemizle silahtarmesiralmasıyla ve onları bir öküz arabasıyla köye geri götür-meleriyle biter.

İkinci kitap, bir düğ ve düşesin malikhanesi-ne konuk olan Don Quijote'yle birlikte Sancho Panza'nın başından geçen olaylara dair dir. Bu aradageçen on yıllık sürede Don Quijote'nin maceralarının yer aldığı birinci kitap basılmış, tüm İspanya'dayaygın bir üne kavuşmuştur. Kitabı okumuş olan Düğ ve Düşes sırf can sıkıntılarını gidermek için kâhramanlarımıza akla hayale gelmeyecek şakalar tertiplerler. Bunların birçoğu oldukça acımasız ve aşağılayıcı türdendir (özellik-le Dulcinea Del Toboso'nun üzerindeki bü-yününkaybolması için Sancho'yukendiken-dini kurbçalamak zorunda bırakmaları). Bu kitaptaki en güzel bölümlerden biri, belki de en güzeli; düğün özl emriyle bir cezirenin valiliğine atanan Sancho Panza'nın, adli olaylarda verdikararlara dair olan bölümüdür. Sancho Panza'nın, en az efendisikadar kıvrak bir zekâyave daha da önemliisi espi yetiğine sahip olduğundan artık iyice emin olduğumuz andır bu... Şöyle bir başlangıç

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

Sancho' muhayırlısıyla cezireye gitsin; vali-
liği sırasında yaptıklarını öğrendiğinde, çu-
val dolusu kahkahanın seni beklediğini bil.
Bu arada Don Quijote'nin başına gelecekle-
re kulak var; buna gülmesen bile dudakların
sırıltan maymun gibi gerilecektir; çünkü Don
Quijote'nin serüvenleri ya hayranlıkla ya
kahkahayla karşılanmak zorundadır."

Gerçekten de ka ha hayla karşılanan durum-
lara ikinci kitapta daha sıklıkla rastlanır. Bu-
nun da sorumlusu Don Quijote'den ziyade
Sancho Panza'dır. Yine de herkes bizim gül-
mekten gözyaşı döktüğümüzü sanabilir ta-
bi- ama, temelde biz ağlamakta olduğumu-
zun bilincindeyizdir. Bunun müsebbibi olan
Cervantes, niçin Don Quijote'den belirleyi-
ci unsur olarak ironiyi seçti? Cevabı Jale Pa-
la'nın "Sunuş" yazısından aktaracağız:

"Don Quijote toplumla ters düşen modern
roman başkışısının öncüsüdür. Cesareti, az-
mi, adalet ve eşitlik duygusu (vali olmadan
evvel silahtarına verdiği öğütler), katkısız
sadakati, kimliğini kendi kendine belileme
kararı, onu bekleneneği üzere destansı bir
kahraman ya da efsanevi bir yiğit yapmaz.
Tersi ne, sürekli yeni ligiye uğrayan, dışlanan,
anlaşılmayan, anlaşılırsa da alay edilen, ka-
zandığı zaferlerle bile arından buruk ya da
acı bir tat bırakan, özetle, artıktoplumla bü-
tünleşmesine olanak olmayan, ya bencilleş-
miş bireydir o. (...)"

Ne yazık ki; Don Quijote'nin gezgin şövalye-
liği, Barselona'da durup dururken ortaya çı-
kan **Beyaz Ay Şövalyesi**'ne (bu aslında onu
şövalyeliğten vaz geçirmeye çalışan arkadaşı
Senyor Carrasco'dur) yenilmesiyle son bu-
lur.

"O güne kadar başından geçen serüvenler
arasında, Don Quijote'yi en çok üzen serüve-

Desen | Feyzi Özşahin

ne dair" başlığı altında anlatılan bu bölüm-
de; Don Quijote, kendisini yere yıkan şöval-
yenin istediği şeyi, ne yazık ki yapamamak zorun-
dadı: Köyüne geri dönmek ve gezgin şöval-
yeliğe bir yıl ara vermek!...

Don Quijote'yi Barselona'da ağırlayan Don
Antonio, Senyor Carrasco'ya şöyle der:

"Ah beyefendi, dünyadaki en hoş deliyi us-
landırarak istemekle bütün dünyaya vermiş
olduğunuz zarar yüzünden Tanrı sizi affet-
sin! Don Quijote'nin uslanmasının faydası,
asla gıl gınlıklarının verdiği zevk kadar büyük
olamaz"

Büyük bir üzüntü içinde köyüne dönen Don
Quijote, aniden hastalanıp yataklara dü-
şer. Sağlığı tehlikedir; sa-
atlerce uyuduktan
sonra aniden
uyanıp, ba-
şında bek-

leyenlere şöyle seslenir: "Beni tebrik edin
dostlarım; ben artık Don Quijote değil, Alon-
so Quijana'yım. Artık bütün şövalye kitapla-
rınındışmanımıym." Dostları, bu sözlerle ka-
şırmsız halde birbirlerine bakarlar; şüphe
içinde olmakla birlikte, inanma eğiliminde-
diler. Çünkü, Don Quijote ölme üzereydi ve
dehşetlerin ölmeden önce şuurlarına kavuştu-
klarını, yaygın bir inanıştır.

Cervantes, üvey baba rolüne büründüğü bu
olağanüstü romanı, Don Quijote'nin ruhunu
teslim etmesi üzerine, yeni **Badincan**'nin
kalemıyla bitirir:

"Don Quijote sadece benim için, ben de
onun için yaratıldık; o yapa bildi, ben yaza-
bildim. Sadece ikimiz bir birimizle beraber
olabiliriz; benimyiğitişövalyemin kahraman-
lıklarını yazmaya cürete ndiğer sahteyaz-
ar bozuntusuna rağmen..."

Siz ne dersiniz, bilemem; ama ben, Miguel
de Cervantes Saavedra'nın dehasının ne-
denlerini, önsöz olarak yazdığı satırların bir
bölümünün, bu yazının sonsözü olarak kul-
lanılabilecek kadargüzel olmasında ararım:

"Aylak okur: (...) Don Quijote' nin ba başı gib
görünmede, aslındaüvey ba basılan ben,
adetteler uyup, başkalarının yaptığı gibi, ne-
redesye gözlemlide yaşlarla, oğlunda gö-
receğin kusurları affetmen yeva görme-
zen gelmen için sana yalvamayaca-
ğım. Sen onun ne akra basısın, ne arka-
daşı; ruhun kendi bedeninde; gayet
yetenekli, hür bir iraden var; evinde-
sin ve kralın vergilerinden efendisi oldu-
ğukadar, sen de evinin efendisisin;
bilirsin, herkes kendi evinde kral-
dır. Bütün bunlar, seni her türlü
saygı ve mecburiyetten azade kı-
yor; kısacası, hikâye hakkında, kö-
tö söylersen ödülle ndirilirmekten
korkmadan, iste diğimsöyleyebil-
sin."

Tanrı evreni ve değerler düzenini yönettiği, iyiyi kötünden ayırdığı, her şeye bir anlam verdiği yeri yavaş yavaş terkederken Don Kişot evinden çıkıktive artık dünyayı tanıma gücünden yoksundu. Don Kişot yüce yarıcın yokluğunda, birdenbire korkunç bir karmaşıklık içinde ortaya çıktı; tek tanrısallık doğru insanların paylaştığı yüzlerce doğruya ayrıştı. Böylece Modern Çağla birlikte roman imgesi ve modeli de doğmuş oldu.

Milan Kundera / Roman Sanatı

Şövalyelerin sonu ya da roman için başlangıç:

DON KİŞOT

Önce Kişot'un doğduğu dünyaya (Avrupa'ya) yakından bakalım. Max Weber, modern toplumun dinamiğini "kapitalist ruh"la açıklarken bunun da dayanağını ne 16. yüzyıla gelişen "protestan ahlak"ta bulduğunu öne sürer.

Protestanlık, bilindiği gibi 16. yüzyılda temel dönüşümün, dinden başlayarak düşünce ve bilim dünyasında radikal kopuşlar yaratan "Reform" dizisinin ürünüdür. Genellikle Martin Luther'in adıyla anılan ve papa-kilise otoritesine karşı çıkışla sonuçlanan protestan düşünce, dinsel tek doğrunun bireyin İncil'i kendi bilgisine inanması, vicdani yorumlaması olduğu savunulur. Bütün inanılan "ruh bân" dir, dolayısıyla bir ruhban sınıfına (papalık ve kilise) gerek yoktur. Vicdaniyet insanlığın dünyasındaydı ve dünyaya göre hareket etme görevlerini yerine getirir.

Zeki Coşkun

Luther'de ifadesini bulan bu düşünceler John Calvin'le (1509-1564) sistematik bir dönemde (16. yüzyıl ortaları) alabildiğine yaygınlaşması, ticaretin hız kazanması, Protestanlığın kısa zamanda ta ban bulmasında etkili olur. Yatırım için parayı ihtiyacı duyanlar, dinsel yasakları bir yana bırakıp, bula bildiği her kaynaktan yararlanmaktadır. Protestanlar, bu gelişmelerle birlikte "kişinin ne yaptığı değil, o işi nasıl yaptığı önemlidir" önerisinde işi ve ticareti merkeze alan bir ahlakla boyanmış bir hayatı ve kazanç dinsel görevler arasına katılır, yasallaşır.

Çalışmayı dinsel bir hizmet, tutumluluk ve dürüstlüğü inanmışlığın bir kuralı haline getiren Protestan-Calvinist düşünce yeni dönem; kapitalizmin dini ve ruhu oluyordu. Bu aynı zamanda, "şövalyelik ruhu"nun; paradan uzak durmayı ilke edinen, ticareti küçük gören, alıcağı sayan soyluluk anlayışının da ölümdür. Şövalyelerin, "vası"ların varlığını otoritesini geçersizleştiren, Don Kişot gibi bir yergiyi (bir yanıyla da ağıtı) yaratan süreç, protestanlık ruhsal legalite kazanan ticaret ve onun politik ifadesi "merkantilizm" dir. Dönerim merkezli krallıkları dağıtıcağıla birlikte hem yeni bir toplumsaldayanak (tüccar sınıfı), hem de yeni gelir kaynakları (vergi) sağlanıncı merkantilizmin destekleyicidir. 16. yüzyıla dek kilise çevresinde dönerim merkezli toplumsal ve kültürel ortamı saray-kent odasına yerleşir. Kent, ticaret ve iş merkezidir. Kendi adıyla anılan

yeni birsoylusını yaratır: Burjuva (kentsoylu). Merkantilizme vücut bulan yeni sınıf dinsel-ahlâksal referanslarını Protestanlık'ta buluyorsa, düşünsel-kültürel referansını da Reformlar'la birlikte anılan diğer kavram çiftinde: Rönesans'ta, özellikle de onunla biçimlenen Hümanizm'de bulur.

Yazınsalkaynaklarının insanın eğitimi ve gelişiminde en az dinsel kitaplar kadar önemli gören Hümanizm, yazınsal yenileşmenin de önünü açar. Söz konusu yenileşmenin başında felsefe veyazındilinin Latince'den bağımsızlaşması,ulusallaşması gelir. Bu hem yeni sınıfın bireycianlayışının kendini ifadeetmesine, hem de hümanizmanın temelindeki eğitsel anlayışa hizmet ediyordu: Ulusal dilde kaleme alınan yapıtlar kitlere daha kolay ulaşacak.

Don Kişot işte bütün bu bileşenler arasında doğar. Ortaçağ kâhramanlık anlayışının, soyluluğunun olduğu kadar düşünsel ve yazınsal geleneğinin eleştirisini de içeren yapıtın bir İspanyol'un kaleminden çıkması da anlamlıdır. Yukarıda sözü edilen gelişmeler Avrupa'da ticarî kapitalizme merkezî krallıkları 16. yüzyıl ortalarından başlayarak hızla yaygınlaştırdı, 17. yüzyıl İspanyası'nda hâlâ feodal yapı egemenliğini korumaktadır.

Yine toplumsal gelişim doğrultusunda, özellikle Fransa'da kent yaşamının göstergeleriyle pikaresk romangeleneklerinin yaygınlaştığını belirtmiştir. Cervantes tamda bu noktadan hareket eder. Yapıtını başlangıçta sadece yazınsal bir eleştiri, ülkesinde popülarlığını koruyan "şövalye romanlarını alaya alan uzun bir hikaye" olarak planlar. Hedefi "pek çok insanın nefret ettiği, ama büyük çoğunluğun bayıldığı bu şövalye romanlarının çürük yapısını yıkmak"tır. Bu hedef, yukarıda anlatılan iki yüzyıllık düşünsel ve toplumsal değişimlerin, "çağ dönüşümü"nü yazınsal düzlemde adeta ilk toplu yorumunu, karşılığını oluşturur.

Don Kişot her şeyden önce doğrudan doğruya kitaplar üstüne kurulan yapıttır. Kâhramanının başında (belleğinde) bütün geçmiş zaman anlatıları, onların içerdiği, taşıdığı düşünce ve yaşantı biçimleri anlatı/eleştiri nesnesine dönüşür.

Don Kişot'un soyundunu koruyucu-vasî kâhraman rolü bugünün gerçekliğiyle her yüzyüze gelisteği darbeler. Hükümsüzleşen salt şövalyelik kurumunu değil; ona dayalı tümanlatı biçimleri de bugünün aynasına çarpıp dağılır. Çünkü kâhramanın (Don Kişot'un) yönlendiricisi, onu köy asilzadesi gibi romankâhramanına, "serüvenler serüvensi"ne dönüştüren, o güne dek okuduğu

kitaplarıdır. Her olay, karşılaşılan her durum, belleğinde bu kitaplardan bir referans bulur. Tutumunu, eylemini de onlar biçimlendirir.

Bu boyutuyla Don Kişot yazılı anlatımın, düşünsel imgelem (ler)in doğrudan doğruya konu edildiği ilk yapıttır. Cervantes kitabını sunarken daha önceki yapıtların Aristo, Eflatun ve "öteki felsefecilerin nihikmetleriyle dolu olduğunu" anımsatır. Yine dönem yazının geleneğinde her yapıt soneler, taşlama, övgü ve "Aristo'dan başlayıp Ksenophon, Zollo ya da Zeuxis'de biten" kaynakçalarla süslenildiğinden de söz eder.

Bütün bu geleneğin sonunu ilmek üzere yapıt, şövalye romanlarından başlayıp diğer yazın türlerini; soneler, romanslar, doğu öyküleri, Latince'den bağımsızlaşma akımını; ulusal dilde yazınla öykü ve şiirleri, tüm Rönesans dönemi ürünlerini ve yaklaşımlarını kullanır. Yazar, arada kendiyapıtı La Galatea'ya da değinir.

Don Kişot'un başına gelenler üzerine kâhya kadın ve Papaz, onu kötülüklerden korumak için, esin kaynağını oluşturan kitapları yakmaya koyulurlar. Aralarında Miguel de Cervantes'in La Galatea'sına da rastlar. Papaz şöyle diyecektir:

-Buyarad a eski dostlarımdandır (...) talihinin, şiiirden çok, bahtsızlıktan yana açık olduğunu bilirim. Kitabın temelini oluştukça iyidir; başlangıç pek kötü değildi, ama hiç bir sonuca varamaz. Çıkacağı haberi verdiğikinci kitabı beklemek gerekiyor; belki kusurlarını düzeltir de, bugünkü kendisinden ilerleyen hoş görüye kavuşur.

Aynı şekilde kitabın ikincisinde de her ilk cilde göndermeler yapılır. Don Kişot karşılaştığı insanlara serüvenlerinin 30 cilt halinde yayınladığını, bir o kadar daha basılıp yayılacağı anlatır durur. Böylece her iki örnekte de görüldüğü gibi yazılmakta olan yapıt da anlatı nesneleri arasında girer.

Tüm bu ilk deneyleri Rus asıllı romancı Vladimir Nabokov "doğurgan bir melez, yeni bir tür" olarak niteler:

Epik biçimin evrimine, ölçülü derisinden sıyrılıp, uyaklarının kemikleşmesine; kanatlı canavar epikle, eğlenciricidüz yazınlarının birden, doğurgan bir çaprazla çiftleşmesine; ... yarı evcilleşmiş bir memelinin doğuşuna tanık olacağız şimdi. Sonuç, doğurgan bir melez, yeni bir tür, Avrupa romanıdır.

İktığı yaratan, yukarıda da değinildiği gibi salt anlatım biçimi,

400 yıllık bir şövalyeden "Örnek Alınacak Hikâyeler"

Ferhat Uludere

La Mancha yakınlarında, hatta La Mancha'ya bağlı olmasına karşın yazarın adını vermekten çekindiği bir köyde, Alonso Quijano adındaki adam, çevresinde ve aile yaşantısındaki tek düzelikten sıkılarak yola çıkmalı tam 400 yıl oluyor

1605 yılında şövalye romansları okuyarak kafası karışan Quijano evinde duran deri kalkanı, eski mızrağı ve ahırdaki cıltz beygiriyle birlikte ismini değiştirerek yola koyulmuştu. Bu asilzade sadece ismini Don Quijote olarak değiştirmekle kalmayıp, dünya edebiyatını da büyük ölçüde şekillendirecekti.

Miguel de CervantesSaavedra, 1605 yılında yayımlanan Don Quijote'ye yazdığı önsözle aylak okuyucusuna seslenirken kuşkusuz Don Quijote'nin köyünü terk ederkenki samimiyetini taşıyordu. Yazdığı kitabın insan zihninin yaratabileceği en güzel, en zarif, en akıllıca ürün olmasını istiyordu. Geçen 4 asır boyunca insan zihni Cervantes'in Don Quijote'sinden daha güzel, daha zarif ve daha akıllıca ürünler vermeyi başarsa da, yazarlar her metin bir anlamda Don Quijote'ye bağımlılığını ve bağlılığını gösterdi. İşte bu yüzden Milan Kundera romancının hesap vermesi gereken tek kişi olarak Cervantes'i gösteriyordu.

Sadece Don Quijote'nin 400. doğum gününü kutlamıyoruz aslında, çünkü 1605 kelimenin tam anlamıyla Cervantes'in de ikinci doğum günü oldu... Don Quijote yayımlanmadan önce pek başarılı bir yazar değildi Cervantes... Birkaç piyes yazmış fakat bunların hepsi dönemin İspanyol oyun yazarı Vega'nın gölgesinde kalmıştı. Başarısızlıkla sonuçlanacak sone denemeleri de olmuştu. Sonunda istediği gibi gitmeyen talihi onu hep yanlışla uğratmayı bırakmış, arzuladığı başarıyı ve şöhreti Rocinante'nin sırtında taşıdığı Don Quijote'yle ona getirmişti.

Örnek alınacak hikâyeler

İlk cildin yayımlanmasından önce, yazarlığının doruk noktasına çıkmanın

Desen | Derya Sayın

yarattığı rahatlıkla 1605 ve 1612 yılları arasında bir dizi hikâye üzerinde çalışmaya başlar. Ve bu hikâyeleri yazarken İspanyolca'da yazılan ilk hikâyeleri yazdığında farkında olduğunu 1613 yılında yayımlanan Novales Ejemplares (Örnek Alınacak Hikâyeler) adlı yapıtın önsözünden anlıyoruz. Okuyucusuna şöyle sesleniyor Cervantes: "Ben Kastilya dilinde ilk hikâye yazan kişiyim." Yazdıklarında abartı ya da yanlışlık yok. Okuyucusuna böyle sesleniyor Cervantes: "Ben Kastilya dilinde ilk hikâye yazan kişiyim." Yazdıklarında abartı ya da yanlışlık yok. Okuyucusuna böyle sesleniyor Cervantes: "Ben Kastilya dilinde ilk hikâye yazan kişiyim."

Kastilya dilinin ilk hikâye kitabı olan Novales Ejemplares, (Örnek Alınacak Hikâyeler) 1613 yılında üç cilt halinde yayımlandı ve yayımlanmasının hemen ardından da, Ağustos ayında Aragon Krallığı'nın kütüphanesindeki yerini aldı. Bu hikâyelerinde arında da ortalığı saran, başka yazarları tarafından yazılmış sahte Don Quijote fursatını yok etmek için Don Quijote mezarından çıkarak ve mezarı ile birlikte 1613 yılında yayımlandı. Ve geleneğini sürdürmeye devam edecekti. Ve Don Quijote'nin maceralarının yaratıcısı

Cervantes'i olduğu gibi Örnek Alınacak Hikâyeler'i de gölgede bıraktı.

Örnek Alınacak Hikâyeler, senelerce neden-se Cervantes'e sadece Don Quijote'nin yazarı olarak bakan ve hakkında kapsamlı hiçbir metin kaleme alınmayan dilimizde ilk defa okuyucuya "Kekeme Yayınları'nın" etiketiyle geçen yıl buluştu. Adnan Özer ve Necmi İmren tarafından yapılan çeviriyle yayımlanan ilk cilt orijinal metin olduğu gibi 5 hikâye içeriyor. Cervantes'in, yazarlığının verimli döneminde kaleme aldığı hikâyelerden oluşan kitap, ilk hikâye kitabı, romansların üzerine çıkan ilk kitap olmasının yanında, romansların anlatım biçimiyle tam olarak da bağlarını koparmıyor. Her hikâye okuyucuya ahlaki öğütlerde bulunurken, örnek insanın nasıl olması gerektiğini araştırıyor ve insan davranışlarına ilişkin sorular soruyor. Don Quijote'deki yaratıcılığın izlerini her cümlede okuyucuya bir defa daha hissettiriyor.

Örnek Alınacak Hikâyeler ile birlikte Don Quijote'nin durduğu raflardaki ilk boşluk dolsa da, yazarın 1613 yılında yayımlanan ikinci cilti boyunca hâlâ tam olarak çevrilmesi her zaman bir eksiklik olarak kalacak hayatımızda.

OKURA ÖNSÖZ

Miguel de Cervantes Saavedra

Pek sevgili okur, şayet mümkün olsaydı, ben bu önsözü yazmak-tan kendimi alıkoyamıyordum, zira Don Quijote'nin başına koydu-ğum önsözhakkında pek o kadar hayırlı olmamıştır, kaldı ki aynı ar-zuyubundan a duyayım.(1) Bunun kabahati,hayatımboyuncakêve konumundan çok, halimle ve tavrımla edinmiş olduğum, o sayısız dostlarımdan birine aittir: Önlü Don Juan de Jauregui,(2) kendisine portremiverebileceğimeğörebü dost,göreneğuyarak, pekâlâdebabi-ni kitabınılık yapıpğı üzerine hâk vetas virededilirdi.Böylecebenim içimde kalımsıbirarzu yerinegeleceği gibi,herkesingözündünde,tür-lü türlü buluşlarla ortalığa çıkma cesaretini gösteren kimsenin yüzü-nü,boyunu posunumerakeedecekbazı kimselerinarzusu dairesinmal-tınaşunlar yazılarak, tatminedilmişolurdur:

"Buradağördüğünüz, kartalyılızlı,kestane saçlı,düz veaçıklan-lı, şen gözlü ve orantılı olmakla beraber, kıvrık burunlu, yirmi yıl var yok, önce altın sarısı iken, şimdi kır sakallı, palabıyıklı, kılıçlı ağızlı, yabadan sık, tesbihten seyrekle dişli – zira kalakala altısı kalmıştır, on-lar da pek fenadurumdadır, birbirine de hiç uyumaktadırlar – kollarıyla bacaklarıarasındakı gövdesi ne iri ne ufak,tenleşmerdençok beyaza kaçan, biraздüşüközümlü, pek çekik ayaklı olmayan adamla; Gala-tea'nınve Don Quijote de la Mancha'nınyazarıve Percyalı Cesar Ca-poral'in eserini takliden yazılmış olan Pamassos Yolculuğu'nun ve olasıkla sahibinin adını bile taşımadan her yana yayılıp giden diğer birçokeserlerin yazarıdır. Onuhemen hemen herkes "Miguel de Cer-vantes Saavedra" diyeçağırır. Uzunyıllaraskerliktmiş, beşbuçukyıl esarette kalmış,orada felaketanarında sabırlıolmayı öğrenmiştir.Le-panto savaşında birarkebuz kursunu ilesoletini kaybetmiştir. Bu ya-rayı, çirkin görünmekle beraber, kendisi güzel buluyor, çünkü onu geçmişyüzyıllarındagördüğü, gelecek yüzyıllarında görmeyi ümit et-me-diği anılmaya değer ve yüksek bir olayda (3), o savaş yoldırımı ve hatırası mutlu,V. Carlos'unöğünunugalıp bayrakları altın da çarpışır-kenalmıştır.

Kendisinin şikâyet ettiğiim dostumun aklına bu söylediklerim-denbaşkabirşey gelmediğitaktirde, benkendini başımaikidüziñeşa-hit gösterir, onlarıkendisineğizlice dinlettirir, bu suretle adımı daha çok yaymasını, zekâ ve kabiliyetini övmesini sağlıyım olurum. Bu gi-bi övgülerin gerçeği olduğu gibi söylediklerini düşünmek budalalık olur,çünküneövmenin ne de yermeninkesin vebelirtilir sınırvardır.

Ama, mademki bu fırsat kayboldu, ben de kâğıt üzerinde beme-

yaz vetas viredimedenkaldım, o halde dilimi kullanarak kendikendi-mi tanıtmak zorundayım. Dilim, kekeme olmakla beraber, işaretle söy-lendiği takdirde bile anlaşılması mümkün olan gerçekleri söylerken kekelemeyecektir. Vesanatekarearediyorumki, sevgiliokur, sunduğum bu hikâyelerdebirkumaştaniki gömlek çıkarmıyayacaksmı, çünkünöl-lartopu, endazezı belli kumaştandır. Demek istiyorum ki bazı hikâye-lerdebulacağingönül maceraları o kadaredepil, Hristiyan mantığıve meşrebine göre o kadar ölçülüdür ki, onları okuyacak gafil veyadık-katlı okuru kötü bir düşünceye sürüklemesineimkân yoktur.

Onlara "ÖrnekAlınacak" adını verdim ve iyi dikkatedersen,ken-disindenfaydalı bir örnekçıkarmıyacak hiçbir hikâyeninbulunmadı-ğını görürsün. Bu konuyuzatmak korkusuolmasaydı,gerek hikâyele-rin bütününden, gerekherbirindenayrıayrı çıkartılabileceklezzetive şereflı meyveyi belki göstermeye çalışırdım.

Benim buradaki amacım halkımsın önüne bir "marifetler masası" koymak ve buradâ herkesin, hiçbirzarara uğramaksızın eğlenebilme-sini sağlamaktadırlar. Ruhun ve vücudun hiçbirzarara uğramaması diyorum,çünkü namuslu vehoşçalışmalar zarar vermezşöyledirler, faydalıdır.

Evet, insanvaktini daima mabettele geçirmek, durmadanibadet yerlerindenolmaz, ve insan, nekadarönemliolursaolsun, hep iş ba-sında eğildir.Yorgunruhun dinlendiği eğlence ve dinlencesaatleri vardır.

Bu niyetle kavakağaçları dikilir, pınarıyerleri aranır, bayırlar dü-zeltilir veözene bahçeler düzenlenir. Sana birşey söylemeyeceşaret edeceğim: Bu hikâyelerin, onlarıokuyanı herhangi birsuretletötübir arzuyaveya düşüncesüyürükleyeceğini bilsem, hikâyeleri halkınönü-ne çıkarmaktansa onları yazmam olımı kesmeyi tercih ederim. Ar-tıköteki dünya ile eğlenecekyaşta değilim,çünkü elli beş yaşındaol-sam dokuzyıl ve elimi kazanırdım.

Zekâm bu yolda çalıştı, eğilimim oraya doğru, ve bundan başka sanıyorum ki – ve bu böyledir – ben Kastilyadinde(İspanyolcada)hi-kâyeyazmış ilk insanım. Zira bu dille basılmakta olan birçok hikâye-ninhepsi yabancı dillerdençete vrilmiştir. Bu hikâyeler isebenimdir,ne taklit ne de çalıntıdır: Zihnim onları tasarlardı, kalemim onlara vücut verdıvebasının kollarıarasındada büyüyüpdigiyorlar.

Onların arkasından, ömrüm yeterse,sana LosTrabajos de Persi-les'isunacağım. Bu kitap Heliodoro ile rekabetetmek cürretinde –cü-retetmiş olmanın ümitsizliğe düşmezse– bulunuyor, önce, ve yakın bir zamanda, Don Quijote'nin Yaptıkları veSancho Panza'nın Hoş Hal-ler'inin genişletildiğini, ondan sonra da Bahçenin Haftaları'nı görecek-sin.

Benim gibi dermanı kalmamış biri için çok şey vaat ediyorum, fakat "azularakım gemvurabilir ki?" Yalnızsınu göz önünealmanın istem: Mademki bu hikâyeleri büyük Lemos Kontu'na ithaf etme cesaretiniğösterdim,onlardağerleriniyükseltecek bazı gizlersaklı olsa gerektir...

Tanrı senikorusunve banada,dörtbeş "sözde" kurulu ve ya-pmacıklı kimselerin hakkında söyleyecekleri kötü laflara katlanmak sabırınıversin demekten başka birşey söylemiyorum. Eyvallah.

Bu önsöz "Örnek Alınacak Hikâyeler" kitabı için yazılmıştır.

1 Don Quijote'nin I. kısmının önsözünde Cervantes çağdaş olan yazarların bazı itiyatlarıyla acıaceba alayamıştır

2 O zamanmeşhur İspanyolresamlarındanve Cervantes'indostlarındanbir zat. İnebatı.

3 Lepantodeni savaş

4 Heliodoro, IV.Yüzyıldayazmışolan Rum piskoposOdessea'yıtaklit ettiğ, Theagenos ve Makria adında, bir roman yazmıştır. Kendisinden sonra gelen hikâyeciler üzerinde çok etkili olmuş olan bu yazar Cervantes üzerinde de, et-kisini göstermiştir. Persiles y Sigismunda adlı son eserinin yazılmasındaetkili olmuştur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantev.org>

Desen | Onur Güçel

Don Kişot

özet

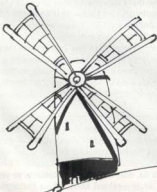

Mancha adında bir köyde, elli yaşlarında bir asilzade sürekli şövalye romanları okumaktan iyice sapıttırıyor. Üüne ün katmak ve tipki severek okuduğu kitaplardaki kahramanlar gibi haksızlığa karşı koymak için bir şövalye olarak tehlikeli maceralara atılmaya karar veriyor. Kartondan kendine bir miğfer yapıyor, paslanmış bir zırhı temizliyor, bir köylükızını kalkanın efendisi yapıyor ve ona Toboso'lu Dulcinea gibi şiirsel bir isim veriyor vesika atı Rosinante'ye atlayıp yola çıkıyor. Sabit fikrinin kısıkcı altında sıradan bir hanı bir şato, fahişeleri soylu hanımlar, hancıyı da cesur bir şövalye olarak görüyor. O da şövalyelik unvanını kendisi vermezken zorunda kalıyor. Cesurcabüttü dünyayla dalaşmayayol alıyor ve seyisler tarafından korkunç bir şekilde dövülüyor. İyi yürekli bir köylü onu evine geri götürüyor. Ama yarabere içindeki çılgın henüz sıslah olmuyor. İkinci bir sefer için Sancha Panza'yı kendine yamak seçiyor ve ancak ondan sonra karakteristik bir anlam kazanıyor.

Çılgın bir fikre saplanmış bir idealist ile köylükurnazlığın sahip, sadece kendi çıkarını vermesinin düşünmek kaba-gerçekçi bir yardımcının oluşturduğu bu karışık karşılıklı olarak birbirlerini belirginleştiren ayrılmaz bir bütün olarak karşımıza çıkıyor ve giderek insan özelliklerinin en temel figürleri haline geliyorlar. Ancak bundan sonra Don Kişot, çocukluğumuzdan bildiğimiz ölümlü davranışlarını söylemeye başlıyor, dev sandığı yel değirmenlerini savaşıyor, müthiş bir toz kaldırıyor için ona büyük bir ordu gibi görünen koyun sürülerini salsındırıyor, bir başka macerada ganimet olarak bir berber leğeni ele geçiriyor ve onu miğfer olarak kullanmaya başlıyor, kırmızı şarap fıçılarıyla girdiği "kanlı çarşı pazarlardan" sağ salım çıkıyor ve maceralar bu şekilde sürüp gidiyor. En sonunda bu zavallı şövalye sadık yardımcısı tarafından bir kağının üzerinde, harap bir halde evine geri götürülüyor. Böylece birinci kitap sona eriyor

Cervantes ikinci kitabı ancak on yıl sonra bitirebiliyor (1615). Bu arada yetkiz bir el tarafından eserinde devamı çoktanyazılıp yayınlanmıştır. İkinci kitapta, birincideki iklim maceralarını yeriniz kice konusmalar alıyor. Kahraman yavaş yavaş çevresinde alay konusu olan yoksul, hasta ve bunak bir deliye dönüşüyor. Bir "adaya" vali tayin edilen Sancha Panza giderek da ha belirlen bir şekilde ön plana çıkıyor ve Süleyman tawrya hükümler veriyor. Bunlar harika sahnelerdir. Ama bir deli olarak yaşamış olan Don Kişot bir bilge olarak ölüyor. Kendi çılgınlığının ve körüğünün farkına varıyor. İyi bir Hristiyan ve zeki bir insan olarak öbür dünyaya geçiyor.

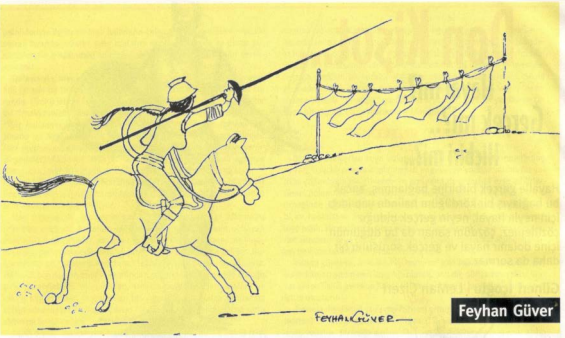
Behiç Pek

Dört dava daha açmışlar Sancha
Önümüzdeki ay duruşmam var.
Ama devam edecem ben
değirmenlerle savaşmaya..

Abi bırakalım
bu işin peşini.
Başımıza belâ alıcaz.
Direnen insandan
hoşlanmıyorlar..

Feyhan Güver

NAZIM HİKMET

DON KİŞOT

Ölümsüz gençliğin şövalyesi,
ellisinde uydu yüreğinde çarpan aklına,
bir Temmuz sabahı fethine çıktı
güzelin, doğrunun ve haklının :
önünde mağrur, aptal devleriyle dünya,
altında mahzun, fakat kahraman Rosinant'ı.
Bilirim,
hele bir düşmeyegör hasretin hâlisine,
hele bir de tam okka dört yüz dirhemse yürek,
yolu yok, Don Kişot'um benim, yolu yok,
yeldeğirmenleriyle dövüşülecek.

Haklısın, elbette senin Dülsinya'ndır en güzel kadını yeryüzünün,
sen, elbette bezirgânların suratına haykıracaksın bunu,
alaşağı edecekler seni
bir temiz pataklayacaklar.
Fakat sen, yenilmez şövalyesi susuzluğumuzun,
sen, bir alev gibi yanmakta devam edeceksin
ağır, demir kabuğunun içinde
ve Dülsinya bir kat daha güzelleşecek...

Don Kişot...

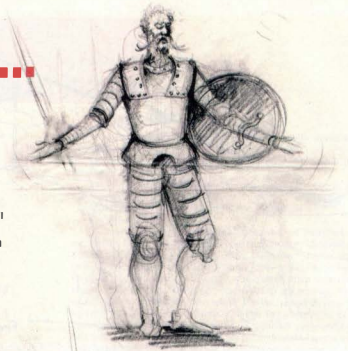
Hayal mi?..

Gerçek mi?..

Hiçbiri mi?..

Hayalle gerçek birbirine bağlanmış, ancak bu bağlayış bir kördüğüm halinde yapıldığı için neyin hayal, neyin gerçek olduğu çözülemez, çözdüm sanan da bu düğümün içine dolanır hayal ve gerçek sorusunu bir daha da sormaz...

Güneri İçoğlu | LeMan Çizeri

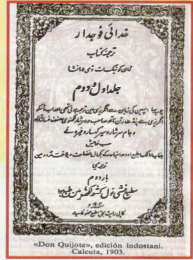
Don Kişot'un basılan ilk kapakları

Don Kişot - Yunanistan'da...

1815, Don Kişot Moskova'da.

Kalkuta'daki ilk Don Kişot kapağı, 1903

Hırvatistan'da...

1794. İngiltere'deki baskının kapağı

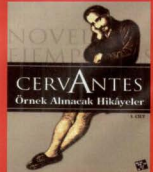
İlk baskı ilk kapak 1605...

Türkçe'de Cervantes

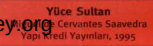

Don Kişot

Miguel de Cervantes Saavedra
Yapı Kredi Yayınları, Şubat 2004

Örnek Alınacak Hikâyeler Cilt:1
Miguel de Cervantes Saavedra
Kekeme Yayınları, Haziran 2004

Yüce Sultan
Miguel de Cervantes Saavedra
Yapı Kredi Yayınları, 1995

Nükheth Erkmen

Alp Tamer Ulukılıç

Yabancılaşma ve kabullenme

Her toplumun, her kültürün; içinde bağındığı, büyüttüğü, kimi zaman örtüp, kimi zaman da açıkçaortaya koymakta diettiği çeşitli rolbeklentileri, normları, toplumsal konulara ait ve özgü eylemleri,rol davranışları var.

Ekonomik sistemleğin yürüncesinde, iktidar sistemleri tarafından denetlenip, kurgulan yaşamda, modern toplumun yapıp, postmodern (Modern ötesi) olaak tanımlanan, çokkatlı, bölükpörçük, beliflenmemiş, kaygan mekezi bir toplum yapısına yönelinen dünyada bireyin kendine yabancılaşması neede durmakta? Bireyin kendine olduğu kadar, yaptığı ya da yapmaktazunda olduğu işe, üzerinebiciilentüm rollere hatta belkide hayatıyabancılaşmaya başladığı yolayırımı neede karşısınaçılmakta?

Eğer "yabancılaşma"; insanın tüm toplumsal, sosyal, ekonomik koşullar içerisinde yaşamını idame ettirmek adına, "kendi kendini gerçekleştiren özüne" uzak düşmesine, yaşamının değersizleşmesine işaret eden bir kavram olarak; birey tüm bunlardan kendini dışsallaştırdığında ya da bu durum süreceğisinde kendiliğinden ortayaçıktığında; içine girdiği yabancılaşma sürecinden bir kaçış, kurtuluş ne deede mümkün olmaktadır?

Tüm bunlardanöte;birey kendi yaşamında "yabancı" olursane olacak peki?

"Yabancı" olan kendiniyabancı olduğuşey her ne iseona ait hissede-meyendeğilmidir?

O yabancıolduğu herşeye bu kendiyaşamıolsabile dışarıdan bakan-dır, bakabilendir aslında. Yabancı;zamanın, mekanın, bazengirift ilişkile-rin, nereyegidersek gidelimçok da kaçamadığımızımsınırları, kodlamaların dışında olduğu için kendi kodlama ve alanlarını kendisi belirlemek durumundadır artık.

Peki bualanlarınayada sınırların beliflenmesindeaidiyet duyugusutaşı-yorolmak, kendini hep bir yerlere ait hissetme durumunda olmak ne dere-ceönemli? Yaşadığın eve, çalıştığın işe, kurduğunilişkilere, sevdiğindost-larına, değer verdiğin, anlam kattığın her şeyekendini bir gün ait hisset-mezsene olacak?

Sonsuza kadar "yabancı" olmak mümkün mü? Mümkün ve namüm-kün...

Bireysel, toplumsalyaşamdan kopmuşluk, dayatılan, arzulanan, yapı-lan ya da yapılamayan her şey nedeniyle paçalanmışlık durumları öteki-leştirildiği vedışlandığı için onları kabullenmek daha da zordeğilmi?

Toplumdaki tüm sistemler hep bir bütünlük kurmaçabasıçindeoldu-ğundan ya da hep öyle gösterilemeye çalışıldığından değil mi, yabancı-laşmaları, eşcinsellerin, kimsesizlerin, hiç kimse olanların, delillerin, evsizle-rin sistem dışı edilmesi?

Öncelikle bireyin kendisi tüm bunları içselleştirdiğinde, bu bilinç düze-yine geldiğinde, parçalanmışlıklarını kabullendiğinde ve bunlarla yaşama-yı öğrendiğinde; paçalanmış ya da yabancılaşmışyaşamlar da bir bütün-lüklüştürulabilir düşüncesindeyim. Bu düşüncenyeni kopmalar, kırılma-lar, farklı özgüleşme alanlarına ve tabiiki yeni sancılara gebe...

Hiçbir toplumun homojen olmadığını düşüncecek olursak, her toplum-da kaosun, çatışmanın, karşıtlıkların kabullendiğinde ve bunlarla yaşama-yı öğrendiğinde; paçalanmış ya da yabancılaşmışyaşamlar da bir bütün-lüklüştürulabilir düşüncesindeyim. Bu düşüncenyeni kopmalar, kırılma-lar, farklı özgüleşme alanlarına ve tabiiki yeni sancılara gebe...

Hiçbir toplumun homojen olmadığını düşüncecek olursak, her toplum-da kaosun, çatışmanın, karşıtlıkların kabullendiğinde ve bunlarla yaşama-yı öğrendiğinde; paçalanmış ya da yabancılaşmışyaşamlar da bir bütün-lüklüştürulabilir düşüncesindeyim. Bu düşüncenyeni kopmalar, kırılma-lar, farklı özgüleşme alanlarına ve tabiiki yeni sancılara gebe...

Giderayak
Yorgun sesimi bırakıyorum bu dünyaya
Zehiri oklarıyla hiçliğe yayılarken
Cehennem kırıları
Ve hiçbir şeyi mühürlemeden zaman
Tambuğ Cemil Bey'in sesine çıkarak
Bir sabah erkenden parlayan gün gibi
Bir gece öncesi sessizce ağlayarak

Bir kül sessizliğinde soğuyan ayye gece
Sıyrılrken uzak bir geçmişi kılıfeteninde
Suretin ve sesin dolanır di dilimde
En felaket mi himmatı sevgiliim
Gülümsemen
Bir mey ve bahçesini talan eder gibi
Gecelerde sevişirken sessizce
Sesimi yitirmeme, çekip gitmeme neden

Sırada kimin sesi var?
Ben gidiyorum artık
En güzel sözlerimi gömerek
Eriterek sesimi en utanmaz güneşte
Şimdi bir mezar kadar hafif ruhum
Ve bir tüy kadar ağır zaman
Beni çağırın -sesin değil-
Bir kuşun yükseklik korkusu
-Ki yorgun kalbider iki kanat arası-
Ve bir sürünün boynunda çalan
Çobana ve rüzgara uyumlu
Kuşun gördüğü ama duymadığı
Ritmik ve denetlenebilir
Tunçtan ve binlerce çingirak

Unuttum artık tüm sesleri
Onlar bir sesin kendi iç sesleri
Yanağımızı okşayan bir anne kadar kederli
Tarih kadar mu hacir
Tanrı kadar esarengiz
Ve tutkularımız kadar haindi!

Bir cam çatlar kendiliğinden
Rengi fırlar kendin bir çığlık gibi tenin
Cam kırılan içinde sesim
Yedi rengin kutsal de hşeti
Toprağı öper
Kırık sesi tenin lâl kendi sesim
Şımarık bedenlerimide
Okşarken hayat bizi

Aniden gelen sıtmalı bir ses olur ölüm
gömer kendi kendini
"En sonunda duyduğumuz kendi sesimizdir,
Karşı duvardan ışık hızıyla dönen ve
göğüs kemiğimizi kırarak geçmektedir"
İsteseyin iliziz de sevebilirsiniz seni

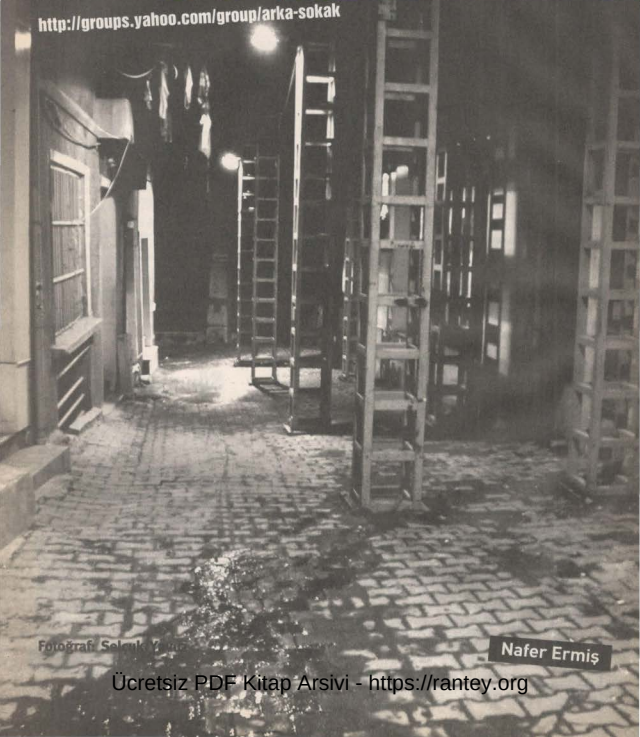
4

Edebiyattan önce hayat var

Şubat 2005

arka sokak

<http://groups.yahoo.com/group/arka-sokak>

Fotoğrafi: Selçuk Yılmaz

Nafer Ermiş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KADIN DİLİ SORUNSALI-2

Herkesinhatırlamasını umut etmiş gibi,geçen yazımda Türk Edebiyatında kadınındurumule ilgili faydalıbilgiler vermişim. Yinede hatırlayamayan ve dahada kötüsü hiç okumamış olan faniler içinbir özet vermekte fayda görüyorum. Demıştk ki: Türkiye'de kadın şair yoktur çünkü Türkiye'de kadın dili yoktur. Olmayan bir dil üzerine imge kurmak olanaksız olduğundan kadın şiiri de olanaksızdır. Şiiryazan kadınları şair kadınlarla karıştırmamak gerekir. Böyle demıştk, ne güzel demıştk. Ama tabi ki, ben bunları yazdıktan sonra bir iki çadık ses çıkmadı değil ama kimse kalkıp da " Ne diyorsun kardeşim sen? İşte şunlar şunlar var" diymedi. Bu da ne kadar sağduyulu bir kitleyle karşı karşıya olduğumu ortaya koydu ki mutluluklum binlerce kat arttı. (Daha önce diye mutluydum hatırlamıyorum gerçikama, neyse)

Şimdi sorunu tespit ettik, bir de bu sorunun sebepleri ve çözümleri olmalı değil mi? Ve siz duyu organlarınızı sonuna kadar açmış benim bu soruna getireceğim çözümü bekliyorsunuzdur istelik. Üzgünüm ama, dahaçok beklersiniz . Türkiye'deki kadının yeri ve konumunun kurtarsacak değildir. Bu sadece benim sorununum dadeğil. Üstelikbu kadaryogun bir erkek egemen baskısı altında sorunu ortaya koymakta gösterdiğim cesaret bile takdirde şayananken bir de sorunu çözmemi beklemeniz biraz haksızlık olmuyor mu? Ayrıca itiraz edeyim ki bu aralar kadının Türk toplumundaki olmayan yerile hiç ilgilenmiyor. Kadının dili yoktur, bunun ilk sebebi insan egosunun beslendiği ve insan varlığının temel olan cinselliğinkadınların sıradandabir yumurtaküfesi olduğu gerçektir desem ne olacak? Cinselliğini bastıran, cinselliği için aşşalamı cinselliği için sömürülen kadın, cinselliğini oluşturan ana noktayı, yani kadınlığını reddeder hale getirilirse, kendi cinsinin dilini oluşturmaması nasıl beklenir desem birileri anlayacak mı? Daha da kötüsü, şair yazdığınızannedip erkek dilinin imgelemini yüceltmek için kendini parlayan ve şaircilik oynayan kadınlar durup da "bizne yapıyoruz" diye düşünecek mi? Pekli banna madalya mı takacak birileri? Madalyadan geçtin, ilk saldırılar memleketimin mükrekkep yalamış yutmuş, hatta mükrekkebe bulanmış aydın erkekleri ve onların açığı yolda masum masum ilerleyen, itaatkar aydın kadınları olmayacak mı? O zaman kafayı mı yedim, başka derdim mi yok, onabuna bulaşp şöhret mi anyorum?

Doğrudur kafayı yediğim ama sebebi bu değil. Sadece ışık oldum. Ve her ışık kadın gibi salata dönmüş durumdayım. Ve yine her ışık kadın gibi, kadının tek sorunsalının (böyle sorunsal falan yazınca daha havali oluyor, yoksa tam anlamını bildiğimde kullanmıyorum bu sözcüğü) sevgilisinin onu aramaması olduğunu düşündüğüm haldeyim. O yüzden Türk Edebiyatını sevgilinden ayrılmadan kurtarsacak değildir. Ayrıca şu anda sevgilim ve Türk Şiiri arasında seçim yapmam gerekirse yakarım bütün şiirleri. Türk kadını, şiirde kendi kimliğini ve yerini bulmak içinbiraz daha bekleyecek. Kazanmış, ellerindenotomartomar şiirimsilerle dergi editörlerinin karşısında ter dökmek istiyorlarsa bu onların bileceği şey. Şair oldum diyen kadınlarımız rakı masalarının sabahı yakın saatlerindeşiir okumatriplerine grip arklarından gizli gizli gülen erkeklerin sırmaçlıklarını çekmek istiyorlarsa buna asla karışmam. Ama oturup, bu sorunu tartışmak isteyen olursa, her kadın dil yaratmak mümkün olabilir mi sorusunu sorup yanıt aramak için mum yakmanın ötesine geçmek isteyen varsa, yetti bu erkeklerin amansızsımlı, uyanık kadınlar "diyen birkaç deli çıkarsa, o zaman sevgiliden telefon beklemeye biraz ara verip belki bir şeyler yapabilirim. Aksihalde beni rahatsız etmeyin. Bunca yıldır kurtulmamış Türk kadını ve bunca zamandır kadınsız kalmış Türkiyeiiribiraz daha bekleyebilir. Değil mi?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

Çiğdem Koç

Asansör Hikâyeleri

Komşu ruh

Asansörü geceler boyu çalıştırıp duran onun ruhuymuş. Kendisini hiç görme şansım olmadı, ruhu da tabii. Eve gelirken yoldaölmüş adamcağız.

Bir tuhafılık olduğunu hepimiz anladık. Asansör neden gündüz değil de geceboyu inip inip çıkıyordu? Hem nedenhep ölenadamin daireinde duruyorvebir süresonratekar aşağı inip tekrarıyukarıçıkıyordu? Asansörçölüleri çağırıldık önce. Hiçbir anıza yok dediler. Başkaasansörçölüleriçağırıldık. Onlarsa sorunyok dediler. Çaresiz kalınca apartmandan birinin daimi falcısının da katıldığı bir olağanüstü durum toplantısı yapıldı. Falcı sarsıldı, titredi, inledi ve gerçeği açıkladı. 'Ölen adamevine girmek istiyor.'

Bir ruha ne diyebilirdik ki? Gacırcıgucurasansörse-si dinlemekten başkaçaremiz yoktu. Ta ki biri çilingir çağırması akıl edene dek. Çilingiri çağırarak ve ölen adamın kapısını açtık. Ruh, asansörçölüleri hergece olduğu gibi. Eve girdi. Şimdi sadece sabahları işe giderken ve akşamlarıdönerkenaynı asansörrebiniyoruz. Ana zahmetolmasın diye düğmeyebez basıyoruz. Zira bedeni olmadığının buunun ona zor geldiğini biliyoruz. Bazen asansörde ufak bir muhabbet de ediyoruzhavadan sudan. Şuansonsor de olmasaindan komşularını göremeyecek. İyi bir şey.

Sör gezegeni

Uzayafırıltilan ilk asansör bizimkiydi. Bilerek fırlatılmıştı tabii. Asansörü yapan firma, yanlış işler yapmıştı vebebüydahiyanen bir durum ortayaçıkmişti. Deneme için binen bir firma görevlisiyle birlikteasansör, uzay boşluğuna boyladı. Üretici firmanın müdürü Türkiye'deçalışacak iş bulamayınca bu işe koyulan bir uzay mühendisiymiş. İşin garibi binen görevli de hep UFO'lartarafındankaçırılmakistemiş. Yani tesadüfler mi demeli, yoksa tesadüfdeğil mi hayatta hiçbir şey bilemiyoruz. Ama bu ikisinin hayali bir nevi gerçekolmuş. Asansörü NASA dip köşe aradı. Ama maalesef hiçbir iz bulunamadı.Yalnızgüneş tutulması esnasında, bazı değişikine inanılmayan kişiler, asansörü güneşin önünde gördüklerini iddia ediyorlar. Kimi kesimler ona artık 'Sör Gezegeni' diyor. Ve hatta bu gezegene tapan bir de sör tarikatı var. Ama bilimsel çevreler olayı bir netliğe kavuşturamadı. Neden netleşmek gerekirse. Sör gezegeni mutlu. Yapan mutlu. Biz çıkalım kerevetine.

Em Tansal

YAZARIN SORUMLULUĞU

Açıkça, basitçe, "memleket meseleleri beni hiç sarmıyor" deyip, bütün olan biteni "roman değil gazete konusu" diye geçiştiren insan neden yazar?

Oysa yazmak, kendi düşüncesini, dünyayı görüş biçimini insanlara sunmak, ne kadar haklı olduğunu göstermek istemenin ta kendisidir. Yazmanın temelinde politika vardır. Tabi eğer yazdıklarımızın bir edebiyat ürünü, özellikle de klasik edebiyat türü içerisinde yer aldığını düşünüyorsak bu böyledir.

Edebiyatın, klasik edebiyatın esasları vardır, eser değerini, akıldan ve sağduyuya dayanmayan, estetik değerlerle bağdaşmayacak unsurların azlığından alır. Burada yazarın ruhu, hisleri de önemlidir ama bunu amaç edinmemelidir, duyguların, eserin ortaya çıkışı sırasında, "kivimcilendirme" dan öte bir görevi olmamalıdır. Bunun olabilmesi için de, her sanat türünde olduğu gibi samimiyete, yaptığı işe inanma özelliğine ihtiyaç vardır.

Özetleyecek olursak, klasik edebiyat, tabiatı akla uygun bir şekilde taklitten, 16. yy'da tam şekillenilen rasyonalizmin yazın alanındaki yansımasıdır.

Her akımda olduğu gibi, klasismin daraltıcı zincirlerine karşı bir tepki olarak romantizm ortaya çıkmıştır. Romantizm, Victor Hugo'nun deyimiyle "sanatın bir çeşit liberalizmdir ve klasismin dayatmalarına karşı bir tepkidir."

Bu iki sanının iyi bilinmesi ve bunlar göz önünde tutularak, yazarın, hedeflerini, isteklerini belirlemesi gerekir. Romantizm bir çeşit öznelcilikse, toplumsal sorunları, kaygıları ele alan bir yazarın ondan uzak durması gerekir.

Kanımca, edebiyatı her zaman araç olarak görmeliyiz. İyiliği, güzelliği dile getirme, anlatma tekniği, yöntemi olarak tanımlayız. Geçmiş bunu bize çok açık biçimde göstermiştir, Nazi rejimi ve komünizm, bilimi de, sanatı da, ulusal tutkuların yayılmasında vasıta yapmıştır. Şunun iyi ayrıtılması gerekir, sorumlulukla suçluluk farklı şeylerdir, yazar sorumluluğunu hissedip yazdığında bir şeyleri değiştirmeyi amaç edinmiş olur ama değişim sürecinin gerektirdiği işleri o yapmaz. Tarihte büyük olayların, yeniliklerin geliştiği zaman dillerini anlatan insanlar, hepçe kalmışlardır. Bu, edebiyatın hayatın biraz gerisinde kaldığını göstermektedir, çok doğaldır, çünkü edebiyat haber bülteni değildir ve Lev Tolstoy'un dediği gibi, "büyük kanavaların yaratılması çok zahmetli çalışma ve çok zaman istemektedir."

Gerçek yazar, eserinin gerisinde insanı arar. Ve yazar konu edindiği insanlarla aynı zamanda, aynı etkilere maruz kalıyorsa, bu etkileri ikiye ayırabiliriz, Andre Gide bunları, ortaklaşa etkiler yani, bütün bir alienin, bir insan topluluğunun, bir memleketin aynı zamanda aldığı etkiler, diğeri ise özel yani insanın ailesinde, şehrinde, memleketinde yalnız başına (isteyerek ya da istemeyerek) aldığı etkilere karşındır.

sınıflamıştır.

Yazar dört yanı kapalı, toplumdun uzak, ayrı bir kişi değildir. Etkileri saptaamak, gözlemlemesi için çevresinde yoğun, oldukça hızlı değişen bir ortamın olması gerekir. İnsan çölde yazmaz, konuşmaz. Yazarlığın büyüklü bir dünyası olduğu sanısı veren bütün o aldatmacalardan uzak durmalıyız. Çünkü yazarın en işi, göz boyayıcılıktan, kandırmacadan vazgeçmek olmalıdır. Burada en yerinde tanımlamayı J. P. Sartre yapmıştır, "eski, romantik anlayışa sahip olanlar; en iyi yazar, kuş öter gibiyazandır, derler. Yazar bir kuş değildir."

Yazarın amaçlarını belirlemesi doğrultusunda, düz yazı ile şiir türünün de iyi ayrıtılması gerekir. Çünkü, düz yazı tersine, şiirin kendinden başka amacı olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Sartre, düz yazı dilinin saydam, geçişken, şiir dilinin ise, mat, işik geçirmeyen olduğu yani kendisini gösterme amacı taşımadığını belirtir. Bir başka deyişle, şiir deneyin söylendiğinden çok nasıl söylendiği önemlidir.

Bugün, satın aldığımız, okuduğumuz kitaplarda şunu fark etmekteyiz, yazarlar amaç olarak, güzelin değil, yalnızca orijinallğin, yeniliğin, okuyucuyu bir şekilde şaşırtmanın peşine düşmüş, soyut temalara ağırlık vermiştir. Elbette bu da olmalıdır, ama yalnızca bunun peşine düşmek, sorunlarımızı, günümüzde tanık olduğumuz, yaşadığımız karanlıkları unutmamalı, aksine bütün açıklığıyla gündemde tutup bize hatırlatmalıdır.

İnsanın çevresini ve içinde bulunduğu yaşamı şekillendiren politikayı, yazarın yolu dolaylı olarak politikadan geçer. Ama bunu yaparken, türlü inceliklerden, seyretilmiş, törpülenmiş fikirlerden yazarları. Kişileri olayları, öyle bir döngü içine oturtur ki okuyucu, eseri okumadan önceki insan olmaktan uzak hale gelir. Ortaya çıkan eserin başarısının bir ölçütü de budur.

Yazar kesin yargılarda bulunursa sorumluluğunu unutmaz demektir. İyinin ve kötünün ne olduğunu herkes bilir, ondan istenen bunları en iyi, en etkili biçimde insanlara sunmaktır, olayların ince ayrıntısına kadar düşündürmek veson sözü okuyana bırakmaktır. Ama bu son söz, yeri ve yönü açıkça gösterilmiş bir boşluk olmamalı, burada yazarın sesini okuyucu asla duymamalıdır.

Sartre'a göre bir yazarın ölmesi gereken en önemli şey, eli yıl sonrasından söylenmesidir: "Bu adamlar dünyanın en büyük felaketini getirdiğini gördülerle sustular."

Yazarların kaynakları:

J.P. Sartre - Yazarlar

Andre Gide - Seçme Yazılar

Cemil Sema - Sanat ve Güzelliğin Felsefesi

Lev Tolstoy

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>

Aliyar Güneş

Kolera Fanzin

Nerede başlamıştı hikâye? Neydi bu özneli belli cümleyi sıraya dizip yeni cümleler bulma telaşı? Sonuna üç nokta! Hüzünler, ünlemli yaralar ve cevapsız soru işaretleri koyma endişesi, hırçınlığı, özlemi nedendi?

Tarihi önemsiz bir Ankara gecesinde tek gerçeği aşk ve hayalleri olan, acıya melankoliye, isyana bulanmış iki yürekli çığlıklarını bir yerlere ulaştırma umuduyla başladı kolera...

Belki soyut bir boşalma duygusu, belki bir şeyleri kaydetme arzusu, belki hüzün-siyah yalnızlıklara uzanma ve içimizin sürgün direnişini büyütmek savaş, belki önlenemez bir kalp-kalem ilişkisinin kağıda karışmış kara alfabesini toplumun suratına çarpmanın şehveti...

Bir şeyleri gerçekten istemek ve kavgaya başlamak dışında bir nedeni yok kolera'nın... Zaten nedenlerin mantıksallaştırılıp çıkarılgılarına göre düzenlendiği günümüzde böyle uzun vadeli bir hedef koymanın ve bu anlamsız döngüye karışmanın da nedeni yok!...

Yeterince içimizi bulandıran dünyaya artık korkusuzca kusmaya başladık...

Aşkın ırzına geçildiği, ruhların becerildiği, romantizmin hastalığı, kalp insanların aptal görüldüğü anlayışa daha fazla susamazdık... Hastayız; evet. Sağlıklı olamayacak kadar kokmuş bir yerkürede yaşıyoruz. Mülteciler ve sürgünüz...Terk edildik, acı çektik, incindik... Biz tükenişimizi yazarken ve yazdıklarımızı yaşayarak kendimizi yeniden üretirken kalbimize takılı o keskin bıçağı hiç çıkarmadık; tek gerçeğimizi unutup kalabalıklara karışmadık...

Tükenirken damla damla, bu tükeniş kalemle alıyoruz... Ankaralı iki anarko-aşık olarak kalbimizi yarmaya, aşkı bulaştırmaya başladık, devam edeceğiz...

Tüm kalp insanların da tükeniş sınırlarına muhtaç kolera... Sistemin, çürümüşlüğü, yozlaşmışlığı ve kirlenmişliğini karşısına dikildik; isyan karası kelimelerimizi suratına bağırıktan usanmayacağız...

Aşka inandık; kalbimizin o onurlu yalnızlığına sığınıp düşlerimizin sınır tanımaz keskin ucuna dayandık...

Kolera...Bir kere bulaştık sana...

Yolculuk bitmeyecek, kavgamız sona ermeyecek...

www.kolerafanzin.com

Direneceğiz...

KALE(MI)MIZ DÜSMEYECEK!..

Merhaba,

Amatörce Edebiyat, 'edebiyat' ve 'plastik sanatlar' ana bölümlerinden oluşan "web sitesi"olarak üç yıldır yayınlanmaktadır.

Nasıl ki her çağ, her yenilik insanın yaşamını etkileyerek önünde yeni ufuklar açtığı, internet de günümüz insanını etkilemekte ve insanı yeni ufuklara taşımaktadır.

Yaşamın tüm gereksinimleri, internet ortamına taşınmaya ve yeniden yapılmaya başlamıştır. Bu yapılanma içinde edebiyat ve sanatın da yerini almaya çalışması çok doğaldır.

Günümüz insanının günlük yaşamının yeniden şekillenmeye başladığı bu süreçte, edebiyat ve diğer sanat dalları da bu yaşam tarzında oluşmakta olan beğeni ve sanat anlayışını yansıtmaz zorundadır. Bu durumda sanatın yeni araçlar ve anlatım biçimleri geliştirmesi kaçınılmazdır.

Bu beğeni ve sanat anlayışının oluşmasında, şekillenmesinde ve eserlere ulaşılmasında önemli yollardan biri de Amatörce Edebiyat ve diğer web siteleri olacaktır, olmaktadırlar.

Bu yeni bir durum, yeni bir oluşum ve bir başlangıçtır.

Bu süreçte, her yeni olanda yaşandığı gibi bu oluşumda da iç dengeler oturma kadar büyük sancılar ve karmaşa yaşanması olağandır. İnternet ortamının da kendine özgü kuralları ve etik anlayışının oluşmaya başladığını; "web sitesi"nin ne/nasıl olması gerekliliğinin sınırlarının çizilmeye başladığını sanırım artık rahatlıkla söyleyebiliriz.

Amatörce Edebiyat, basılı bir dergi değildir. Bu nedenle basılı bir dergi anlayışı ile yayınlanamaz. Amatörce Edebiyat bir web sitesi olmasının gerekleri ve anlayışı ile yayınlanmaktadır.

Amatörce Edebiyat, yaşayan, canlı bir organizmadır.

Amatörce Edebiyat'ta yazarlar da dahil olmak üzere hiçbirimiz, henüz bu yeni oluşumun tam aydınlar varabildiğimiz durumda değiliz. Kıyaslamalarımız, hedeflerimiz hâlâ basılı yayımlar üzerindedir. Bizler zamk ve mürkepk kolan, dokunduğumuzda içimizi ısıtan, kuşu bükerek, yatıp uzanarak, ya da uyuklayarak okuduğumuz basılı kitaplar ve dergilerle yaşıyoruz. Onların yaşamlarımızdaki yeri kesinlikle tartışılmaz.

Amatörce Edebiyat'da ürünleri yayınlanan arkadaşların edebiyatın bir ucundan tutarak kendi haklarını aramaya ve yerlerini derinlemesine inderlemeye başlamaları ile edebiyatımıza yepyeni bir hareketliliğin gelmekte olduğunun farkında olmalıyız.

Amatörce Edebiyat henüz adını koymasak da, bu yeni oluşumun öncülerinden olma görevini üstlenmektedir. Tüm yetersizlik, eksiklik ve sorunlarımıza rağmen...

Turgay TEZGİN
GAE Editörü

Bir An Meselesi

Gölün kıyısında'ydk yine.Yaşamın kıyısında duran filozoflar gibi. Ellerimizde boğazımıza sokmaya çalıştığımız ve geceye karşı bir silah gibi tuttuğumuz bira şişeleriyle duruyorduk.Gölün kıyısında, yaşamın kıyısında,bilmeklelebilmemek arasındaki sınırda,göğünderinliğinde,gölün dınglığında duruyorduk. Toprağın tam da bir depremle ikiye bölünmesi gereken yerde duruyorduk. Tanrının tireyen avuçlarının arasında ve sonsuzluğun koynunda duruyorduk. Acı, devasa bir penisi gibibirazdan içimize girmek üzere yaklaşıyordu ruhumuza. Sona yaklaştığımızı seziyor ve bu yüzden her geçen günde ha çok susuyorduk. Anlatacak öykümüz, söyleyecek şarkımız ya da tek bir sözümüz bile kalmamıştı artık.

Arabalar gelip geçiyordu uzaktan. Umutsuzca bakıyordum onlara. Işıklarına ve karanlıkta kayboluşlarına. Neden sinirlendin, dedi. Cevap vermedim.

—Neişin varsenin o insanlarla, tanıştığın ilkgün anlamalıydın oysa.
—Beni motive edeceklerini düşündüm
—Etmeli gibi görünüyolar. Bira içen misin?
—Sence yaşamın kıyısında duran filozoflar mıyız?
—Edebiyatı seviyorum biliyorsun ve yaşadıklarımızı yazma artık.
—Söz veriyorum tek bir kelime bile yazmayacağım. Sadece cevap ver lütfen. Sence hayatın kıyısında duran filozoflar mıyız biz?
Durup düşündübiraz. Karanlıkta kaybolan ışıklara takıldı onun da gözleri."bence daha çok son biralanı için iki meteliksiz" dedi.

Gülümsedik karşılıklı. Şişeleri tokuştururken kamera arkamızda doğan güneşin fon olarak kullanıp birbirine çarptığımız şişelere zoom yaptık ve bir flash sesiyle birlikte bu karedonun bir polaroid fotoğraf makinesinden süzülerek aşıyağıydı

Resim gölgi gören bir tepenin üzerinde duruyordu şimdi. Etrafında bir kaç gölge hareket etti.

Ucu çivili sopasını resminin ortasına sapladı günün ilk ışıklarıyla beliren bir temizlik görevlisi ve doğruca elindeki çöp poşetine götürdü. Eş zamanı olarak kamera yükseldi ve temizlik görevlisinin tepeden çekmeye başladı. Kamera döne döne gökyüzüne doğru uzaklaşırken temizlik görevlisi gözden kaybolup bir kenar kütlesine dönüştü

Biz orayı çoktan terk etmiş şehirdeki ucuz Hollywood karakterimizin repliklerini ezberlemek için kutsal yalnızlığımızdan sıyrılıp feodal akvaryumumuza geri dönmüştük.

Tanrıyı kusakarak selamladık ve hep yaptığımız gibi güneşin doğuşuyla birlikte ışıklara kapadık kanlı gözlerimizi.

Genetik bir hata ya da bir tür belirsizlikten dolayı bu evrim gereği soyu tükenmesi gerekendir. Yaşamayan, soyu tü-

vam ettiremeyenler. Buzulların arasına sıkış kalmış ve böylece gelmişlik birlerce yıl öteye. DNA'larımızı alıp incelemeliydiler.

Beynimizde olan bitene akıl erdiremiyor ve her sabah evimizde 'burası da neresi' diyerek uyanıyorduk. Ruhlarımız bir mıknatıs gibi birbirini çekiyordu. Ve uçuruma sürükleniyorduk. Uçuruma, şelallerle, dipsiz kuyulara, sonsuz kasırgalara, çöl fırtınalarına sürükleniyorduk. Afrika'ya, Güney Amerika'ya, Asya'ya, Tanrıya ve O'nsuzluğa sürükleniyorduk. Akşay ve yalnızlığa. Gögün yedi kat altına ve yedi kat üstüne, Tan'a, kızla, mor'a sürükleniyorduk. Ay'a ve güneş tutulmasına. Ellerimiz birbirini arıyordu boşlukta.

Dualarımızı gözlerimizle ediyor, küfürlerimizi avuçlarımızdasaklıyorduk. Gecenin sırtına binip aklarıңызda yanan bir ateşin etrafında dans ediyorduk, çınlıplak ve çıldırıcısına. Toz kümelerine bölünüyör, uçuyor,ayrılıyor sonrayeniden bir araya geliyorduk.

Duvar saatına bakarken buluyorduk kendimizi. Dört duvar eşyasız bir odanın en ortasında. Kendimiz ve biz. Biz ve efendilerimiz.

Ne aradığımızı, neyden kaçtığımızı bilmediğimiz bir ormanda kan ter içindekoşuyor ve bağırıyorduk. Çığlık çığlığa.

Zaman dilimlerine hapsedildiğimiz bir çağda yaşadıklarımızdır anlattıklarım. 24 saatlık hapis hanelerde ayda 30 gün, yılda 52 hafta. Müebbet bir ceza.

Yığınlaçöplerle inşa edilen şehirler,fiyatlarıbelirli hayatlar. Sabahakadarsüren ve birbirinin içine girerek yapıldığı zannedilensex partileri. İyi uyuturucunun herkese her şeye iyi geldiği, alım satımının serbest olduğua ma kitaplarıdayazmadığı bir çağdan bahsediyorum.

Hansel ve Grate'diki belki de. Babamızısürtüğün biryleeblend ve istenmedik evde. Ormana götürüldük apar topar. Elmizdeki son ekmeğide "yolumuzu bulmak için" atık yerlere. Umudlarımızı ve inançlarımızı kuşlar yerken biliyorduk hâlâ neye ne kadar inandığımızı ve inançlarımızın bizinasıyan yoldabırakacağını. Şekerden di cadınevi. Yiyecek ve ölecektik. Fırınlarda etlerimiz olgunlaşsın diye bekletildik. Ilyler yalnızca masalarda kazanıyordu, biz o fırınlarda pisirildik veyenildik. Onlar doymadı, biz pes etmedik. Biz Hansel ve Grate'in çürümüş etleriydik belki de. Kırmızı başlıklı kız biz de bir köşede sıkıştırdık ve tecavüz ettik ona. Pinokyo'yu yaktık, barbekü yaptık korlanırdı. İyi, masum hiçbir şey kalmadı içimizde.

Temmuz ayında koridorda gezen bir hamamböceği gibi bekliyoruz bir an meselesi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rante.org>

“YERALTI” VE EDEBİYATI

Bir “yeraltı (underground) edebiyatı”ndan söz edilebilir mi bizde? Bir başkasına yol gösteren bir soru bu:
Hangi anlamda?

Konuyla buradan, bu soruyu yanıtlamak gerekmiyor. “Yeraltı edebiyatı”nın ne olup ne olmadığını belirlemeden bir yere varmaya olanak yok çünkü.

“YERALTI”

“Yeraltı” (underground) siyasal içerikli / siyasal göndermelerle olan bir kavram. Özellikle yasadışı siyasal örgütlenme ve eylemlerin “gizlilik” niteliğini belirtmek amacıyla kullanılıyor. Örnek olsun: II. Dünya Savaşı yıllarında Alman işgaline karşı Fransızların giriştiği karşı koyma hareketi adı, “yeraltı direnme hareketi”dir (the underground resistance movement). Buna göre “yeraltı”, yasal zeminlerde varolma hakkı tanınmamış / siyasal örgütlenmelerin varlıklarını korudukları ve eylemlerini sürdürdükleri zemindir.

Ote yandan “yeraltı”, üretim sürecinin dışına düşmüş, sınıftan kopmuş, “meşru” sayılmayan yol ve yöntemlerle yaşamlarını sürdürmeye çalışanlara (lumpenler) bilinçli bir seçiminle oluşturdukları adılarda “geçerli / egemen toplumsal / ahlaki değerler”i yok sayarak ya da onlara karşın yaşayanları (marjinalleri) kuşatan bir kavramdır da. Buna göre de “yeraltı”, “geçerli / egemen toplumsal / ahlaki değerler”e ters düşmüş ya da dışlanmışların varolmaya çalıştıkları zemindir.

Görülüyor: Gerek siyasal ve gerekse de toplumsal düzlemlerde “yeraltı” dışlanmışlık ve dışlanışları imliyor. Dışlanmak “meşru” sayılmamak, yasadışı kılınmak ya da aynı anda hem “meşru” sayılmayıp hem de yasadışı kılınmak biçimlerinde ortaya çıkıyor. Olasılıkların tümünde “yerüstü”nce onaylanmamak ve “yerüstü kanalları”ndan uzak tutulmak söz konusu.

“Yeraltı”, “yerüstü”nde varolma olanağı tanınmamışlığı sinyalidir.

“YERALTİ EDEBİYATI”

Yukarıda çizilen çerçeve sabit veri olarak alındığında “yeraltı edebiyatı”, “yerüstü kanalları”na dışlanan, dolayısıyla da “alıcılara” / “okurlara” ulaşma olanağından yoksun kılınan edebiyat olarak tanımlanabilir.

Edebi ürünler, oyların toplandığı yerlerde, “yeraltı” ve “yerüstü” ürünleridir. Dış-

kuşkusuz. Bunun için neden gerekir. O nedense, en genel anlamı ile söyleyelim, “geçerli / egemen toplumsal / ahlaki değerler”e kökten karşı olmaktır. Ama özne edebiyat olunca, buna, bir de, “edebî değerler”i eklemek gerekiyor. Temel ve belirleyici olan ilkidir; ama tenleşmesinde ikincisinin de oldukça büyük payı var. Dolayısıyla da “yeraltı edebiyatı”na ilişkin değerlendirmelerde indirgeneci tutumdan kaçınılmalı: öğelerin ikisini birlikte ve karşılıklı etkileşim içerisinde ele almak gerekir.

“Egemen / geçerli toplumsal / ahlaki değerler” üzerinde böyle uzun boylu durmaya gerek yok. Varolan yapıyı zihinlerde ve vicdanlarda “meşrulaştırmayı amaçlayan” ve “meşrulaştırıcı” bu “toplumsal / ahlaki değerler”i sorgulamaya, giderek de sarsmaya yönelik her edim gibi edebiyata da “yerüstü”nde değil “yaşam alanı”nın, “yaşam hakkı”nın bile tanımlanması istenmemesi ve tanımlanması son derece doğaldır.

“Edebi değerler”, konu / izlek / kişi seçiminden dille açılan oldukça geniş bir yelpazeyi kuşatır. Bu düzlemde bakıldığında “yeraltı edebiyatı”, “yerüstü edebiyatı”na dışlanan ne varsa tümünü kullanır. “Yerüstü edebiyatı”nın üzerinde durulmaya değer bulmadığı kişileri; üzerinde durulması doğru bulmadığı ilişkileri konu edinir ve yine “yerüstü edebiyatı”nın “edebî” bulmadığı bir dille anlatır. Bu yoldan giderek de “yerüstü edebiyatı”ndan beslenen “okur”u yadırgatan, ürktüren, tiksindiren... kısacası huzursuz eden tablolar çizer.

Söyle söylenebilir o halde: “Yeraltı edebiyatı”, siyasal / toplumsal olarak dışlanmış ve o dışlanmışlık içerisinde yeni bir yaşam biçimi üretmek için varolmaya çalışanları, dışlanırlara duydukları tepkiyle birlikte, geçerli (meşru) yazınsal gelenek ve göreneklerin dışında bir dille / söylemle anlatılan / gösteren edebiyat olarak düşünülebilir. Belirli mi? “Yeraltı” siyasal içerikli / siyasal göndermelerle olan bir kavram. Nitekiğine böyle bir anlam da yüklemesi son derece doğal. Dolayısıyla da “yeraltı edebiyatı” tavrısız bir edebiyat demek değildir. Dışlayana açık bir tepkiyi içerebileceği gibi (bu tepki anaşızan, nihilist ya da belirli bir siyasal anlayışın uzantısında olabilir) gösterdiklerinin gizli olarak içerdiği tepki ile de sınırlı olabilir. Gösterilenin huzursuz ediciliği, tiksindirici, ürktürücü... dışlayanın güven duygusunu şu ya da bu ölçüde tehdit edici bir nitelik taşıyabilir.

Bu nitelikleriyle “yeraltı edebiyatı”, her açıdan sisteme karşıdır. Oyle olduğu için de sisteme dışlanır. Dışlanmanın gerisinde yatan, sistemin kendi kendisiyle yüzleşmekten korkmasıdır, “Yeraltı edebiyatı”, sistemin kirliliğine tutulmuş bir aynadır çünkü. Başka bir de-

la(n)manın nedeni, onların görünür kılınmasıdır.

Evet "yeraltı edebiyatı", sistem dışıdır ve sisteme dışlanmıştır. Ama "yeraltı edebiyatı"nın dışlanışlığı bir alıp veremediği yoktur. Dolayısıyla da kendisini dışlayan yapıya eklenmek gibi bir derdi yoktur. Başka bir deyişle "yeraltı edebiyatı", sistemden "vafiz edilmeyi" beklemez. Kendi dolanım ağını (üretmek varlığını korumaya ve sürdürmeye çalışır).

KUŞBAKİŞİ "YERALTI EDEBİYATI"

"Yeraltı edebiyatı"nın tarihi, "yerüstü edebiyatı"nın tarihi ile özdeş; onunla kadar eski. Geçerli / egemen toplumsal / ahlaki ve edebi değerlerin sorunu bulunan ve o nedenle dışlananlar her dönemde olmuştur. Olmayı da sürdürmektedir. Dolayısıyla da "yerüstü edebiyatı"nın dışladıklarının sözcüklüğünü istlenen ya da sesi olmayı amaçlayan ve bunu da "yerüstü edebiyatı"nın konumlandığı gelenek ve göreneğin dışında bir biçimde gerçekleştirilmeye çalışan bir "yeraltı edebiyatı" her zaman olmuştur. Olacaktır da! Yüzeysel bir bakış bile böyle olduğunu görmek için yeterli.

Heterodoks dinsel okullara ilişkin sözlü / yazılı metinler, "yeraltı edebiyatı"nın bir ögesi olarak düşünülebilir. "Geçerli / egemen toplumsal / ahlaki değerler"e karşı olan bu sözlü / yazılı metinler, üretimden tüketimine, her evrede, "yerüstü edebiyatı"nda dışlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında "Dinler Tarihi"nin, biraz da, "yerüstü"nce dışlanmış, varlığını "yeraltı"nda sürdürmek zorunda bırakılmış dinsel okulların tarihi olduğu görülür.

Kraliçe I. Elizabeth (1558 – 1603) dönemi İngiltere'sinde, "geçerli / cinsel ahlak"la karşı çıkan çok ciddi bir "yeraltı edebiyatı" var. "Yerüstü edebiyatı"na dışlanan bu verimler tam bir gizlilik içerisinde alıcılara ulaştırılmışlardır.

Ote yandan Fransız İhtilali'ne uzanan süreçte, "aristokratik ahlak"la hedef alan oldukça güçlü bir "yeraltı edebiyatı"nın varolduğu bilinir. Yine Fransa'da. Yıllarca yasak kitapları listesinde yer alan ve 1960'lara kadar "saygın" yayınevlerine basılmayan Choderlos de Laclos'un Tehlikeli İhtilalleri, dönemin simge yapıtlarından biridir.

"Geçerli cinsel ahlak"la karşı duran Marquis de Sade, "yeraltı edebiyatı"nın Fransız İhtilali'nden sonraki en önemli adlarından biri olarak kayda geçiyor.

Geçen yüzyılın Paul Celan, Jean Genet, Boris Vian gibi adlarının yanı sıra Ginsberg'i, Ferlinghetti'si, Kerouac'ı... ile boydan boya "Beat Generation"ı da "yeraltı edebiyatı"nın halkaları arasında yer alıyor.

Kalın çizgilerle çizilen bu tabloda "ortak payda", "geçerli / egemen toplumsal / ahlaki ve edebi değerler"e karşı çıkmak ve o nedenle dışlanış olmaları, "Yeraltı edebiyatı"nın değişmeyenidir. Zaman içerisinde değişen, anlatılan / sesi olunmaya çalışılan kipler ve yaşam biçimleri ile onların dile getirilış biçimleridir. "Çöp yaşamı"lı konu edilen Bukowski ile "aristokratik yaşam"ı konu eden Laclos'u bir noktada buluşturan da budur. Dolayısıyla da "yeraltı edebiyatı"nın değişmeyenini "geçerli / egemen toplumsal / ahlaki ve edebi değerler"e karşı çıkmak ve o nedenle dışlanış olmaları değil de, anlatılan / sesi olunmaya çalışan kişiler, yaşam biçim ve biçimleri ile onların dile getirilış yollarında aramak yanlış olur. Böyle bir yaklaşım, "eserlerinde, büyük şehir, her gözün göremeyeceği köşeleri ve portreleri yaşayan, hikâyeciler ve romancı" olarak nitelendirilen Said Faik'i bile "yeraltı edebiyatı"nın öğeleri arasında saymaya yol açabilir yoksa.

Şunu söylemekte sakınca yok o halde: Kıyıda kalmışlar, dışlanmışlar, merkezden dışına düşmüşler, savrulmuşlar... dile getirmek, yapıtların "yeraltı edebiyatı" içerisinde yer almasını gerektirmez. Hiç de işle çıkış noktasında "yerüstü"ni "erik"le çatıyaman bir "yeraltı edebiyatı" düşünülemez. Daha yolun başında "yerüstü"nin uzantısında yer alan, giderek de orta eklemelen bir "yeraltı edebiyatı" ise, asla!

"YERALTI EDEBİYATIMIZ"IN ENCAMI

"Geçerli / egemen toplumsal / ahlaki ve edebi değerler"e tekten karşı çıkan, öyle olduğu için de "yerüstü"nce dışlanan, kanallarına girerek "okur"la ulaşmasına olanak tanımayan bir "yeraltı edebiyatı"ndan söz edilebilir mi bizde?

Siyasal içeriğini **şimdilik** bir yana bırakıp "yeraltı"nın üretim sürecinin dışına düşmüş, sinifından kopmuş, "meşru" sayılmayan yoksul ve yontemlerle yapıtlarını sürdürmeye çalışanları (tümperleri) bilinci bir seçime oluşturdukları adalarda "geçerli / egemen toplumsal / ahlaki değerler"i yok sayarak ya da onlara karşı yapıtlarını (marjinalite) kuşatan bir kavram olarak alırsak, olumlu bir yanıt verebiliriz bu soruya.

Gerçekten konularını kıyıda kalmışların, dışlanmışların, merkezin dışına düşmüşlerin, savrulmuşların... yaşamlarından alan, ortalama bir-veye yadırganacak ve asla onaylanmayacak yaşam biçim ve biçimlerine uzanan; onları yine ortalama birerinin asla onaylayamayacağı bir yandaşlıkla anlatan bir "edebi damar" bizde de var. Bu "edebi damar"ın "yeraltı edebiyatı" bağlamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülebilir. Ama kesin bir yargı vermeden önce üzerinde durulması, giderek de edöleşmesi gereken önemli bir nokta var.

"Yeraltı edebiyatı" ile ilişkilendirilebilecek (kimilerinin de ilişkilendirilen) nitelikteki "edebi damar" "sof'un acımasızca ezildiği ve "ara ideolojiler"e yol verildiği bir ortamın ürünü. Ama söz konusu "edebi damar"ın ağırlıklı olarak kuşatıldığı yaşam biçim ve biçimleri de aynı dönemün ürünü. Ortada bir eşzamanlılık var yani. Bu durumda sormak ve yanıtlamak gerekiyor:

Eşzamanlılık rastlantı mı?

Değil!

Değil, çünkü acımasızca ezilen "sof'un yerine geçirilmek istenen "ara ideolojiler" değişik yaşam biçim ve biçimlerini seçenek olarak sunar, giderek de dayattıkları, o yaşam biçim ve biçimleri üzerinde yükselen edebiyat da, "ara ideolojiler"in yaygınlaşmasına katkıda bulundu. Yol verilen yalvizca "ara ideolojiler" olmadı; onların seçenek olarak sundukları, giderek de dayattıkları yaşam biçim ve biçimleri üzerinde yükselen "edebi damar" da da yol verdi. "Yeraltı edebiyatı" ile ilişkilendirilebilecek nitelikteki "edebi damar" dışlanmadı çünkü, tam karşıt kabul gördü. "Yerüstü"nce içenildi ve "yerüstü"nin uzantısında yer aldı. Diğer bir deyişle de söz konusu "edebi damar", daha ilk adımda, "vafiz edildi".

Daha ilk adımda "vafiz edilen" ve "yerüstü"nce eklemelenen; üreticilerinin adları neolara çıkarılan bir "yeraltı edebiyatı" mümkün mü?

"Yeraltı edebiyatı"nın kuşbakışı tarihi böyle bir şeyin mümkün olmadığını gösteriyor / kanıtıyor. Üreticilerinin yazgıları ile üreticilerinin serüvenleri ortada çünkü.

Gerçek böyleken daha ilk adımda "yerüstü"nce "vafiz" edilen bir "edebi damar", "yeraltı edebiyatı" olarak nitelendirilmek doğru olmaz. Yanlış gerisinde ise, "yeraltı"nın aynı zamanda siyaset içerikli bir kavram da olduğunu atlamak yatıyor. Atlanınca da "yeraltı edebiyatı"nın değişmeyenini, "yerüstü"nce dışlanmak gözden kaçırılıyor. Dışlanırların var oysa edebiyat tarihimizde.

Örnek mi?

II. Abdülhamit döneminden iki ad: Namık Kemal ve Tevlik Fikret. İki ad da Cumhuriyet döneminden Nâzım Hikmet ve Sabahattin Ali.

Bu adların çoklukları da, "yerüstü kanalları"nın dışına sürülen verimlerinin yıllarca elden ele – dilden dile dolayarak "okur"la ulaşabilirdi de, okuyanların gözli örgüt kurma suçlaması ile yargı onüne çıkarılmak da içinde, olmadık sıkıntılara göğüs germek zorunda kaldıkları da biliniyor.

Daha ortaya çıkar çıkmaz "vafiz edilen" ve üreticileri neolara taşınan bir "edebi damar"ı "yeraltı edebiyatı" olarak nitelendirmeye kalkışmadan önce, bu ve benzeri gerçeklerle de edöleşmek gerekir!

Kendilerini maceraya adanmış iki çocuk hep macera düşünüyor, macera oyunları oynamayı çok seviyorlardı. İsimleri Wayne ve Weny'di. Yataarken bile rüyalarında dahi kılıçlar, korsanlar, silahlar, Kızıldenizler ve daha bir çok şey görüyor ve bunların daha fazlası olan gerçek hayatta bu tür maceraları istiyorlardı.

Ve bir gece evlerine giren korsan onları uyandırdıktan sonra çocuklar önce korkmuşlardı ama sonra korsanla birlikte gidip onların maceralarına katılmışlardı. Wayne ve Weny'nin düşleri gerçek oluyordu. Korsanla birlikte gitmeden önce ona nereye gideceğini diye sormuşlardı. Korsan Karayıp Adaları'nı gidiyoruz demişti. Korsanın gemisi kırk topçulu ve saatte yüz altmış mil yapan bir gemiydi. Gemide tayfalar da vardı. Sonunda adaya varmışlardı. Ada Wayne ve Weny'nin dikkatlerini çekmişti. Karayıp korsanları öteki yani kötü korsanlara karşı mücadele ediyorlardı. Bir gün büyük bir savaş olacaktı. Ama ne zaman? Savaş için her iki tarafa hazırlanıyordu. Savaşta çocuklarda yer alıyordu. Savaş zamanı gelmişti. Silahlar, kılıçlar, korsanlar ve gemiler birilerine girmişlerdi. Savaşta Wayne yaralanmıştı. Wayne'i gören kardeşleri Weny, korsanlarla acımasızca savaşmaya başlamıştı. Karayıp korsanlarından olan iyileştirici Wayne'e: Ne yapmamızı istiyorsun? diye sormuştu. Wayne, biraz yarımı sararsanız bir şeyim kalmaz demişti. Weny sinirlenip, Karayıp korsanlarının kaptanına beni donanmanın uygun bir yerinee koyun bu savaş tek ölüye biter demişti. Savaş bitmişti. Karayıp korsanları kazanmıştı. Zaten her zaman iyiler kazanır.

Wayne ve Weny rüyadan kalkmışlardı ve ikisi de şaşırmıştı. Gördükleri rüyayı birbirlerine anlatmışlardı. İkisi de aynı rüyayı görmemişdi. Bu bir tesadüf değildi. Şimdi ikisi de bu tip romanlar yazmaya başlamışlardı...

Oğün Özalt-12

YARAMAZ ÇİVİ İLE ALİ

Bir varmış, bir yokmuş. Ali ile babası İtalya'da yaşıyorlar. Günlerden birgün Ali yataktayken, aklına İtalya odalarından bir oda gelmiş ve o adaya ilgili hayaller kurmuş. Sabah olunca kahvaltıda babasından İtalyan adalarından birisine gitmesinden bahsetmiş, babası konuşmamış ve ertesi gün kararını vermiş. Kararıda evetmiş, Ali çok sevinmiş ve ertesi gün bütün akrabalarının elini öpmüş ve İtalyan gemilerinden birine binip yola koyulmuşlar. Ada'ya varınca akşam yemeğini yemeğe karar vermişler ve annesinin getirdiği, İtalyan usulü olan çorbayı yemek karar vermişler ve geceyi bir mağarada geçirmişler. Sabah olunca Ali ile babası ormana gidip mantar toplamışlar ve ağlen yemeğini de böyle yiyip deniz sahillerine çıkıp balık avlamışlar ve denizde biraz yüzüp denizden çıkmışlar ve sakın sakın evlerine gelmişler. Birgün Ali ile babası bir kulübe yapmaya karar vermişler. Günlerden bir gün Ali babası ormana gidip ağaç kesmişler ve evlerine kadar getirmeyi başarmışlar ama çivi bulamamışlar. Ali üç gün üst üste çivi aramış ama bulamamış. Ali birgün ormana çivi aramaya çıkmış, çıkarken ormanda çok şirin, tatlı ve çok güzel bir sincap ile bir kırpi görmüş onları çok sevmiş ve eve getirmiş onların kararlarını doyurup uyutmuş ve ertesi gün bir İtalyan gemisinin geldiğini fark etmiş ve İtalyan gemisine el sallamış. İtalyan gemisi adaya yanaşmış, Ali babasıyla birlikte kulübe yapacağı için geminin kaptanından çivi istemiş, Kaptan, Ali'nin is-

teğini yerine getirmiş ve Ali'ye bir poşet dolusu çivi vermiş. İtalyan gemisi adadan ayrılmış Ali, babası, sincap ve kırpide onlara yardım etmiş ve tahtalara çivi çakmışlar. Ali yaramaz çivi çakmış, yaramaz çivi yerinde durmamış, Ali ikinci kez çakmış olmamış, üçüncü kez çakmış gene olmamış. Ali bu sefer babasına söylemiş. Babası, yaramaz çivi çakmış yaramaz çivi yerinde durmuş. Aradan tam üç yıl geçmiş. Yaramaz çivi kulübedeki yerinden çıkmış ve yere düşmüş. Ali ile babası daha büyük balıklar avlamak için bir sal yapıp denizin ortasına kadar gitmeye karar vermişler. Ali ile babası ertesi gün sal yapmaya başlamışlar ama bir çivi eksikmiş. Ali çivi aramaya çıkmış ve üç yıl önce yerinden çıkmış olan yaramaz çivi yer de bulmuş ve babasına götürmüş, babası yaramaz çiviye sala çakmış. Aradan 1 hafta geçmiş. Ali ile babası sala binip denizin ortasına gitmişler ve tam o sırada yaramaz çivi yerinden çıkmaya başlamış. Sal bozulmuş. Ali'nin babası denize düşüp boğulmuş. Ali bayılıp ayrılmış kendisini bir tahtanın üzerinde bulmuş ve yüzerek adaya varmış. Ali babasının öldüğünü öğrenince üzüntüden gene bayılmış. Bu seferde onu, ormanda bulduğu kırpi ile sincap iyileştirmiş. Ali kırpi ile sincaba teşekkür etmiş. Ali kırpi ile sincaba çok güzel bir kulübe yapmış. Kırpi ile sincap çok sevinmiş ve Ali'ye teşekkür etmişler. Ali ve iki arkadaşları olan kırpi ve sincapla çok güzel bir hayat sürdürmüşler.

Vesels Suçin-11

Gülçin San

Merhaba şiir,
Merhaba öykü,
Merhaba söyleşi,
Merhaba Kanat Alistiranlar,
Merhaba roman,
Ya da kısaca
Merhaba Kaçak Yayın,
yazmayı ve okumayı zaten seviyordum ama sizden sonra bu sevgi büyük bir alışkanlığa dönüştü. Öyle ki, yazmadığım anlarda tükendiğimi hissedecek kadar...
şiir için, öykü için, roman için, emeğimiz için her şey için kocaman teşekkürler gönderiyorum.
karanlık bir gecenin içinden hepimize selamlar olsun.
kendinize ve yazıya emanet kalmanız dileğiyle...
nice Kaçak Yayınlar'a.

İbrahim Karataş

Merhaba,

Küçük bir çocuğu bir oyuncakçı dükkânına sokmak nasıl tehlikeliyse, benim de bir kitapçıya ya da sahafa girmem aynı derecede tehlikelidir. 16 yıllık hayatımın ilk 5 yılını merak ederek, sorgulayarak ve "bu ne?" sorularıyla geçirdim çoğu çocuk gibi. Şimdi ve önceki 11 yıl boyunca ise her saniye yepyeni sorular eklenen zihnimi boşaltabilmek ve soruların cevaplarını bulabilmek için, yaşattırlarım harçlıklarını farklı şeylere harcarken -istisnalara saygım sonsuz tabiri- kitaplara saldırdım. Bazense, elimde avucumda bir şey kalmayınca genelde, dergi bölümüne yönelirdim. İşte dergi okuma alışkanlığı böyle başladı bende. Karikatillirve haber dergilerinin yanında edebiyat dergileri de çekti ilgi-mi bir ara. İnceledim, belki renkli parlak güncel konular yoku içinde, ama bilgili olmanın hazzını vermez ki bunların hiçbirini insana...

İlk şiirimi 8 yaşında yazdım. Boş bir sınıfın duygulandırıldığı küçük bir kız çocuğunun kara tahtaya beyaz tozlu te-beşirle yazdığı masum bir şiirdi. Beni şiirin içine çekti o, daha doğrusu farkettilirdi sınırmı yeteneğimi. Ortaokulda daha çok sevdim ben şiiri. Orhan Veliler, Özdemir Asaf, Nazımlar, Ümit Yaşarlar izledi birbirini. Bazen çocukça taklit ettiğim oldu onların şiirlerini. Ama hemen yırttım attım. Yazıyorum ara sıra.

Bu elektronik postayı atma nedenimi anlamışsınızdır umarım. Üye olmak, şiirlerimi paylaşmak, yalnızlığımı kırmak istiyorum.

Kendimi ifade edebildimse ne mutlu bana, sevgiler...

Gizem Algök

Sevgili Aslan Özdemir:

Ben İbrahim Ormancı. Eski mizah dergisi okurları tanır beni. Aslında ben öncelikle bir şair ve yazarım. Ancak edebiyat dergilerinde yer bulamadığımdan mizaha yöneldim. Ancak gündelik yaşamın hay huyu içinde mizaha da ara verdim. Ama her zaman L-Manyak ve Kaçak Yayın'ı aldım. Niye acaba Kaçak Yayın'a şiirlerimi yollamıyorum diye düşündüm. Gerçi yaşıma 35'i biraz geçmiş. Hatta ikinci evliliği-

mi yapmışım bu arada.

Yine de korkuyorum. Çünkü Mizah yazarken, nedense mizah yazarlığına terfi olamamıştım. O yüzden ceberrut bir mizah okuru olarak kaldım. Hatta internete bazı sitelerde hakkımda olmadık şeylerde yazılmadı değil. Bu kez kimbilir ne diyecekler bana. Ama olsun yine de yazıyorum. Zaten mizahla-edebiyat iç içe değil midir? Sevgili dostlarım Savaş Ünlü ve Küçük İskender'e selam yolluyorum. Herkese kucak dolusu sevgilerimi yolluyorum. Hoşça kalın.

İbrahim Ormancı
Salihi-MANİSA

X...3.14

Dolusun sen dostum,
Yüreğin dolu...
Balta ile budamışsin
Yaslandığın ağacın dallarını
Seğire dalmış hayallerin
umutsuz kalıntıları
Neden sürdürüyorsun ki bu çabayı ?
Vardır hep çalkantıların anlamı
Kayırrı mı dalgınlığın
kökünü yangınların,
Silip at, peşin ödenmiş ihtimalini
Hükümsüz yargıların.

Tek başına olsun geriye dönüşlerin
Aynı yağmurların fısıltısında
İnsafsızca terk edildiğinde,
Çok özlediğin o yüzü hatırladığında
Bir daha ölçersen umudun
enini ve boyunu
Hesaplarken üç nokta on dört ile
Kaderin oyununu...

Ve göreceksin !.. Hiçbir bakış
Eskisi gibi gözlerini yakmayacak
Pişmanlığın seninle olamayacak !
Nedir ki senin muhtacı ?
Varsın budanmış kalsın dalları...
Özlediğin ağacın.

Yahya Akbulut / Çorlu

Bir de hiçti bir zaman
unutkanlığın örtündüğü karanlık ormanı yanar
Yalnız ölümünle baktığın anlarda içini kırmış
Yangınla büyümek kendi avuçlarında
Yangınla olmak neyse orman

Hiçbir sözü masum bırakmadım size
Ya yeni sözler bulun ya yeni unutkanlıklar
Hiçbir tanım dudaklarınızı biçimlemedi
Aklınızdan geçenlere bile tirmandı
Bakmayın bir deniz yutmuş saçlarımı
Emiyor binlerce balık

Bakmayın pullar gümüş işlemeleri göğsüme yıldızların bir de hiçli bir zaman 20.09.04

Mesut Hastürk

Merhaba Kaçak Yayın,

Ben 24 yaşında, gövde mi ve sesimi hayatın sonsuz ritmine gönlüncü katan, sevdamı, hüznümü, sevincimi, isyanımı yazarak dile getiren bir insanım. Yazarken iç uzun yolculukları yaparım kendime ve işte o zaman sahiden "ben" olurum. Biliyorum yazdıklarım gerçekten çok amatör, sıradan ve yeniliksiz, herkes gibi... Amacım yalnızca duyarlı, dost, sahici insanlar-

la her şeye rağmen satırlarımı paylaşmak ve sevgili Adnan Hoca'nın eleştirilerinden nasibimi almak. Evet bu yüzdendir ki ben de sayfalarınızda katlanmamak istiyorum. Tabi uygun görürseniz. Çünkü aynı yoğunlukla hayatı algıladığım insanlar o çatının altında. Yayınlamanız bile sizinle şu tanışma yazısında buluşmak da benim için büyük onur.

İzmir'de hemşireyim. Edebiyat ve müzik tutkunuyum. Şimdilik benden bu kadar. Umarım satırlarımı o çok sevdiğim dergide görme şansını bulurum. Teşekkürler.

ASLI ÖZDEMİR

Merhaba Kaçak Yayın

Dergiyi ilk sayıdan itibaren takip ediyorum. Arada boşluklar oluyor. Hayat gibi yani. Dergi dolu dolu yoksa. Edebiyat-gündem, okur-yazar içi içe. Fikir, bilgi alışverişi yoğun. Eleştiri -özür-övgü- gerektikince, kayırmak yok. Yolunuz açık dıyorum ben...

Dergide bir şiirim yayınlandı. İkinci kez bir yıl önce bir kaç şiirimi göndermiştim. Ardarda şiir göndermeyişi-min kendimce sebebi olsa gerek. Genelde, önemsedığım şeyler hakkında acele etmem. Bir şiirim değer bulundu ve yayınlandı. Yazdıklarım hakkında, olumlu ve olumsuz eleştiri yapıldı. Önce bunun keyfini çıkardım. Yani paylaşmış olmanın. Şimdi bu aradan sonra yine sizlerle paylaşmak, fikirlerinizi alabilmek çok isterim. Size, kalbime dokunduktan sonra, kalemimden kağıda dokunan şiirlerimigönderiyorum. Paylaşamayacağı anlatamayacağımı bilsem bile, yazacağımı bildiğim şiirlerden. Sevdam gibi...

Sevdamın, aşkın kalbine dokundum ben. Sol elinden sonrasını bilmiyorum. Aradan zaman geçti, zaman geçiyor. Sol elim bir çok şeye dokundu geçti. Aşkın kalbine dokunduğum yerim... orada bekliyorum. Aşk gitmeyi ya da geri gelmeyi bilmez çünkü. Zaman orada bitersanki.

İşte ben şiiri de aşk gibi bildim. "Kalemimden kağıda dokunmasa da, yüreğime dokunan sözcükler..."

"Kanat Alıştırınlar"la ilgilenen Adnan ağbiye, (beydense ağbi demek istedim) zaten ağbi olarak gördüğüm Aslan ağbiye ve tilm ekibe saygılar. Yolunuz bence açık demişim. Düzeltiyorum -bence- demeye hiç gerek yok.

Dilek İmök

hiçten ibaret bir yaşam zamanı ille de sensizlikle gelen phoneixi gördüm düşümdede gel ben ol diydoru hiç duymamadığım bir anda yandım ve var oldum hiç duymamadığım anlarda seni daha çok sevdim.

Cemile Çavdar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Flu / CüneytÖzdemir / YKY

N'aparsınız, bir gece vakti evde tek başınıza kaldığınızda, nasıl başedersiniz kendinizle? Nasıl kalırsınız baş başa, kendi başınızla...?

Herkesin cevabı kendine. Neyse...

Satırlarına son verirken yalnızlığınızın gözlemlerinden muhabbetle öpmek isterdim ama biliyorum, yalnız değilsiniz. Ne kadar da kalabalıksınız. Ne kadar da sıkıcı.

Bana yazmak isterseniz, yerim yurdum belli: Alt ıssız koridor, soldaki son ada, Yalnızlar Palası...

Cüneyt Özdemir, aşkını içine gömmüşlere ve yalnızlığıyla dostluk kurabilmişlere sesleniyor.

Kayıkhan Durgunu / Erhan Gülleryüz / Alfa

Sıcak bir temmuz sabahı sahilde çay içiyordum. Hava çocukluğum gibiydi. Daha çok mavi, daha çok berak... Araba yanaştı bahçenin kıyısına, gölgede yandı bakışları. O da, ben de ezbere biliyorduk her şeyi. Öyle geldi aşk, şaşırmadım.

Bu da Geçti Yahu / Samim Kocagöz / Dünya Yayınları

"Her şey yazdım, olduğugibi anlattım diyen ünlü yazar André Gide bile acaba her şey yazdı mı? Yazdığını inanmıyorum. Her yazar, önce insandır. İnsanın yüreğinin içinde, derinliklerinde kendi kendisine bile inanmadığı gizler, korkular, kederler, sevinçler vardır."

İyi Dilekler Ülkesi / Hamdi Koç / Kültür Yayınları

"Şimdi, nihayet, anlaşılacağımainanıyorum. Yani, dinleneceğime ve anlayışla karşılanacağıma. Umudum var. İlginizi çekeceğim. Çekip götüreceğim ilginizi, ve sizi, yanımsıra. Beni bırakmayacaksınız. Çünkü ben yaşayan tek serbest adamım. Serbestçe konuşan, serbestçellerleyen bir adam. İçinden güçlü duygular gelene ve ne öncelikle kendine değil, diğerine..."

Zula / Mine Artu / Timaş

Adı, Zula. Peki ya, Zula kim? Bir matruşka... Birbiri içine geçmiş sırlar zinciri... Bir yazarın metniyle başlayan ve onunla devam eden serüvende, Zula'nın kim ya da ne olduğunu çözebilirsiniz, kahrmanların yarım almış işimlerinin sırrını da çözmüş olacaksınız. Tek yapmanız gereken doğru soruları sormak.

Öp Beni Öldüresiye / Mickey Spillane / Can

Mike Hammer: En yürekli, en çalın, en zeki, en çapkın, en bıçkın, en maço özel dedektif. Mickey Spillane'in yarattığı, ama yazarından çok daha ünlü olan bu roman kahramanının serüvenleri, dizinin ilk kitabı olan Kanun Benim'den itibaren...

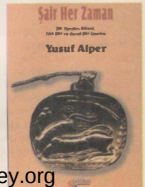
tarafından merakla, heyecanla izleniyor. Öp Beni Öldüresiye, bakmaya kıyamayacağımız kadar güzel, seksi, ama bir o kadar ölümcül sarışınların, yeraltı dünyasındaki acımasız patronların ve gaddar tetikçilerin entrikalarıyla örülü bir roman.

MICKEY SPILLANE
ÖP BENİ ÖLDÜRESİYE
BİR MIKE HAMMER ROMANI

Şair Her Zaman / Yusuf Alper / Çelikol Yayıncılık

Bu kitapta yazılar çoğunun şiir-yaratıcılık ve toplumsal durum-kültür üstüne denemeler olarak tanımlamak olasıdır. Gereksinimden doğmuş, bir gereksinimi karşılamaya yönelik yazılardır. Konuşma-söyleşi yazılarına hem deneme-inceleme özellikleri barındırmakta, Çağdaş Türk Şiiri'ni derinlemesine tartışmakta hem de şiirselyaratıya ilişkin özgün ve genel bilgiler içermektedir.

Mozart'ın Berberi

Cadde Yayınları, 156 sf.

1-İnsan Nil'den Hollywood'a elini uzatabilir. Bunu yapmaya dair güçlü ihtiyaçlar var, ama bir el izi bütününü vermez. Önemli olan küçük parmak-taki duygudur. Delikanlı kemancı olabildi, ama berber oldu.

2-Sanatçıların megalomanyaklıklarına da şaşıyordu, para hırslarına, ün arzularına ve kendilerini öne çıkarma tutkularına şaşıyordu.

3-Emekliler gençleşmeyi bekliyordu, kaçınlar özgürleşmeyi. Hiç kim-senin aklına bu derme çatma durumu bir hizmet sektörü işletmesi düzeyine yükseltme fikri gelemezdi. Hele kapı açılıp da içeriye yeni pazara Mozart (1756-1791) girdikten sonra asla.

4-Bir dâhinin ölümünden iki yüz- yıl sonra bile her şeyi yapmaya hak- kı vardır.

Ölümün insanın artık konuşama- ması değil, söylediklerinin anlaşıl- mamasıdır. Bir insan ölmemeye na- sil dayanabiliyor?

5-Yani başındaki zemini işaret et- ti. Bu ne, kemik unu mu?

Kum, sadece kum.

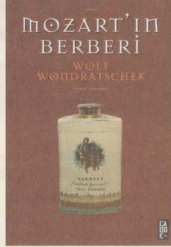
Çöllerden buraya rüzgârla geliyor. 6-Şu an için Mozart doğru yerde olduğundan emin.

7- Onun içinde güçler bölünmez bir biçimde yoğunlaşmış durumda. O benzersiz bir şeyi koruyor: kendi- sini.

8- Görünüşe bakılırsa onlar başka bir dünyada oturuyorlar, doludizgin bir hızın ve esrarengiz bir serbest düşüşün hakim olduğu bir gezegen- de. Beyinlerinde yakarak delikler açıyorlar, bu da gündelikten yaşam- dan kaçıp kurtulmak için gerekli ısı- yı sağlıyor.

9- En kaşarlanmışları bile hiçbir şeyi kaçırmamak için, güneş gözlük- lerini çıkarıyor. Batı'nın üzerinde bir zehir bulutu yuzyıyor, ama bu Do- ğu'da da esirgeyecek değil.

10- Daha da çok berberin bu ha- rabeler arasındaki huzurunu karşı konulmazlığını kıskanmak, gerekir

ve çoğu da bunu yapıyor.

11-Nerede başlıyor ve nerede biti- yor insanın kıta sahanlığı?

12- Fellatio'yu Hamlet'in kardeşi zanneden ve Shakespeare'i içki mün- ösünden arayan birisinden ne olur ki? Resimleri elbette sadece renge- renk değil, aynı zamanda, yetenek gerektiren bir renk zenginliği varmış gibi gösteren tutku lekeleriyle de doluydu.

14- Şeytanın erdemleri kısıkların- dadır.

15- Uydurulmuş hayat hikayeleri insanın değerini yükseltir, bunu bili- yor. Abartmıyor, sadece geçmişine biraz baharat ekliyor, evet bunu ya- pıyor.

17- Hiçbir damlanın aklına bir sa- natçı gibi davranmak, havada küçük bir salto atmak, başka bir damlayla kenetlenmek, onu bozmak, yani bi- değimizinize bireysel davranmak gelmez.

18-Sanatçıların yaptıklarını kim anlıyor ki? Kendileri de bir anlama- nın söz konusu olmadığını zaten sık sık açıklamıyorlar mı? Üstelik de bu sadece, kendilerinden hoşnut ol- dukları haleti ruhiye içindye ken- olmuyor. Ne yaptığımızı biz bile bilmi-

ğimizi bilseydik yaptığımız sanat ol- mazdı. Hiçbir şey bilinçten doğmu- yor, bir fırca darbesi bile.

21- Çöldeki adamları düşünüyör- dum, hepsinden doğuştan olan bir ilhama itaat ederek yaptıkları ağır, vahşi, erkeksi hareketlerle dans et- tikleri zamanki vecd hallerini.

22- Mozart haklı hiçbir şey işiti- l-mese de ses vardır.

23- İntiharcıların günümüzde han- gi şehre akın ettiklerini düşünüyör- um. New York, Tokyo, Passau? Artık Viyana'ya gelmedikleri kesin. Onlar, yani Viyanalılar zaten ceset, sadece ölmüyorlar o kadar.

24- ...polisler silahlarını çekmiş, itfaiyeciler bir atlama brandasını aç- makla meşguldü, bu da bütün dik- katleri otomatik olarak yukarı çeki- yordu. Yukarda bir Afrikalı asılıydı...

...Ve berberin aklından şöyle geçi- yordu elinde olmadan: Uç, Uç git, aptal herif.

27- Yüzen biri, ayaklarının altında bir zemine gerek duyar mı?

KANAT ALİŞTIRANLAR

Adnan Özer
Atölyesi

Herkes için kolay, anlaşılır edebiyat eğitimi

*Balık tutmak gibi. Ama çok fazla beklemem gerekmiyor
çünkü sürekli sallanıyor - o halde zihin sürekli açık demektir.
Başlangıçta her fikir doğrudur benim için.
Zorunlu olarak sürekli bir şey gelir aklımıza,
çünkü bir düşünmeyi durduramayız.*

William Stafford - "A Way of Writing"

Öykülemeye geçiş

Şimdi deneyimlerimizi öyküleme, yani onlara öykü biçimi verme zamanı. Deneyimler nereden geliyor onları daha önce öğrenmiştik; anılar, gözlemler...

Öyküleme işine girerken zihnimizi biçime dayalı kurallarla pek meşgul etmeyin, kendimizi yazılı olarak dışa vuruyorsunuz, yaptığınız bu, bu şekilde kendinize ait 'ses'i, size özgü ifade yollarını bulmayı öğreneceksiniz.

Şaşırmamanın öykülemeye geçişini işledik, doğallığı bozmadan, özgünlüğü aktararak. Biçime dayalı kurallar şimdilik şöyle dursun, dil bilgisine de fazla takılmayın; şaşırm ve akın, şaşırm ve akın... Tuhaf, içimizi kıpırdatın duygu ve görüntü kırıntılarıyla heyecanlanıp, onları defterinize aktarın. Şaşırm ve akın dediğim o.

(En iyi bulduğunuz örnek üzerinde biçim ve dilbilgisel olarak çalışın ve bize gönderin.) İyi öykülemeler.

Son defa bir de kuramsal olarak anlatayım: Doğal ve yaratıcı yazma, evvel emirde, kışkırtılmış, dağılmış zihnin, iç benliğin bütünlüğe ulaşması çabasıdır. Bu çaba bir güdüdür; insanda var olan algılanmış ve yaşanmış olanın çeşitliliğini, renklerini - tüm tonlamalarıyla- kendi içine kapalı, anlamlı bir bütünlük içinde düzenleme isteği.

(Burası birkaç defa okunmalı, ne dersiniz...)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

DOSTOYEVSKİ'YE

Kumar masasında yitirdiği duygularını
ararken içki şisesinde
meyhanedeki insanların alaylarına hedef olan
yaşlı adam
usulca cebinden çıkarttığı
öykülerine siler
gözyaşlarını...

BEBEK

Yeni yurdu su karanlığın
Bir battaniye altında
şiiir en sakıncalı yerine
noktayı koyar
ışıklar söndüğünde...

MEHMET ÇİFTÇİ**KÖKLERİM KALMAMALI**

Artık son şarkımı mırıldanıyorum;
Sonbahar...
Sonbaharın yollarında adımlıyorum.
Akşamları ufuklara bakıyor gözlerim,
Bulutlar kararmış.
Kırmızı bir ışık sızmış göklere
Gönüllere taze bir aşk.
Gideceğim kanlar içinde,
Olduğum yere;
Olmam gereken yere...

Köklerim kalmamalı bu yerde,
Senin lânet şehrinde...

İBRAHİM KARATAŞ**İYİ-KÖTÜ**

İyi meleklerle güvenmiyorum artık. Gitmemen için seni
ikna edemediler.
Kötü meleklerle öfkeliyim biraz, gitmene neden oldular.
En çok, Mavi Trenlere kızgınım; çünkü son bileti sana
kestiler.
Uzak şehirlere de kızgınım, ilk hasreti başlattılar.
Ve çok zamanlar sonra, kitaplarının arasına "seni sevdi-
ğim gerçeğini" koydum.
Ve bu yüzden, hayatımı, her akşam, iki biraya, iki siga-
raya ve iki uyku hapına teslim ettiğim için sana çok te-
şekkür ederim.
Bil ki sen gelene dek, uykumdan bir saniyeyi bile bir
oda dolusu paraya değişmem.
Çok uyumalıyım ki; zaman tükensin.
Çok uyumalıyım ki; meleklerin gözünden kaçıp kötü
melekten intikamımı alsın.

DEĞERLENDİRME:**İrfan Ata/ Sivas**

Yine ile yeni sözcüklerini ard arda kullandığınızda tane ya-
nı harfi değişik dizilimde kullanmış oluyorsunuz ve bu da
okumayı zorlaştırıyor. Yüksek sesle öykü, roman, şiir oku-
maları yapın.

Mustafa Karabulutlu

Sevgili yol Mustafa, gönderdiğin şiirde birinci bölümde
akıyor, ikinci bölümde ise uçuyorsun. Yani dinamizm had
safhada. Duygulanım olarak durulduğunda "duyarlık" üze-
rinde düşün. Derin-duygu ardından tasarım için, sevgiyle
kal.

Mehmet Çiftçi

Orta Anadolu'ya bizden selam. İki dizede küçük de-
ğişiklikler yaparak şiirinizi yayınlıyorum. Son dizeye
de itirazım var, şiirde şahsi lanet, küfür olmaz, özel
ilişkilerinizi yazdıklarımıza bu şekilde taşımayın diyo-
rum ama dinletemiyorum. Neyse, iğiniz süğün barı.

İbrahim Karataş / Bartın

Şiire daha yatkınsınız gibi geldi bana. De'leri da'ları, ayrı-
mayı öğrenin. Bir çalışmanızı bana sevimli geldiği için ya-
yınliyorum. Çalışma sizin için yeni başlıyor, bunu unutma-
yın.

Bengi Ünal / Seyhan Adana

Sevgili Bengi, şiirden vazgeç çünkü düzyazın kıyaslanma-
yacak kadar iyi, şiir denemelerinde, ayrıca şiir diye yazdık-
ların da düzyazı. Baş, sonu belli küçük öyküler yazarak
edebiyata iyice bir ısın.

Turgut Uçkan

"Kız ve oğlan" öyküsünde kız ve oğlan sözcüklerinin bu
denli çok geçmesi iyi mi sizce. Virgüllere bir ücret ödemiyo-
ruz, kullanabiliriz. Bol aksiyonla kısa öykü tarzı seçmişsi-
niz, başka tarzlar da deneyin.

Atilla Ayata

"Perşembe" adlı şiir denemenizde birzekâ pırlıtsı var, iro-
ni, humor, satirilginizi çekiyor, sanırım. Bu tarzların ustala-
rını okuyun.

Kemal Çelikkale

Yazdıklarınızı temize çekin, mümkünse bilgisayar ile. O
zaman bir çalışma daha yapmış olursunuz. Okuduğunuz
ama edebi eserleri pek tercih etmediğiniz anlaşıyor.
Deyim yerindeyse "ağır edebiyat eserleri" okuyun. Yazı'ya
dair bir bilinç var gibi...

Örün Gönderenler:

Yılmaz Doğan, Yeliz Güneş, Kadir Karabelli, Öznur Duman,
Veli Dündükcü

Çocukluğumun, gençliğimin İzmir'de geçmesi bir zenginlik benim için. Geçmişe dönüyorum da, komşularımız tam Anadolu mozaığıydı. Rumlar, Yunanlılar, Yahudiler, İtalyanlar...

Nasıl unutturum Antuan Amca'yı, karısını, Marya'yı, Yahudi Davi'yi, Estel-yatezeyi, Sara'yı... Daha niceleri anılarımı zenginleştiriyor. Hepsi komşumuzdu, dostumuzdu. İyiymi, güzeli, acıyı, tatlıyı paylaşırdık. "Yahudiler insan kaniya ekmek yaparlarmış" sözlerine çocuk yaşta gülüp geçerdik. Onların çocukları dostumuz, arkadaşımızdı. Ailemizden aldığımız kültür onlara daha bir yakınlaşmamızı sağ-lardı.

İzmirli Büyükcüler kitabının yazarı Mara Melmaridli'yi dinlerken bunları düşündüm. Romanın kahramanı Katina'nın büyük teyzesi olduğunu anlatı-yordu. Kitabın yazarı " *Bu kitap, onun geçek öyküsü. Güzel bir yaşam sür-müş. Büyükcüler sayesinde zengin yakı-sıklı beş adamla evlenmiş. 1965 yılında Yunanistan'ın Egina adasında ölü-yor. Beni de büyükle büyüttü. Üç kez evlendim ben de. Bana 30 yaşında açmak üzere bir sandık bıraktı. Onu açtığımda içinden büyükcüler, yemek ve güzellik kremleri tafiileri, takılar çık-tı.* " dedi.

BEHÇET KALAYCI'YA SAYGI

ZOKEV yine bir güzelliğe imza attı. Behçet Kalaycı'ya saygı günü düzenledi. ZOKEV yönetim kurulu başkanı Prof. Dr. Vedat Didari " Kentimizin kültür değerlerine sahip çıkmak ve gelecek kuşaklara aktarmak yolunda-ki çabalarımıza bir yerisini daha eklemenin haklı gururu içindeyiz. Zongul-dak sevgisini şirden romana, öykü-den denemeye edebiyatın her dalında harf harf, hece hece nakışlayan Beh-çet Kalaycı'ya buluşturuyoruz bu kez sizleri.

Yalnızca edebiyatçı kişiliğiyle değil, eğitimci yanıyla da kentimize değer katmış bir ulu çınarı selamlayıp " So-luyan iri kömürler gibi çıkarak dışarı / Bir başka dünyadan gelmişçesine / Yüzleri gecelerce kara, içleri apak / Has oğullar veren bir kovandır Zongul-dak" dizeleriyle şiirlerirdiği Zongul-daklılara adına şükran borcumuzu ödemeye çalışıyoruz." dedi.

BİR ÇINAR DEVRİLDİ

Anadolu basınının sıcaklığından sık sık söz ederim. Küçük bir ilçede, kasabada çıkan bir gazeteninsıcaklığı hiçbir şeye değişilmez. O gazetelerin çıkar amacı yoktur. Yeri gelince en ağır eleştiriler yapılır. Basında kavgalar verilir. Amaç, ilçenin, kasabanın iyiliği, güzelliği içindir.

Pervasız adı gibi bir gazete. Her olay, her konu karşısında pervasız. Bu gazetenin benim için öne bir başka-dır. Uzun yıllardan beri yazıyorum. 52 yıllık geçmişi sahip. 19 Mayıs 1953'te Ahmet Şener tarafından kurulmuş. O günden beri ara vermeden yayımlanı-yor...

Pervasız gazetesinin kurucusu Ahmet Şener'i yitirdik. Ahmet Şener (1929-2004) sadece Pervasız'ın kuru-cusu değil, Anadolu basınının da bir çınarıydı. Ölüm haberini alınca üzüldüm. Sevecen, dost canlısı, yardım sever bir ağabeyimizdi. Kedilere çok düşkünlü. Onu hep kucağımda ked-iyle birlikte görürdüm.

Düzce'de sanat deyince sinema en de-vinimli olanı. Yeni haber: Eski sinema Michael Mann'ın Tom Cruise'lu filmi 'Collateral' ile kapandı, Düzce'nin ünlü 'SporSokağı'nda AS ve MARTİ Sinema-ları (iki salonun adı) gizemli ve anlaşı-lmaz aşk filmi 'Yağmur Zamanı' ile açıl-dı. Sinema merkez yaklaşıırken, insan-dan iraklaştı. Ve anlarda kaldı 25 yıllık sinemacı Haydar Abi'nin filminden önce soba başında verdiği çayların tadı. (Bu aralar Düzce'de gösterimdeki film Ya-vuz Turgul'un karanfilli'Gönlü Yarası'. Sıradakiler ise Rifat Ilgaz'ın olmayan 'Hababam...' ve Ferhan Şensoy curcu-nası. Ancak aşk için Düzce en çok Vi-cente Aranda'nın Paz Vegalı Carmen'ine, bir çingenenin aşkına hazırlanmalı ve izlemeye Prosper Meri-mee'ın yapıtından uyarlanan Carmen operasını Brahms'ın defalarca dinledi-ğini anımsamalı). Ancak Melike Demi-rağ'ın çok eski bir şarkıda söylediği gi-bi gerçek sinemaskopla avutulmamalı ve insan 'village' sendromunun ötesin-de 'köy' deyince hep arınmayı ve çı-paklığı yakalamalı.

Bir akşam tümüyle kıskırtıcı MOR ve ÖTESİ vardı. 'Mor', renklerin sanata ve müziğe en çok yakışanı. Grup üyele-rinin tüm basın içinde KÇK'a olan özel ilgisi ve görüşme için yalnız bana za-man ayrımları derginin almış olduğu yolun ve grubun hayata tavrının bir ka-nıtıydı. (Dünya Yalan Söylüyor grubun son albümü. 1995 yılında bir kıy aşında kurulan grup, 2000'deki nükleer karşıtı kampanyası ve 2003'teki 'Savaşta Hiç Gereksiz' şarkısıyla ve en aykırı tady-la yüreğimize yazılmıştı. www.morve-ötesi.com.

küçük iskender

dürbünlü bıçak

Belirsizliğin, aldatmacayla yoğrulan kamuflyajsız dikkat dağıtıcı külfetinde kendi kendine gizlenen çağdışı ayrıntılarla sıradanlaşma ihtimali kalmamış çağrışımların ayağı yere basan iniltilerinin orijini: kümesellenen çöküntü; hattı kırık ihtiras. Zamirleşme sendromları. Böylesi göçlerin kimyasal tepkisi, böylesi tatminlerin kıyıcı hurafeleri nesnelerin sağlığını bozar. Avrupa'nın kötü kenetlenişi, yakında oralarda siyasi bir serikatil'in doğacağını müjdeler. Anarşist, doktoru kuvvetli bir serikatil. Ari irkundan. Liberal bir anne babanın evladı. Üniversite eğitimi yarım bırakmış. Çocukluğunda Kafka ve Dostoyevski okumuş. Çeşitli gençlik hareketlerine kısmen girip çıkmış. Çevresiyle uyumlu, özgürlüğüne düşkün, kendisiyle başı sıkışık bir serikatil. Radyo dinlemeyi seviyor. Desteklediği bir futbol takımı da var; maçlara gitmiyor pek, denk gelirse televizyondan izliyor. Karşı cinsle ilişkileri iyi. Amazonların yarısı kurtaj olmuş sayesinde. Dişlerini fırçalamıyor. Hiç resim sergisi gezme-

miş. Tanrıya inanmıyor. Tanrı da ona inanmıyor.

Apranax: Uzun uykulardan uyandı-
ğında hâlâ onu düşündüğümü farke-
diyorum. Erotomani miydi, yoksa ar-
ka ayakları üzerinde durabilen, iriyarı
bir iguanaya duyulan gerçek bir his-
sin kütalararası döngüsü mü; sakin-
leştiricilerle yaşıyor ve o serikatilden
gelecek herhangi bir işaretin bende
fişekleyebileceği bilinçdışı arzuların
nasıl dizginleneceğini planlıyordum.
Bulabildiğim bütün kesici aletlerden
satın aldım. İçki şişelerini artık ağzını
kırarak açıyor, kadehimdekini içinde-
ki cam zerreleriyle içiyordum. Apra-
nax adını verdiğim serikatil'in bir yer-
lerde büyümesini beklemek sıkıcıydı.
İntihar belgeselleri seyretmek sıkıcıydı.
Hep aynı şehirde banınmak sıkıcıydı.
İyilik sayesinde geldiğim noktayı,
gerekirse kötülük sayesinde korur-
dum. Kimse benim temsil ettiğim
alanlar konusunda ahlâk kesmeyecekti,
hele hele resmi eğitim sistemine var-
lığını memur etmişlerin ideolojik sı-
manklıklarla bunlara değer biçmeye
kalkışmaya hakkı yoktu. Marksizmle,
feodalizmle, fundamentalizmle lanet-
lenmişlerdi. Oysa Apranax adını ver-
diğim serikatil'in bu patolojik cism-
ler'le meşru zemindeki teması, ancak
mecburi uyumla sınırlıydı. Radikal ki-
litlerin açılması için, hastanın gözyaşı
bezlerine sonda takılması gerekiyordu.
Hiç kimse sonda kullanmaya yanaşmı-
yordu. Takashi Miike'nin tavnı yerin-
de ve doğrudun.

Yorulmuş Beyin Hücrelerinin Karşı
Hamlesi: İşte, tam burada bir sevgili
özmek, hakka ve hukuka uygundur.

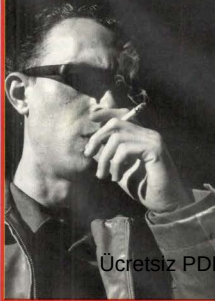
Erken uyandığım bir sabah, ilkin
koordinatlarımın saptandığı şehirde
durmadan sızlanmamın bir boka ya-
radığını anlamam, bunu sosyalist
duyarlılıkla bir tutmam ve yüksek tiraj-
lı dergilerde bu anlama hizmet eden
vazırların, uzmanların arkasındaki bilin-
dim. Para ve içine girebileceğim cin-

sel organ kazanmalıydım; özgün mü-
zikle yoğrulmam, halkla kucaklaş-
mam, üniversitelerde paneller ver-
mem, diyar diyar dolaşmam, bol bol
kitap satmam, beni geniş kitlelerin
geniş saflıklarında genişletecek, bu
genişlemeyle örtüşen genişlemem sa-
yesinde hacmime yönelttiğim saygı-
da kusur etmeyecek, sürrealizmi bir
spesiyal kanışık tost adı sanmayı sür-
dürecektim. Sevgilim! Şu şarkı senin
olacaktı: Her yerde kan var, kalbin
benim bu gece! Dürbünlü bir bıçakla
oyarak çıkarttığım kalbini, halkların
mücadelesi uğruna Anadolu'da bir
köy mezarlığına gömecektim. Halay
çekecek, türkü okuyacak, ağlayacak,
aydın geçinecek, kızların memelerini-
delikanlıların kıçlarını elleyecek, ran-
tıma rant, derin kişiliğime derin dev-
let ekleyecektim. Zemin, karşılaşma-
ya müsaitti. Ofansif oynarsam, maç
alırdım. Taraftar tribünde, benim de
birlikte sahaya çıktığım takımın bay-
rağını sallıyordum. Bayrak, kumaştı.
Don, kumaştı. Kravat, kumaştı. Ke-
fen, kumaştı. Üniforma, kumaştı.
Sentetizm, yani sentetik olma fikri,
henüz yaygınlaşmamıştı.

Siyasi bir serikatil!

Benim gibilerin resimlerini gazete-
lerden, afişlerden, miting alanların-
dan toplarken, bunun farkında bile
değildim; amelîyathaneye alındığım-
da çoktan ölmüştüm; narkoz, 'ben
bununla muhatap olmam' dedi; neş-
ter, 'değmezmiş' dedi; pamuk, 'beni
kırilecek başka birini bulamadınız
mı' diye feryat etti.

Uzaklarda bir limanda bir vapur,
'trene mi işiğim, yoksa uçağa mı' di-
ye söylenip söylenip durdu saatlerce.
Biz üç beş kişi, bardan çıkmıştık; sa-
bahtı; ben evime dönüp ayak par-
maklarımı sayacaktım; otobüs yoktu;
bina yoktu; insan yoktu; atom bom-
bası oraya düşeli beş dakika olmuş-
tu.

İletişim, medya ve kocakarılar

Yurdum kozmopolit medyası sonyirmi yıllık ircaatıyla, türlü çeşit yargıları hak ediyor. Biz de bu medya aileyle yürütülen başkalaştırma faaliyetini, elimizden geldiğince teşhir etmeye çalışıyoruz. Ortada sergilenen kepezelikler, bir gün son bulmadığı, yurtsever ve ahlaklı bir medya yapılmasına gidilmediği sürece de, verip veristirmek-ten geri durmayacağı elbet.

Bu kozmopolit, kişisizlik medyası; bu girdikimli psikolojik harp mermisinyerden yere vurmak için insanın ceviz kadaraklıolsun yet. Lâkin iş bununla bitmiyor. Eleştirdiğimiz, yakındığımız nesnenin ne olduğu veya aslında ne olması gerektiği konusunda da biraz kafa yormak zorundayız.

Güdümlümedyamensupları,kendiyaptıklarışin yeganeotorite-siniyine kendilerilüdukları sanısıyla dur durak bilmemecesineki-birleñip böbürlensinler, biz de beri yanda boş durmayıp, geleceğin-olası ve erdemli iletişim ortamının imkânlarını araştıralım, "irdele-yip, sorgulayalım" bakalım, ne olur,nasıl olur?

"İletişim" kavramının, Batı dillerinden dilimize yapılmış, başarılı olarak çevrilen birisi olduğunu söyleyebiliriz. Bu kavramın batılı karşılığı olan "communication" (veya communication) Latince'de "bildirmek" anlamına geliyor. Kuşkusuz bildirmek fiilinin uyulanabilmesi için de, bir bildiren ile bir bildirilene ihtiyaç var. Demek oluyor ki "communication" unyani iletişim oluşabilmesi için en az iki kişiden bir topluluk gerekli.

Dolayısıyla Latince, topluluk (*commünio*), toplumsal (*commünis*), paylaşmak (*commünico*) gibi birden fazla insanı anlatan ve onlar arasında kolektif, paylaşımcıbir ilişkiyiifadeeden sözcükler de, ile tişim (*commünication*) sözcüğüyle aynı köktengeliyorlar. (Yineaynı kökten gelenkomünizm sözcüğünü de anımsıyoruz.)

Buradan şu basitsonuçulaşıyoruz:iletişim kavramının kökünde, toplumsallikvepaylaşım yatmaktadır.Paylaşılacak şey,yerine göre bir haber, yerine göre bir düşünce, bir duygu, bir arzıvayaleple olabilmektedir. Bunların hepsine"bilgi"(information) diyoruz. Hoş bu nasıl bir bilgidir, sığımdır, yönlendici midir?Ayrıkonu. Dolayısıylailetişimsüreçinde, maddideğil, us'sal (intellegie) duygusal-sezgisel, kısacası tinsel bir paylaşım söz konusudur. Buraya bir noktako-yalım.

Vegelelim "medya" kavramına... Evveet tahmin ettiğiniz veya bildiğiniz gibi, bu kavram da Latince kamu, kamuoyu, kamusal algı-bian-lamlar içeren "medium" kökünden gelmektedir. Medium, ayrıca bi lindiğ i gibi, kazak, gömlek alırken de "orta boy" u tariflemek ama- cıyla, dilimize son yıllarda tekstil ihracatçılarımız tarafından kazandırılmış bir kavram

Medium aynı zamanda ortalama çoğunluğu, orta direği, yani halkı da ifade ediyor.

Demek ki, medium kökünden gelen medya kavramı da, tıpkı iletişim (communication) kavramı gibi toplumsal, kolektif ve paylaşımcı bir anlam içermektedir. Olaya buradan bakınca glinümüzde kozmopolit yurdum mediasının, gerek kendisine, gerekse topluma karşı işlediği suçlar daha da dehşetli görünüyor mu? Geçelim...

Toplum olmak, toplumsallaşmak anlamlarına gelen iletişim ve medya kavramları aynı zamanda, toplumumuzun ve töremizin en yüksek derecelerinden birisi olan "paylaşmak" fiilinde içeriyor. Demek ki, bir iletişim ortamı, bir medya yapıları ve insanın toplumsallaşma ve paylaşımcılığı üzerinde en iş görebilmektedir.

Daha ilköz çağlardan ilk insanlardan beri iletişimeyleminin "paylaşımından" başka bir amaçla söyleyecekleriz. Kendi kendine sesini sanlarındağrudan ses veışaretlerle bu dünyaya, mistik dans ve ritü-

ellerle de bilinen,yenötekimdünyalara aittbilgi ve haberleri,birbirle
riletilmekte,paylaşmaktadırlar, ietisim ve medyanın ilk örnekləri
nioluşturuyordu. Kabilde hayatındayüccülvveya şaman,rahiplerini
ber"medyum"olarakbaşka dünyalardan budünyayahaber vek
e haber
iletmesi,bugünkü renkli tv,lerden daha rensiz bir görüntü
değildi kuskusuz.

Geçmiş yüzyıldan bugüne iletişim ve medya, etki,büyüleme ve yönlendirme işlevi bakımından, sadece kullarılan maddi ve teknik araçlar kapsamındadır farklılık gösteriyor. Şamanın ritüelde kullandığı dekemgijiyerini elektronikkameraya,tütsü isekranınnbuzlu görüntüsünebakarak yayıvazette. Tüm teknoloji "gelismeye"rag-men müzikal metinlerin ise, şamanların ritim yapıkarışlarının çok da herisine düştüğünü söyleyebiliriz. Hani, tarihte bir ilerlemeden sözdebiliyorsak, istencakbu kadar.Üstelikmedyum şamanın, bizim kozmopolitemedyan sönusz cek ahlaki olduğunuda iddiaetmeden geçmeyeceğim.

İKTİDAR-İLETİŞİM VE MEDYA

Eğeryolda yürüyen ve biryandanda sohbede deniki kişiarasında biriktirdi ilikişivarsa, bu iki kişiarasındaki ilietişim den, iktidar ve gücüradesi ierdiğiniğünörebiliriz. Öğretmenöğrenciarasındaki, eşlerarasındaki ilietişime kadar, hiyerarşik toplumun ve hiyerarşi kùltürünün birsonuçulan iktidar, hertürlü ilietişim kapsamında belireliye bir ektendir.

Şunu söylemeye çalışıyorum: İletişim ve medya, birer fenomen olarak benedışlarımla, durdukylerde, iktidarlşışınıicinermezler. Bu fenomenlerin icerdiği kolektif, toplumsalalmıklar, insan tarafında iktidaramağı kullanımlarıyla, elbetteki öncelikle olarak fenomenideğil, onuninice nıfuz edeninsan iradesini ve o iradefadesini bulan hiyerarşık kültürünü ele almak gerekiyor. Yaniyolda yürünen kişi insan arasındakiiktidarlşışını, onların iletişiminyanıysıyor ve iletişim, iktidaramağı tesisedilyorsa, burada iletişim olgusundan önce, o insanların iradesindeğenderlendirmek daha yerindedir.

Bellibir iradeyi temsil eden ve insandan insana tesisedilen iletişim, bu yönüyle öznel (subjektif) bir etkinliktir. O halde, bizim medyamızındilinden düşürmediği "objektif habercilik" söylemi ise, kuyrukluyalandan başka birşey değildir.

Medyanınduayen kakavanları"doğruluk", "objektiflik", "tarafsızlık" gibi kavramları yerli yersiz ve çoğunlukla birbirlerinin yerine kullanarak,hedef kitlelerizlerinde güven sağlamayı amaçlıyorlar.

hi, güzel, fakat hiyerarşik bir toplumda, insanlar arasında iradi belirlenimle gerçekleşen hiçbir eylemin, "objektiflik", "tarafsızlık" gibi nitelikleri içermeyeceğini, daha baştan kestirmek o kadar zor olmasagerek. "Doğruluk" ise, kimin doğrusu, hangi doğru gibi sorularızatenkendi içinde barındırıyor.

Hiyerarşik bir toplumda "kimin doğrusu" geçerliyse iletişim ve medya süreçlerinde de o "doğru" nun geçerli olduğu varsayılabilir. Bu nedenle, demek ki, verili medyortamının öngördüğü veyaileri sürdürdüyü hiçbirde idikkate almak veyamedyanındayattığıde-berve kavramları, sadece hiyerarşik toplumvayansıne ögünindete-

Bu bağlamda "televizyoncu değilim, bul gazetelerini okuyor, bul kitapları okuyorum, bul filmi izliyorum" gibi ifadeler, hiyerarşik toplumun sınırlarını, iktidarların çizil vânetim ve yönlendirmiş

teknikleriyle ilgilenmemek anlamına geliyor. Oysa kendisini muhalif olarak tanımlayanların, satır aralarını okumaya, perde ve ekran görüntülerini arkasındaki anlamları analiz etmeye yönelmelerigerekmezmi?

Dolayısıyla, magazin yayınları da dahil, her türlü şaklabanlışı analitik ve sıkı bir takibe almak muhalifatımızın bir gereği olmalzokunda. Çünkü iktidar uğrunaheryolumubüh gören emenceverler bu "makayevelist" tavrılarını medya sürecine şöyle yansıtıyorlar: "Güç kullanımı için uygulanan makayevelist teknik tam tamına Ben Jonson ve Shakespear'in alay ettikleri gibidir. Bir insanı tanımak için, onunnasılişleş gördüğü gözlemlenir. Bununun birmakininayındırğenmesi anlamına geliyor. Sonra ona öncelikli olarak egemen olan tutku; makinanın yakıtı, izole edilir. Böylelikle o kapana kısılr."1 Kanadalı iletişimfilozofu Marshall McLuhan'ın, yıllaröncebüyükbir öngörüyle dilegetirdiğibu saptama,günümüzün medyasatırından aşmasızcahayata geçiriliyor.

İşte kozmopolit medyanın geniş kitlelere yansıttığı ulaşılması mümkün olmayan hayatlar, elde edilmesi asla mümkün olmayan zenginlikler, güzellikler, vb.insanınbir makinayındırğenerekyaşama enerjisinin izole edilmesi, bağımlı kılınması anlamına geliyor. Bunun, sürekli bir "gösteripermeme" tekniği olarak da tanımlayabiliriz. Tıpkı Abolugusunmedya tarafından pazarlanmabçitindeolduğu gibi, gazetelerden, ekranlardan, sinema perdelerinden, reklamlar ve müzik kliplerinden, radyolardan bir yığın halinde, onlarca yanlışlama satışsansunuluyor vebunun kitleleratrafındansorgulanmaksızın satın alınmasıöngörüliyor.

Tarihöncesi kayımlerde büyüçülerin,şaman rahiplerin, aşiretreisi adına iktidarı kolaylaştırmak ve pekiştirmekadınayırıttüklerifaaliyetin çokdaha bilyinci vedaha ahlaksızcaörneklerle karşıkarşıyavız. (Bu mukayese şaman kültüründe de haksızlıketmiş oluyoruz belki.)Hiyerarşiktoplumda,iktidar vemedium (kamu) ilişkisibuçağda, kaçınılmazolarak böyle ahlağıdışkıbir şekil alıyor.

Öyleyse olası muhalif bir medya, aynı zamanda hiyerarşiktoplum yapısına da muhalif olmak ve kendi içerisinde de böylesibir hiyerarşiyıyadsımsak zorundadır.

DÜNYAYI İÇİNE ALAN KARANLIK ODA (CAMERA OBSCURA)

Fotoğrafmakinasının icadı iletişimtarihi açısından büyük bir devrim oluşturmıştır. İletişim tarihinde, görselliğin, görsel bilgininkitleselolarakbelgelebilmesi kitlesel paylaşımıcısındanfotoğraf makinası, alfabe kadarönemli bir fenomendir. Bu makineninicadındankısıasüre önce, iletişimteknipleriğrılıklolarak alfabe, gravürev illustrasyonlanırlıydı. Fakatbunundaötesindedadecetekkimbircihazolarakdahi fotoğrafmakinası çokilginçbir buluştur.

Fotoğraf makinası, yani "kamera",aslında küçükbir odadır; küçük karanlık bir oda. Bu karanlık odanın, objektif adını verdiğimiz dış dünyaya açılanpenceresi, anıçinde yakaladığı görüntüyü donduruveye bile sunuyor. An içindedondurulan bu görüntünün, dışdunya gerçekliğini birebir yansıttığı varsayımından yola çıkılarak, karanlık odanın merkezi penceresine objektif denilmiştir. Yani dış gerçekliği objektifolarak kaydeden, yansıtan bir pencere...

Oysa, fotoğrafmakinasının penceresine objektif adının verilmesi belki"teknolojiağı"ninbüyük yanılgılarında veya yalanlarında birisini oluşturyor. Arasında, bakan birinsan iradesi ve o iradenin tercihleri varolduğu kısaca, hiçbirmakine objektifinin "objektif" olması düşünülemez. Çünkü o objektifin arkasından bakan göz, aynı zamandatercih edilişbir görürüş; bındunya görüşüneshahittir. "İnsan görme işleviyle dünyayı tanı. İnsanın dünya karşısındaki duruş tarzı, onundu yınaynasıl gördüğünü gösterir."<2

Buradan alınıyoz ki, objektif olduğunu iddia eden bir fotoğrafçı dahi, aslında bize kendigörmebçimini yansıtmaktadır. (Yine bubağlamda:eger fotoğrafcılık bir sanatsa, istebuzöğünğörmebçimisesayesinde sanattır.) Öyleyzebeiletişimsüreçinde "objektif"diyeuyturlanagörüntüleri bile,feci şekilde "irdeleyip sorgulamak" gerekiz. Nitekimörnekolarak 19. yüzyıldakiyazımcıların birbiri öteda öteya çok tuhaf sonuçları çıkardığındankıyafatı!

Fotoğrafmakinasının teknik dönüşümü sonrasında ortaya çıkan,

sinema ve tv. kameraları, görüntüyü hareket getirerek, yansılsama kataysayısı da olağüstü artırmıştır. Kaldiki sinema görüntüsünde ki hareketin bütünüyle birgöz yansılsama sayesinde oluştuğunu biliyoruz. Bu yansılsama, elektronik sistemlerin de devreye girmesiyle, insanın şifozfer bir varlığı dönüşme sürecini hızlandırmıştır. Şöyle ki:insan bilinci, hayatın doğaıve çıplak görüntüleriyle, yapay ve bir amacayönelen "produkt" görüntülerarasında, giderekayılan ve çelişenbir algı sürecinemahkum edilmiştir.

PENCERELER (WINDOWS)

Bizi dış dünyadan veya bulunduğumuz ortamı farklı ortamlardan ayıran, o farklıortamı algılamamızıengelleyen yapılarvardır. Bu yapılar çoğunlukla bir güvence ve koruma duygusuyla inşa edilirler. Genel anlamıyla "duvar" dediğimiz bu yapı, Çin, Berlin veya Filistin örneğinde olduğuürdenbağımsız, kendi başınainşa edilebilirdiği gibi, ev,hastahane, okul, hapishanevb. binalarınetemelunsuruolarak inşaedilir.Bir anlamda, bina demek, duvardemektir. Gelenekselolarak, duvarsız yevaduvaryerinegeçenbaşka elemanlarkullanmaksızın birbina tasarlamakimkündür değildir.

İnsana güvenlik, korunmave bannma gibi imkanları sunan duvar, bu imkanları sunmanın karşılığı olarak, onu dış dünyadanayırır. Duvargerçekfiziki,gereksetinselanlamdainsanlararasıiletişimsınırlarınıoluşturur.

İnsanın dışdunya yevaduvarötesiorthamhakkındabirbilgi (information) bir sezgi edinebilmek ihtiyacı, duvarda delikler açma fikrini doğurmıştır. Duvara açılan delik,yani pencere, pencerenin açılıp kapanabilekenpenkleri (luminaria) aynızamandabir ışık, biraydınlama imkânıdır. Ama duvara açılan pencerenin aydınlamadıkerece, dışdunya bilgisini teminetmekamacı taşıdıgmıvurgulamakgerekiz. Yoksa aydınlama amaçlı delikler eski Mısır ve Mezopotamya'da tavanada açılıbiliyorlardı.

Önceleri hareketli penklerle işleviniyerine getiren pencereler, cam üretme tekniğinin gelişmesiyle, tabaka halindeki camlarla kaplandılar, böylece duvarınberisindekiinsan, rüzgâr, yağmur vetoz gibi olumsuz etkilerden korunurken dış görüntü veyışıkta dafaydalanmakimkânını bulmuştur.

İnsanartık dış dünyaya birpencerecamının (specularis) arkasından bakıyoz. Ancak bu bakış doğaıbir bakış olmaksızın çıkmışbir "speculatio" olmuştur.İşte latince "gözetilemek", "keşfetmeyerçalışmak", "ispion yapmak" gibianıamlarağelen "speculatio"sözcüğü, pencere camıanlamınağelen "specularis"dan türemiştir.

Öyleyse şunu söyleyebiliriz: eğer bir camın arkasından bakılıyorsa,birspekülasyonayılmakta veya camınberitrafındanyapan bir spekülasyonamarız kalmıktır adır. Batı ülkelerinde çokta rastlandığıgibi, yaşlı emeklikadamların pencerinin arkasındaoTURUP, sokaktaolup bitenleri gözlemletme ve yanıls parkeden arabalardan tutunda, kaldırımdayıkılan bir sarhoş kadar, olum olmazherşeyipolise ihbar etmeleri birer "ispion"; "speculasyon" dur.

Evet tam da bu noktada aklınıza geldiği gibi, Bill Gates bir deha değil, ispiyoncu bir kocakandır. Onun pencerelerinden akan her bilgi spekulatif bir niteliğe sahiptir. Üstelik bu spekülasyon bilindiğigibi ABD, Kanada, Avustralya ve İngiltere'deki istasyonlatarafından EC-HQON projesi kapsamında, denetime tabituluzyor. Bunaek olarak 11Eylölsonrasındada yeryüzündekiiletişimağlarıınvve uyduhaberişmeleriniptan denetlenmesineyöneliknive prolejerintasarlandıgını, günlükmedyadanda izliyoruz. Yani ispiyonçiden ispiyon.

Dolayısıyla tekonojikimkânların budenli geliştiğie iletişim sürecinbudenli zenginleştiğibir yüyülda, iletişimin, geçmiş hiçbirbüzyılla kıyaslanamayacakdenli daraldığııve sıkboğazedildiğinetank uluyoruz.

Baktığızıze camınarkasındanbizi izleyen kocakarların, bizi her an ispiyonlayabilecekelması, iletişimsimdatındaıkcırmıyormu?

1- Marshall McLuhan, DieGuteneberg - Galaxis. S. 237. Düsseldorf 1968

2- Hermann Bahr. Expressionismus. S. 51. München 1920

mesutkara@kablonet.com.tr

Mesut Kara

"Buruk Bir Dünya" ve ORHON MURAT ARIBURNU "Yetmez mi?"

"Seliim/Selim/Bu eller kimin/Benim/Bu gözler kimin/Benim/Aferin Selim

Seliim/Selim/Bu dağlar kimin/Benim/Bu bağlar kimin/Benim/YapmaSelim

Seliim/Selim/Uçan kuşlar kimin/Benim/Esen rüzgâr kimin/Benim/Allah mısın Selim

Aaah Selim/VahSelim/Bu insanlarkimin/Benim

Kör ol Selim" (*)

Tanıyamamış olmaktan hep üzüntü duyduğum insanlardandır, Orhon Murat Arıburnu. Şair, oyuncu, senarist, yönetmen... Dinlediğim anılardan, okuduklarımdan tanıdığım, -bugün artık çevremizde, ilişkilerimizde benzerlerine pek rastlayamadığımız- incelikli, duygulu, dürüst, iyi kalpli, çizgisinden ödün vermeyen bir sanatçı... Gençlik yıllarımda onun yaşadığı sokaklarda, onun varlığından habersizdolaşırkensıkıntılarından, yalnızlığından, öfkelerinden, özelemlerinden vebastalığından da habersizdim. Şairliğinde, ömrünüverdiği sinemada da, gündelik yaşamında da hep 'insan gibi insan' bir Arıburnu çıkıyor anılardan. Tanıma olanağı bulamasam da Arıburnu, hep benim 'kendine sürgün' insanlarımdan oldu. Kendi sürgününde yaşıyor, tüm insanca duyulanı... Yalnızlığını da... Dostluklarını da... Adına on beş yıldır tüm zorluklara direnerek, tamamen kişisel çabalarıyla sinema ve şiir ödülleri düzenleyen arkadaşım HÜseyin Alemdar, Orhon Murat Arıburnu'nuyakındantıyan, son yıllarına tanıklık etmiş, dost olmayı başarmış şanslı insanlardandı.

1918 yılında Eskişehir'de doğan O. Murat Arıburnu. Üsküdarlı olan babası Albay Mustafa Murat Arıburnu'nun göre vindendölöy Anadolu'nun birçok şehrinidolaşırcocukluk yıllarında. Bu nedenle çeşitli okullarda geçiren öğrencilik hayatı. Konya Askeri Okulu, Maltepe ve Bursa Askeri Liseleri'nin ardından Haydarpaşa Lisesi'ne gelir. Liseden sonra bir süre Hukuk Fakültesi'ne devam eder. Türk Kuşu pilot okuluna da devam eden Arıburnu, pilot brövesi alır. İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine okulunu yarım bırakıp askere gitmek zorunda kalır. Askerlik dönüşüdebiyat fakültesine kaydolur.

Öğretmenlik, belediye memurluk, Tasvir-i Efkâr gazetesinin

Ücretsiz. Senin için, Eyle Film, çektiği ilk filmi: Hali. Küçük bir "Nüfus" filmi için çektiğini yaparken.

Osman Seden Fatma Girik ve Ahmet Tarık Tekçe'yle

de muhabetlik yapar. İlk şiirlerini, şiirler de yazan ve "kültürlü bir kadındır" dediği annesi Emine hanıma okur. İlk şiirleri 1936 yılında Edebiyat dergisinde yayınlanır. Bu dönem yazdığı şiirlerini 1940 yılında Kovan adını verdiği kitabında toplar.

1947 yılında Türkiye'de (belki de dünyada) ilk kez bir "şiir sergisi" açar. Böylekine has buluşlarını, olanaksızlıklarından gerçekleştirmeye çalıştığı sinemada da uygular. Kendi icad ettiği yöntemlerle, teknik eksikliklerigidermeye çalışır.

Çocukluğundan beri ilgi duyduğu sinemaya da yine 1947 yılında Şadan Kamal'ın yönettiği *Gençlik Günahı* filminde başrol oynayarak başlar. *Ardından Seven Ne Yapmaz, İstiklal Madalyası, Efe Aşkı, Uçuruma Doğru, Kanlı Döşek, Fato Ya İstiklal Ya Ölüm, Allah Kerim* ve *Çete* filmlerinde oynar. 1950 yılında Yüz başı Tahsin filmiyle yönetmenliğe başlar Anıburnu. O günün gazete ve dergilerinde övgüyle söz edilir filmiden. *Yüzbaşı Tahsin* filmiyle önemli bir başarı elde eden Anıburnu, yine Duru Film adına Refik Halit Karay'ın aynı adlı eserinden uyarladığı *Sürgün* filmi yönetir. Bir yandan filmlere oyuncu olarak da yer alıyordu. 1953 yılında Türk Film Dostları Derneği'nin düzenlediği yarışmada Kanlı Para filmiyle En İyi Yönetmen ve En İyi Senaryo ödüllerini alır. Sonraki yıllarda olanaksızlıklar içinde yapmaya çalıştığı filmlerde aynı başarıyı yakalayamaz Orhon Murat Anıburnu.

Otuzun üstünde filmde oynayan, on filmin senaryosunu yazan, on beş film yöneten Anıburnu ya bancı ortaklıklarkurmaya çalışır, daha iyi nasıl film yapılabilir düşüncesiyle gözlemler yapmak için yurt dışında bir çok film stüdyosunu gezerek. 60'lı yılların başlarında "Nasıl ki 'Rejisör olarak yaptığınız filmlerden memnunsunuz?' sorusunu şöyle yanıtlar: " Bazı imkansızlıklar yüzünden

filmlerimizin kusurlu olduğunu söyleyebiliriz. Fakat imkan verildiği takdirde daha iyi filmler yapacağımı iddia edebilirim." Ardından bu iddiasını da şu cümlelerle açıklar: "Avrupastüdyolarında rejisörlerin nasıl çalıştıklarını gördüm. Biz daha bu işinhamallık safhasındayız. Orada rejisörlere ne büyük imkanlar veriyorlar."

Anıburnu sansürün kalkması için mücadele verir, sinemacıların mesleki örgütlenmeleriyle yakından ilgilenir. Türkiye Sanatçıları Birliği'nin kurulmasına öncülük eder, başkanlığını yapar. Sağlık sorunları nedeniyle gittiği Almanya'da kalır. Almanya'daki işçilerle ve çocuklarıyla ilgili çalışmalar yapar. Sinemadan yine de vazgeçemez ve yine olanaksızlıklar içinde sinemaya ilgi duyan amatör gençlerle filmler yapmaya çalışır. Bir yandan da tiyatroyunları yazar ve çeşitliamatör topluluklarla bu oyunları sergiler. Sağlık sorunları da giderek kötüleşir bu arada. Fakat heyecanını hiç bir zaman yitirmez. Hastalığın bütün yok ediciliğine karşın Almanya'da hem Türkçe hem de Almanca olarak bir şiir kitabı yayınlar. "*Bu Yürek Sizin 1940-1982/Dieses Herz gehört euch/Gedichte 1940-1982*"

1985 yılındayınladığı şiir kitabının adı ise oldukça anlamlıdır; Buruk Dünya. Son yıllarında hastalığı iyice ağırlaşanve konuşma güçlüğü çeken Orhon Murat Anıburnu, 11 Nisan 1989 yılında ayrılır aramızdan.

"Önce ozanlar ölsün
Sonra
hiç kimse
Varsın ozansız kalsın dünya.
Barışı
İnsanlığı
Sevgiyi
Yarattilar ya!" (**)

(*) Selim, Orhon Murat Anıburnu.

(**) Yetmez mi? Orhon Murat Anıburnu

Feriha Tefvik "Allahın Cenneti" filminde

"camdan kalp" filminden*

Kiraz- Meğer onu bekliyormuş. Tekme tokat üstüme geldi. Vura vura canımı çıkardı.
Kırpi- Dövdü ha.
Kiraz- Dövme ne fayda. Beni öldürsen daha iyi dedim. Sen benim kalbimi kırmışsın. Kalp camdandır. Cam yapışır, yapışmaz...
Kırpi kiraz'ın anlattıkları, ifadesi, seçtiği kelimeler karşısında şaşkınlığa düşmüş...
Kırpi- Kalp camdandır... Camdan kalp... (toparla-

narak). Neden izin verdin, neden karşı koymadın?
Kiraz- Sabaha kadar. Vurmadık yerimi komadı.
Kırpi aynı şaşkınlığı sürdürerek.
Kırpi- Ve sen temizliğe geldin?
Kiraz- Bir şeyim yoktur. Biraz halsizim. Başım ağrır, miğdem bulanır hepsi o.
Kırpi- Daha ne olacak be kadın. Beyin kanaması olabilir. Çabuk, çabuk uzan şuraya...

* Camdan Kalp 1990

Yönetmen - Senaryo: Fehmi Yaşar Oyuncular: Gen co Erkal, Şerif Sezer, Den iz Gökçer, Füsün Demirel

Yeşilçam Hatırası

Tamer Yiğit
ve Hülya
Koçyiğit...
"Gülağcı"
(1967) fil-
minde...
Yönetmen,
Mehmet
Aslan.

şubat'ta

9 Şubat -1993 Kemal Tahir'in "Yorgun Savaşçı" adlı eserinden yapılmış olan ve yakılan TV filminin MİT'te bulunan tek kopyası TV'de gösterime girdi.

19 Şubat -1993 Tiyatro oyuncusu Yaman Okay öldü.

22 Şubat -1986 Yazar Tezer Özlü öldü.

22 Şubat -1988 Film yapımcısı-yönetmen Süreyya Duru öldü.

25 Şubat -1984 Yazar İsmail Hakkı Çelebi öldü.

26 Şubat -1961 Hasan Ali Yücel öldü.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

mesutkara@kablonet.com.tr

Yağmurlu gecenin
YAĞMURU

Sevgi, "paranvar mı, bi bira daha içim mi?" diyordu. Rahatına bak, kaç tane içersen iç dedim. Gülererek iizerime abandı, yanaklarımdan iç geçirerek öptü, öperken de dostumu tanımasan seninle yataardım dedi. Boşver bu işleri biz kardeşiz dedim, bu kardeş lafına biraz alındı ama belli etmedi, tabi biz abi kardeşiz, doğru, boşver be diyerek birasımdıktı bitirdi, sonra da işlerinkesat olduğundan dem vurdu. Biraaneyi şöyle bir taradım, müşteriler tam tarzan takımı, ölerinde biradan başkibir seyyok, biralannı da milim milim içiyorlar ki erken bitmesin, dikkatlice baktım da, ikinci birayı ödeyceek 3-5 kişi ya çıkar ya çıkmaz, neyse, kafamı sokaka çevirdim dışarda yağmur hızlanmış, camları dövüyor, hani cam apık olsa yağmur suratımı tokatlayacak, bir iki dakka dalmışım, hadi tokuştur sözleriyle sokaktan koştum. Rakımı sevginin birasıyla tokuşturdum. Tam o sırada kapıdan şansın, uzun boylu bir travesti içeri girdi. Sevgi yaklandı, travestioturdumuz kapıya yakın olan masamızı önüne geldi, dikildi. Sevgi, hoşgeldin diyerek bana bak abi, bu benim kardeşim Yağmur diye tanıstırdı, hani sana anlatmıştım! Travesti Yağmur'la samimice tokalaştı, Sevgi Yağmur'u ortamıza oturttu, sandalyelerin çok sıkışık olduğundan bayağı içici oturtuyorduk. Yağmur'un kötü kokan keskin parfümü genzimci yaktı, ayrıca koku kirli ten kokusuyla birleşince da ha keskinleşmişti, rakı bardağımlı burnuma dayayarak içtim, bardağı masaya koymadan sürekli içip havasında burnuma tutuyordum. Bir ara Sevgi'ye masanarkışı tarafına geçmesini, çok sıkıştığımızı söyledim, Sevgi kalktı, karışmaya geçti, oturdı, o ara Travesti Yağmur, yüzüme iyi bak, yüzüm gergin duruyor değil mi, diye sordu, eh iyisin dedim, Botox vurduyordum da, her iğneye 40 milyon veriyorum. Napim hayatımız çok zor, uykusuz kalıyorum, kendime bakamıyorum dedi. Dedi ama botox nedir, ne işe yarar bilmiyorum, tamam iyi falan diyorum ama anlamadım diyorum, ablanın gönlü olsun, bir ara çıkartmadan Travesti Yağmur'u süzdüm. Uzun yüzü delik deşik tahriş olmuş yerlerini koyu fondötenle kapamaya çalışmış, bokaan bir makyaj yapmış, dudaklarını en adi rujla boyamış, bayrak gibi bağınyor, zor iş, biraadan uzun seyrek sarı saçlarını toplayarak atı kuyruğu yaparak bağladı. Bunları o kadar rahat yapıyordu ki bira hane masasında değil de kendi özel odasında gibiydi! Sevgi karışmaya geçmiş oturdugu yerden kardeşini izliyor ve abi nasıl, kardeşim güzel değil mi diye sordu. Ben de, tabiiğüz, çokgüzelmüş deydirdim. Yağmuraarayagire-erek, amaan güzelmiz güzelmiz de iş yok, bugün bir müşteri bula-madım diye hayıflandı. Sevgi atıldı,dahasaaaterkenyavrum,bende de iş yok bak, abi iki bira söyledim, idareediyoruz sen de içer misin, diyordu. Yokbeniçmem, dur amadır, birkarışık meyve yerim,bu gün bir şey yemedimdedi, sonra içkibana yararmyor, cabuk sarhoş oluyorum, gittiğim herifer para da süyün çıkıyorlar, ama çok samimi olduğum gecelik müşterilerile içiyordum diye anlatmaya başladı. Bir ara yüzünü yüzüme doğru yaklaşıarak konuşu,sahi ben güzel miyim diye yine sordu. Ulan iki de bir güzel miyim diye soruyor, ben de yalandan tamam güzelsin demekten yoruludm diyedüşünürken, ağzımdan yine de tabitabiçokgüzelsin çıktı, o da bana yılarasak sen de çok yakışıklısın dedi. Ben de işi makaraya sararak, ne o Yağmur bugün müşteri bulamadın diye beni mi gözüne kestirdin dedim,gülerek, aa niye olmasın değil mi? Kız gaci senin bir şeyin oluyor mu bu yakışıklı diye Sevgi'ye sordu. Sevgi, amaan Yağmur o benim iyi arkadaşım, hem eniştenin de tandığı, hadi sen işe çıkmıyomusun dedi. Yağmur, kızıma kız biraz di- leneyim, hem dışımda çok güzel, birde ben Tarkan'ın kızıyım, belki bir tane çıkar, çıkmazsa bu gece bizim Trakyalı İbnenin

yanında kalırım. Oodaya 9 milyon veriyor, yarısıu ben verir kalırım, müşteri çıkarsa kendi otelime götürürüm. Bu ara yan masalar hem bizi dinliyor, hem kesiyorlar, şöyle etrafı taradım, buralarntanidik müdavimler ile selamlaştım, masamda bir ibne bir orosbu, kimbilir neler düşünüyörlardı? Beni iyi tanıdıklarından akıllarına fazla bir şeygelmez,yine de tanımayanlar, vay orosbu çocuğu, iki tane bir- den götürmüş diyorlardı, butipiler her bokuyeler ama başkalarının da dedikodusunu yapmadan durmazlar, eh, en aşağı katlarda takılanvatandaşların huyu bu, bu da böyle bir şey işte. Ben bunları düşünürkeni Travesti Yağmur , hadi ben işe çıkm bari. Dua edin bana vallahi, bi taneolsun temizolsun, ona da razıyım. Sevgi ile ben onu dualarla işe uğurladık uzun boyu at kuyruğu sarı saçları, mini eteğiyle kıvrırtarak bira hane den çıkarak yağmurlu havanın yumuşak karnınakendiniattı. O çıkar çıkmaz Sevgiyanıma geldi, bak gördün mınasıl hani sana hep anlatıyordum,iştegördün, nasıl,güzledeğil mi diye sordu. Ulan yine aynı soru,sana benziyor dedim, tabi ya, benzer,amaşaçların sarıyaboylatmadan önce daha çok benziyordu dedi. Bir ara aramızı iyi değildemiştin, şimdiyi galibadeşiyordum. Yok be parası olsa tanımaz, görmedim mi sana bile sulanmaya kalktı, hep benim yanımdaki müşterilerle asılıyor. Doymuyor bu çocuk doymuyor, bana kız gaci ben her hiç doymuyorum diyor, hasta hasta adam hastası benim çok müşterini götürdü. Sevgi öyle ki kardeşYağmur'un arkasındanyanımlı ateşi açmış diyoruy, yav bi de kötü huylar edinmiş dedi, ne gibi diye sordum, müşterilerin cep telefonların çalıyor, hırsızlık yapıyor, ayyp ya, kaç kere söyledim, öğlüm hırsızlık yapma, ayyp, iyi değil, helalinden kazan diyorum ama dinlemiyor. Gülererek söze girdim, kızım sen ne diyorsun ya, adam g.tü kaybetmiş, dahakaybedecekneyi kalmışki, sen hala cep telefonundasın, yok helalinden kazanacakmış,kızım şimdi biz biraz eweldualarla onca hucca mı gönderdik,yoksa kendini yapıtmaya müşteri bulmaya mı. Boşver bu boş lafları be kızım, bira bu işleri dedim. Sevgi yine de olmaz ya helalinden kazansın, olmaz ya şikayet ederler, hapse girer, dayanamaz, içerde ölür, bu olmaz ya çalmasın, bak bi kere benim eve birtanadık bir müşteri getirdi, cep telefonunu çalmış gitmiş adamın. Adam polise gidecekti, zortuttum herifi, bir de bunun yüzüden adama bedava verdim yaa... Off be Sevgi kafamı ütiledin ha, sana ne be kızım, kendi hayatı, sen kendine bak dedim, haklısın haklısın ama dedi ve mahzunlaştı, birasımdı fondiledi ve devam etti. Sesine hüznün oturmmuş, yok be abi anlamıyorum benim canımın sıkıldığı şey şu; ben ilkokul ikiden bunu büyümek için ayırdım, okudum. Elimle büyüttüm, altını ben değiştirdim, sonra ben ibnenin birliyle kaçtım, evden ayırdım, beni bu hayata düşürdü, neyse yıllarsonra gittiğimde bu kardeşim ibne olsun, şaşrđm. Sordum, öğlüm kim yaptı seni dedim, teyzemin oğlu yapmış, anneme söyledim, inanmadı, kendi öz yeğeniya, annem bunu böyleyaptı,şimdi o ibne kızkardeşimle evli, ben konuşmuyorum, offuzun hikaye, sonra anlatırım, bira bi bira da ha söyledim. İçelim, canım sıkıldı, bu kafayla müşteri de bulamam, neyse, bana rakı, Sevgi'ye bira geldi, tokuşturup fondiledik, sevginin hüznü banaçöktüdülsizleştim,bir müddet sonra,Sevgi, abi ben kalkayım, belki bir iş çıkar dedi, ben de kalkacaktır diyerek kalktım. Hesabı ödedim, çektimin yekalarını kaldıracak ağrılaşmış gövdeni yağmurlu havanın karın boşluğuna bıraktım, ayaakların kaldırma dediğidi ana kulaklarını boşaladı zannettim, içerinin gürlütüsünün farkına varamadın kulağımlı tikamış olduğunu hadi sen işe çıkıyomusun dedi. Yağmur, kızıma kız biraz di- leneyim, hem dışımda çok güzel, birde ben Tarkan'ın kızıyım, belki bir tane çıkar, çıkmazsa bu gece bizim Trakyalı İbnenin

Gültekin Emre

Müzeler Walter Benjamin Schiller

Yıl sonu değerlendirmelerinin ilki müzelerle ilişkin: 2004 yılında Berlin'deki 128 müzeyi ziyaret edenlerin sayısının milyonunu geçmiş: Geçen yıl ortalığı kasıp kavuran, hakkında çok şey yazılan ve söylenen MoMA sergisini, New York Modern Sanatlar Müzesi'nden getirilen onca orijinal yapıtı 1,2 milyon kişi izlemiştir. Saatlerce kuyrukta beklemeyi göze alarak, Müzeleri ziyaret edenler arasında 2003'te geçen yılı karşılaştırdığımızda % 7,5'ian % 8,79'a doğru bir artış görülmüyor. 2003'teki ziyaretçi sayısı ise 9.31 milyon. Geçen yıl, bizedolaylı olarak faydası dokunan Bergama Müzesi'ni 790 000 (bir yıl önce 727 000), Checkpoint Charlie Duvar Müzesi'ni 700 000 (2003), Yahudi Müzesi'ni 659 000, Charlottenburg Sarayı'nı 470 000, Eski Ulusal galeri'yi 413 000, Yeni Ulusal galeri'yi 409 000, Alman Teknik Müzesi'ni 398 000 kişi ziyaret etmiş. 2002'yle 2003 arasında 2.69 milyonluk bir artış gözüküyor. 2003'le 2004 arasında da 3 milyonluk bir artış gözüküyor. Müzeler Adası'nın ziyaretçileri, uzun müze gecelerinde sunulan kültürel etkinliklerin, sergilerin müdavimleri debi sayılara dahilettirir.

Gelelim Yazı Fotoğraflar Düşünme sergisinin sahibine, yani 20. Yüzyılın en önemli düşünürlerinden Walter Benjamin'e: 15 Temmuz 1892'de üç çocuklu bir Yahudi ailesinin ilk çocuğu olarak Berlin'de doğar Benjamin. Kaiser-Friedrich İlkokulu'na kaydettirilir. Bu okuldan adı daha sonra Joan-Miro İlkokulu olur, yani İspanya-Almanya okulu. Berlin, Freiburg im Breisgau, Münih ve Bern'de felsefe eğitimi görür. 1930'da boşanacağı Dora Polak'la evlenir. Askerlikten muaf tutulur. Bir ara İsviçre'de yaşamaya başlar. Oğlu Stefan doğar. "Alman Romantik Döneminde Sanat Eleştirisi Kavramı" teziyle doktor unvanını alır. 1920'de Berlin'de Berlin-Friedrich-Universität'te tirmenliği ve çevirmenlik yapar. "Seyrimişlik rabatlık Denemesi"ni yazar. 1928'de sundu-

ğu Alman edebiyat tarihi üzerine hazırladığı doçentlik tezi Frankfurt Üniversitesi'nce kabul edilmez. Akademik kariyeri bir yana bırakıp Marksist felsefeye iyice yoğunlaşır. Erms Bloch, Theodor W. Adorno, Bertold Brecht'le dostluğu gelişirken, bir yandan da onların etkisi altında kalır. 1927-1928 Kasım/Ocak arasında Moskova'ya gider. 1927'de ünlü Pasajlar Çalışması'na başlar. 1928'de ünlü Rowohlt Yayınevi Tek Yön, Alman Tragedyasının Kökeni çalışmalarını kitap olarak yayımlar. 1931'de hakkında çok söz edilen Kraus Denemesi'ni yayımlar. Berlin Günülüşü'ne alır. İntihareti planlar. Vasiyetini yazar. Nazizmin Almanya'da hızla yükselmesine tepki göstererek, geleceğinden kaygı duymaya başladığı için, 1933'te Paris'e yerleşir. Paris'te edebiyat dergilerine ve New York'ta çağın önemli düşünürleri olarak çağımıza damgasını vuran Adorno ve Horkheimer tarafından çıkarılan Sosyal Araştırmalar Dergisi'ne ses getiren eleştiri ve denemeler yazar. 1938 Temmuz-Ekim arası Danimarka'da Brecht'in yanında kalır. Burada "Baudelaire'de İkinci İmparatorluk Dönemi Paris'i" çalışmasını tamamlar. Daha sonra "Baudelaire'de Bazı Motifler Üzeri-

ne" yi yazar. 1939'da, Alman mültecilerin yayımladığı bir dergide çıkan yazısı nedeniyle Alman vatandaşlığından çıkarılır. Almanların Fransa'ya işgal etmesi ve Paris'teki evini Gestapo'nun basması nedeniyle Fransa'ningüne-yindeki Port-Boukentine kaçır. Gestapo yazdıkları naye arşivine el koyar. Buradapolisin kendisini Gestapo'ya teslim edeceğini öğrenince 26 Eylül 1940'da intihareder. Bir gün sonra da İspanyol polisi New York'a gidebilmesi için vize verir. Sergide Port-Bou'nun 1940'taki fotoğrafları ve bugünü de yer alıyor.

Bu hazin yaşam öyküsünün ayrıntılarına girmeden, kısaca Walter Benjamin'ın in vesikalık fotoğrafı böyle.

Berlin'in gözde galerilerinden Haus am Waldsee'deki Yazı Fotoğraflar Düşünme sergisinin odağını 1960'lı yıllardan itibaren keşfedilen Walter Benjamin'ın yaşamı oluşturuyor. Onun çağdaş sanata bakışı, düşünme yöntemi, yapıtlarının yorumu uluslararası 56 sanatçı tarafından yorumlanıyor. Sanat olarak fotoğraf, film, radyo ve bunların toplumdaki yeri, kültür tarihini de içeren bu önemli sergi beş bölüme ayrılıyor: İlk bölüm "Kişilik ve Kahramanın Oluşumu" başlığını taşıyor: Bu bölümde otobiyografik bir metin ve Benjamin'ın mektupları, Berlin'deki çocukluğu, Gide'ye yazdığı mektupları, Berlin'deki fotoğraflar yer alıyor. 2. bölüm: "Akıl ve Hazırcıya" başlığını

taşıyor Tarih ve *Pasajlar Çalışması* üzerine yorumlar yer alıyor. Serginin üçüncü bölümü Sanat-Deney "Aura" ve medya üstündedir. Bertold Becht onun önemle üstünde durduğu "Aura" kavramı üstüne şunları yazıyor: "Benjamin burada. Baudelaire üzerindenemesini yazıyor... bunu okumak yararı. Dikkat çekici bir biçimde, bir speen, Benjamin'in yazmasını sağlıyor. Auradediği bir şeyi çıkış noktası alıyor... bu aura kıyamet gününde küllt olanla birlikte parçalanacakmış...hepsi mistik,mistiğe karşı birtutum içinde." Dergilerde yayımlanan yazıları yorumlanıyor. Dördüncü bölümde çocukluğu ve belgeliği ele alınıyor. Yüzyılın başındaki çocukluğu, *Pasajlar*'in geliştirilen yeni bakışlaç yorumlar gözler önüne seriyor. Serginin son bölümünde ise mimari ve gelişen deneyler işleniyor.

Sergide grafik, obje, instalasyon, fotoğraf, video, film sahnesi, kitap, gazete... kullanılıyor. Walter Benjamin'in yaşamını ve yapıtlarını yorumlamak. Belgesel ve kurmaca iç içe geçmiş: Anı, mektup, resim, *Pasajlar*'ın mimari tasarımı, deney, sanat ve politika, mekân ve başka tarih, yağılama, antikten modernleşme, güc ve denge, mitos ve başkaldırı, mantığı, barış ve sivilasyona: Evet, tüm bu alanlar dabele, görsel malzeme, obje, sanat-saygımlarla seyircilerin ilgisine çekiyor. Onun "Fransızca Defterleri" büyük bölümü veduvar parosu haline getirilmiş. Birfigürdenonun satranç oynarken gösteriyor. Sascha Stone'nin bir fotoğrafında "Eğer Walter Benjamin Constantinopol'da Olsaydı" başlıklı taşıyor Bu kolay fotoğrafta Berlin'in simgesi ünlü Brandenburg Kapısı, Aya Sofya ve Alman Çeşmesi bir araya getirilmiş. Benzer bir çalışma başka kentler için de yapılmış. Marcel Duchamp'ın Walter Benjamin yorumunu anlatmak mümkün değil, görmek gerekiyor "Boite en Valide" (1963) çalışmasını çünkü onun göçebeliğini, valizini, tedirginliğini, gizlerini ele alıyor bu çalışma.

Walter Benjamin'i yorumlayanlardan biri de Beuys. Telefonda akla, duygudan motive, öğrenmeden düşünmeye... uzanan düşüncelerini yorumlamış ilginç, çarpıcı, ilk bakışta bir şey benzetilemeyen çalışmalarıyla.

Peki bu olmazsa olmaz ve çağımıza damgasını vuran düşünür için kim ne demiş:

Çağımızın bu efsanesinin çalışmalarını çok yakından bilen ve onun metinlerini yayımlayan Adorno bakın onu nasıl ele alıyor: "Onun felsefi çalışmaları dizge olarak, özgürce salınan taslaklar olarak ortaya çıkmadı; tersine, metinlerin yorumu ve eleştirisi olarak biçimlendirildi. Bu çalışmalarda Yahudi teolojisi geleneği, en nüfuz edilemez tabakalarında hakikatin izini yakalayabilmek için dünyevi konularla ilgilenen bir düşünceye yuğulandı."

Alman yazın ve dev Hermann Hesse ise onun *Tek Yön*'ünden etkilenişini ilkin şunları dile getiriyor: "Yakın dönemdeki edebiyatımız zıkkı karakteristik özelliği olarak görünen bunalıklığın ve dünyadan habersizliğin ortasında, Walter Benjamin'in *Tek Yön*'üğü biözlü, biçimlendirilmiş, berrak, bilinçli bir düne rastlamak beni şaşırttı ve memnuniyet etti."

Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz Susan Sontag da şu sözleriyle taçlandırıyor onu: "Kıyamet gününden önce son entelektüel, Modernliğin bu kadim kahramanı, harabeleriyle, tuhaf görüleriyle, hayalleriyle, nüfuz edilemez melankolisıyla, yere eğilmiş bakışıyla içinde birçok 'görüş' sakladığını ve düşüncelerin yaşamını acı sona kadar savunduğunu, böylece adil ve böylece insancıklı olabildiğini, açıklayacaktır."

Onun yapıtlarındaki sık sık karşılaşılan "akıl", "dikkat", "düşünmek", "öğrenmek", "duyguyu", "bellietmemek", "hafıza", "bilinçli olmak", "idrak", "motif"... gibi kavramlar kurşun kalem, çizim, figür... gibi çeşitli objelerle yorumlanmıştır.

Ekim-Ocak arasındabüyük ilgi gören bu serginin yan programında Walter Benjamin'in yapıtları üzerine çeşitli konferanslar, arakuturumlar düzenlenmiştir. Ayrıca sergi kapsamında bir dizi söyleşiler de düzenlenmiştir. Ucretsiz PDF-Kitap Arşivi - <https://www.antey.org>

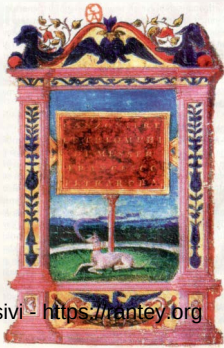
Evet, 27 Eylül sabahı İspanya hükümeti sınır kapısının açılmasına izin verir. Eğer, o, Pot-Bou'yabir gününsona gelseydi, ya da bir gün daha sabredebilseydi, rahatlıkla New York'a gidecek ve çalışmalarını orada sürdürcekti. En azından 48 yaşında ölmeyecekti, canına kıymayacaktı.

9 Mayıs 2005 Friedrich Schiller'in ölümünün 200.yılı. Daha şimdiden yapıtlarının özenli basısı okurlarla buluşmaya başladı. Alman yazının çok övüldüğü yazarlarından biri olan Schiller Kasım 1759'da doğar ve 9 Mayıs 1805'te Weimar'da ölür. (Bir süre önce yangın, danzarar görmemize evi de, hızlı bir çalışmayla onaldı ve yeniden ziyarete açıldı.) Baba ölünü "ilahiyatçı" yapmak istemesine karşın Marbach prensinin isteğiyle "askeri akademiye" kaydettirir. Kendisi şiire ve yazma eğilimini çok erken yaşta fark eder. Ülkemizde de sayısız kez oynanan "Haydutlar" (1782) oyunuyla ünlenir. "Hile ve Aşk" (1784), *Don Carlos* (1787), *Wilhelm Tell* (1804)... gibi tarihi

ramları onun ününü tüm dünyaya taşıyor. Şiirinde dinsel, mitolojik ve felsefi imgeler ağırlıktadır. Baladlarındaki düşünce öne çıkar. Allah, evren, sanat, gerçeklik, insan, kültür, tarih... gibi konular şiirinde sürekli işlenir. Hanser Verlag'tan yapıtların, 5808 sayfa, beş cilt halinde okurlarla buluşturuyor. Ayrıca Schiller üzerine yazılan kitapların yanı sıra, şiirlerinin özenli basımları da rafta da yerini aldı. Almanlar, bu büyük yazarlarını ona yakışır bir biçimde ağırlamak için aylar öncesinden kolları sıvamışlar. 2005'te Schiller'le birlikte olmanın keyfini yaşayacakları ne mutlu! Evet, ne diyor bu büyük şair? "Ölür Güzel de, yok kutuluş! İnsanlar, Tanrılar da çoktün Güzel del..." (Ağrı-Behçet Necatigil çevirisi).

Schiller yılı için hazırlanan iki ilginç bilet, çok ilginç: Goethe ile Schiller aynı kutuda, yanyanalar. Schiller tuzluk, Goethe ise biberlikolalek soframzdaki yerini aldı bile. Yemeği bu iki sıkı dostla birlikte yiyoruz kaç zamandır

Schiller, kendisinden iki yaş büyük Walter Benjamin'i tanısaydı ne derdi? Ya da Benjamin, kendisinden iki yaş küçük Schiller için ne dedi acaba?

A. Ömer Türkeş

Tüketme hazzı

"*Mutfak Çıkmazı*" (1960), "*Vatandaş*" (1975), "*Peygamberin Son Beş Günü*" (1992), "*BıyıkSöylencesi*" (1995) ve "*Yalan*" (2002) romanlarının yazarı Tahsin Yücel, yeni romanı "*Kumru ile Kumru*"da yinегünümüz Türkiye'sinin komik ve trajik-komik toplumsal süreçlerini, bu süreci değerlerine oranla daha sancılı geçiren insan tipleri üzerinden ironik bir dille anlatıyor.

"*Kumru ile Kumru*", bir köyden kente göç hikayesi. Kendisinden iki yıl önce doğup yaşılamayan Kumru ablasının adını alan Kumru, hemşerisi Pehlivan Haydar'la evlendirilip İstanbul'a, bu iri kıyım ama yumuşak kalpli adamin yaşadığı kapıcı dairesine yerleşiyor. İkili İstanbul'un göbeğinde, İstanbul'dan ve kapitalizmin var olduğu noktadan habersizce sanki bir kapıcılar kolonisi içinde birbirlerini almışmaya başlıyorlar. Bir süre sonra erkek olan çok zeki, kız olanı özür lüç çocukları da katılıyortekodadı evlerine.

Roman, Kumru'nun evtenmişliğine gittiği Tuna Hanım'ın yanında edindiği deneyimlerle girdiği değişim sürecine paralel olarak hızlanıyor. Kendisine dostça muamele eden aydın ev kadını Tuna Hanım'ın büyük ve dolu buzdolabına çarpılmıştır Kumru. "Vestigos" diyebellediğibuzdolabına sahipolmakartık birtutkuya, bir saplantıydönüşecek, tutkusuhayatıindigieralanlarınayinetüketimmadeleriiizerinden yayılacak, İstanbul'u tam da sistemin bizlere sunduğutibi, bir tüketim cennetiolarak algılayacakır genç kadın. Cinselliğide kapsayacak şekilde,hayatların heralanı eşyalarındogaşına uygun biçimdeyeniden tanımlanacaktır.

Ancakbu yeni hayatıtarzının elbette bedelidir.Nitekim dolu bir buzdolabı, renkleri bir televizyon, süpermarketlerden yapılan alışverişler bir zamanların yenilmezpehlivanı Haydar'ınısırtıyereyapıştırarak, Haydar da renkli iç çamaşırlarıyla bedenini yeniden keşfettiği Kumru'sunu izlemek için eski işine geri dönmek, kapıcılığını yaptıkları apartmanın sahibi İsmail beyin fedailiğini üstlenecektir. Artık sınıf atlamıştır Kumru; bodrum katından çıkıp apartmanın dayalı döşeli, manzaralı bir dairesine yerleşmişler, uyanık, sevimli, akıllı, çalışan köylü kızı Kumru, hele ki markasın reklamlarından görerek aldiklarotomobil kullanmayada başlayıncadepresif,yalnız, iletişimsiz, hırçın Kumru Hanım'a dönüşmüştür. Dostları biraz da hassetle kopacaklardır Kumru Hanım'la Haydar Beyin çevresinden. Bu haset bir süre sonra şiddeti de taşıyacak, güneş kınatçırapan Kumru'nun kanatları ansızın tutuşacaktır...

Kentleşmenin Yeni Evresi

"*Kumru ile Kumru*", yukarıdaki çok ekonomik özetinden bile kolaylıkla anlaşılacağı gibi kentisoyso ekonomiksitemin aynasıgibi bir yansıtırkenttüketim toplumuyula bu toplumun getirdiği insanilişkileri hedefalanı keskinbir eleştiri barındırıyor.Kapitalizmin bu son aşaması üzerine çözümlemelere girişiyor elbette Tahsin Yücel; bir edebi metine uygun biçimde, sorunu Kumru, Pehlivan ve diğerroman kişileri aracılığıyla, hayatın akışı içerisinde görünür kılmış.Aslında pek çoğumuzun farkına vardığı, kimimizin akıntısına karşı umutsuzcadirenmeyeçalıştığı bu sorunun bir romanda dillendirildiğinde daha çarpıcı bir hal aldığı söyleyebiliriz. Alışkanlıklarımızla hayatın içinde ilk bakışta görmediklerimizi görünür hale getiririz, edebiyatın gücüne bir kez daha güven tazelememiz sağlıyordüçle.

Türk romanında bir dönem çok işlenmişti köylüler ve köyden kente,hatta Almanya'ya göçmenlik hikayeleri. Bu romanımızda, Tahsin Yücel, toplumsal bir gerçekliği. Genel bir değerlendirme yaparsak eğer,

kırsal çevrenin ekonomik, politik, kültürel ve sosyal kısırlığı kente akını hızlandırmış, 1950'lerden sonra iç ve dış dinamikler ve DP iktidarının yürürlüğe koyduğu yeni ekonomik politikalarla köylü nüfusbüyük kentlerin yolunu tutmuştu. Ne var ki, kentlerde ne onları barındıracak yeterli sayıdaydı, ne de istihdam edebilecek vardı.Siya-siiktidarınplansız, dengersizvetutsarsızpolitikaları kentlerinçehresini değiştirmiş, kente yığılan insanlarınbaşlarını sokacak biryer ihtiyacıyla ürettikleri dermeçatma evlere gözyumuluşmuş, güzel de birad bulunmuştu onlara; "gecekondu". Gecekonduhalkın ortayaçı kişiyile roman ve hikâyelere katılması eş zamanlıdır. Mekânsal farklılıkları temsil edilen ikkdönemin Doğu-Batı karşıtlığının yerini, yine mekânda somutlanan ezen-ezilen çiftine terkettiği bu yıllarda, kentin yenimekanlarını diledi getirilenler, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki baskın ırkkekliğini üzerinden atan veroman köktürü ile büyüyen yeni kuşak solcu yazarlar olmuştu. Sürüp giden düzenin eleştirisi için,yoksulluk ve sefalettasvirileri yapmaya çok uygun bir kaynağı geçekondubölgeleri.

Kentinkendilerine çokyabancı -kültürel/toplumsal/ekonomik-hayatına ilk göç dalgalarıyla çarpanAnadoluanın insanının damı, başta Orhan Kemal olmak üzere dönemin pek çok yazarıncahiyveedildi. ÜstelikAnadolun'un kara bağrımdan kara trenler yerine-çeliktan uçaklarlaAlmanya'ya gidenTürk ve Kürt köylülerini de ilmel etmiştiyazarlarımız.Böylelikle farklıknt kökenleri, knt türleri,hayat tarzlarıyla Anadolu ve Rumeli köylülerinin Asya'da başlayan Avrupa'yaüzan yüzlerce yıllık destanı tamamlanmıştı! ... Ancak burada bir hatırlatma yapmak istiyoruz; 80'lere kadarkı rantkntegör sürecindeköyve kentkültürlerinin karşılaşmalarıylaşşanan kültürel şokları ya da uyum sorunlarını siyasi tercihlerinin de etkisiyle olabildiğince çıplak ve çarpıcı işlemeye çalışan romancılar, Türkiye'de hükümsüren kapitalizmin bir önceki evresineaittiller. Ne tüketim çlgılığı, vardı ne kitle iletişim araçlarının gündelik hayat üzerinde bu denli etkisi; sorunlar mekânda ve emek sömürüsünde somutlanıyordu.

Metaliüretimi ve mübadelesisürecinde ortaya çıkmış,palazlanmış ve iktidarı aristokrasi den ve vralmış burjuva insanının mekânı veşşay, başka hiçbir insan tipindeolmadığı kadar belirleyiciydi Bu insanın "modern destanı" sayılan romansanatı da, daha ilk örneklerindenbaşlamaklaüzere, mekâna ve eşyayagereklen önemivermişti. Mesela "*Robenson Cruzo*"da adanın ve dününün sahibi, evin içinde yaşayan Robenson'dur, koltuk, masa, sandalye ona aittir. Köle Cuma ise mülksüzdür tam anlamıyla; evde kalmaz, sandalye, masavegisi kullanmaz. DanleDefoe, bu iki insanın iç dünyalarını anlatmagereğiduyamamıştır; burjuva insanın ruhu evinde,konutunda gizlidirzaten veromandaki bu iki karakter, birbirine/ötekine mekâna ve eşyayagöre tanımlı iki sınıftemsil ederler.

Mekân, eşya, insan ve roman arasında başlayan ilişki, roman sanatının her aşamasında yükselen ve alçalan yoğunluklarla süreci takip eder. Türkiye'de ise küçük üretimin egemen olduğu geç kapitalizm koşullarında uzun yıllar boyunca bir tüketim toplumu oluşmamış, sınıfsal dengersizliklerafadesini aşırı tüketimde bulmamış, bu nedenledir ki, yoksulluğun ve sınıfsal farklılığın önemi göstergesilemiştir, mahalleler vekonutolarak kalmıştır.

Metamorföz/Değişim

1950'lerden sonra iç ve dış dinamikler ve DP iktidarının yürürlüğe koyduğu yeni ekonomik politikalarla köylü nüfusbüyük kentlerin yolunu tutmuştu. Ne var ki, kentlerde ne onları barındıracak yeterli sayıdaydı, ne de istihdam edebilecek vardı.Siya-siiktidarınplansız, dengersizvetutsarsızpolitikaları kentlerinçehresini değiştirmiş, kente yığılan insanlarınbaşlarını sokacak biryer ihtiyacıyla ürettikleri dermeçatma evlere gözyumuluşmuş, güzel de birad bulunmuştu onlara; "gecekondu". Gecekonduhalkın ortayaçı kişiyile roman ve hikâyelere katılması eş zamanlıdır. Mekânsal farklılıkları temsil eden ikkdönemin Doğu-Batı karşıtlığının yerini, yine mekânda somutlanan ezen-ezilen çiftine terkettiği bu yıllarda, kentin yenimekanlarını diledi getirilenler, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki baskın ırkkekliğini üzerinden atan veroman köktürü ile büyüyen yeni kuşak solcu yazarlar olmuştu. Sürüp giden düzenin eleştirisi için,yoksulluk ve sefalettasvirileri yapmaya çok uygun bir kaynağı geçekondubölgeleri.

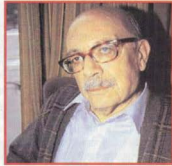
ve küreselleşmenin etkisindeki zihinleri medyanın, reklamların ve metalar dünyasını zenginlik imleriyle çarpılmış insanları anlatıyor. "Kumru ve Kumru" da. Elbette buyeni göçmenler de tedirgin, onlar da yabancı, onlarda kendilerini kentin asıl unsurları sananlar tarafından değilmişler. Ancak yalnız değil, artık birbiri ardına gelen göçlerle oluşturdukları nefes alabildikleri bir kolonileri var, metropol içinde yarattıkları bir taşra var. Ve o taşra, metropolün vaat ettiği fırsatları yakından gözleyebiliyor, arabalara, siyah ve beyaz eşyalara, markalı giysilere imreniyor, onları taklit ediyor. Marx'ın "Alman İdeolojisi"nde de gösterdiği gibi, "maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda zihinsel üretim araçlarının denetimine de sahip, maddi üretim araçlarından yoksun olanlarındüşünceleri ona tabi".

Taşralı ya da kentli, insanı anlatmak eşyayı, eşyayı anlatmaksa insanı anlatmanın belki de tek gerçekçi biçimidir artık. Çünkü "bizim hareket noktamızı oluşturan öncüller, keyfî öncüller değil, doğmalar değil, kendilerinden soyutlamanın ancak imgelemde yapılabildiği gerçek öncüllerdir. Gerçek bireylerdir, onların etkinlikleridir, hem hazır buldukları hem kendi etkinlikleriyle yarattıkları ve içinde yaşadıkları maddi koşullardır". Etrafı otomobiller, televizyonlar, renkli iç çamaşırları, buzdolapları ve o buzdolabını dolduran türlü gıda maddeleri ile kuşatılan Tahsin Yücel'in Kumru'su da, eşyanın ve kitle iletilişim araçlarının koşulladığı bir Kumru olacaktı elbette.

Cem Erciyes'in ifadesiyle "Kumru'nun süper marketlerle tanıştığı bölümler, romanın kendini en çok ele verdiği yerler. Tahsin Yücel, reklamlar, marketlerden tüketim kültürünü kanıksadığımız bir yaşam biçimi olarak ölüme seriyor. Kumru'nun abartılı heyecanı ve tutkusunu tipik Tahsin Yücel ironisi ile bu durumu karikatürleştiriyor yaşıntımızın parodisini üretiyor. Yücel, o bölümlerde süper market alışverişlerinden aldığımız mahrem keyfi deşip duruyor, bizi adamakıllı alaya alıyor. Kumru ne basit ve uyanık bir köylü, nede tipik bir orta sınıf ev hanımı olamıyor. Akıllı ve güzel kadını seviyoruz, ama onunlaasla özdeşleşmemize izin vermiyor yazar. Kumru her durumda çok köşeli, inanılmaz, yeryeri karikatürleştirilmiş; okuru hafiften alaya alırken ona yaşadığı hayatın içinde bir zıt uç gösteriyor. Kumru'nun her iki haliyle de içimizi acıtan varlığı buradan kaynaklanıyor. Biz o köylülüğün değil, kendimize

üzülüyörüz sanki. Nitekim Kumru hiçbir zaman yaşadığımız toplumun tam bir parçası olmayı beceremeyecek, bir başka hayatın da var olduğunu bilen herkes gibi, evi, arabası, düşmanları, televizyonu ve ailesi üzerine gelince şöyle mırıldanacaktır; "Şu gök delinse de bir soluk alsam!"

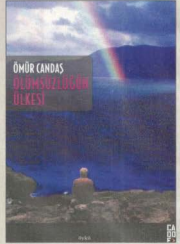
Kentli orta sınıfların bir süredir aşına olup hayret edici bir uyum gösterdikleri tüketme hazzına ve eşyanın imparatorluğuna çarpıcı bir çerçeve sağlamak için hikâyesinin merkezine kentin

yeni misafirlerini, kırsaldan göç eden eğitimsiz insanları seçmiş yazar. Böylelikle yanbaşımızda durdukları halde görünmez kılınan, kriminal haberler dışında medyaya yansımayan, bize ve romanlara çok uzak olan bir başka insan tipi ile karşılaşılıyor, bu insan tiplerinin sisteme bağlanma dinamiklerine, onların da bizler gibi yavaş yavaş eşyanın boyunduruğuna altına girmelerine, insanın şeyleşme süreçlerine tanık oluyoruz.

İlk romanı "Mutfak Çıkmazı"nda, "Peygamberin Son Günü"nde ve "Yalan"da olduğu gibi, "Kumru ile Kumru"da da basit hayatlardan trajik hikâyeler çıkaran Tahsin Yücel'in belki de

tek eleştirilecek yanı ironiyi biraz olsun elden bırakmaması, böylelikle de tutkuyu abartılı, inandırıcılığı zaman zaman düşürecek boyutlara, masalsi bir havaya taşınması. İnsanlar arasındaki ilişkilerde de var bu abartı ve masalsilik. Yine de, hem çizdiği insan tiplerinin canlılığı hem de onları yanyana getirdiği diyaloglar bu fazlalıkları gideriyor. Bu uzun metnini anlatım bozukluklarına hiç düşmeden tamamlamanın üstesinden gelmiş ve Kumru kişiliğinde yerli bir "Madam Bovary" kazandırmış edebiyatımız.

ÖLÜMSÜZLÜĞÜN ÜLKESİ ÖMÜR CANDAS

"...Korkulu günler bunlar. Kimse tek ısıy yakmıyor. Bu gidişle, gemilerin ısıkları görününceye kadar da yakacakları yok... Gemileri bekliyoruz..."

İran mistisizminden hikâyeler

Nasrudin'in sarığı

Nasrudin başında muhteşem bir sarık ile sultanın huzuruna çıktı ve ondan para yardımı yapmasını istedi.

"Buraya benden para istemeye geliyorsun, ama kafana son derece pahalı bir sarık takıyorsun. Söyle bakalım bu ilginç sarığın değeri nedir?" dedi sultan.

"Beş yüz altın" diye cevap verdiğini Sufi.

Sultanın danışmanı "Bu imkânsız" diye söyledi: "Hiç bir sarık için bu kadar servet ödenmez."

Nasrudin ısrar etti:

"Ben buraya sizden para dilenmek için gelmedim, aynı zamanda sizinle iş yapmak için geldim. Elimdekibütün parayı bu sarığı almak için verdim çünkü biliyordum ki, dünyada bu sarığı alıtyüz altına alabilecek tek kişi bir sultanolabilirdi. Bu sebeple sarığı size sunuyorum, kârı da fakirlere dağıtacağım."

Bu sözler sultanın gururunu okşadı ve Nasrudin'e istediği parayı verdi. Bilge adam dışarı çıkarken sultanın danışmanına yaklaşıp söyledi:

"Bir sarığın değerini daha iyi bilebilirsin ama ben de kibirin bir adamı ne kadar ileri götüreceğini iyi biliyorum."

Tıpkı evlilik gibi

Nasrudin bütün bir sonbaharı bahçesini ekip biçerek, düzenleyerek geçirdi. Bahar geldiğinde çiçekler açtı ancak aralarında Nasrudin'in ekmediği birkaç karahindiba otu da vardı.

Nasrudin onları kökünden çekti. Ama tohumları çoktan yayılmış olduğundan yeni otlar çıkmaya devam ediyordu. Sadece karahindibaları öldürecek bir zehir bulmaya çalıştı Nasrudin. Ancak bir uzman hangi zehiri kullanırsa kullanınsın bundan bütün bitkilerin etkileneceğini ve bahçedeki çiçeklerin de öldeceğini söyledi. Çaresiz kalan Nasrudin bir bahçevandan yardım istedi.

Bahçevan "Bu tıpkı evlilik gibidir" dedi, "İyi şeylerin yanında her zaman bir kaçkılık uygunsluklukla mutlak vardır."

"Peki ne yapmam lazım" diyersordu Nasrudin.

"Hiçbir şey" dedi bahçevan "Onlar senin yetiştirmek istediğin çiçeklerden olmayabilir ama onlaryine de bu bahçenin birer parçasıdır."

Şefkati kabul etmek

"Dünyayı nasıl sallaştırabiliriz" diye sordu bir öğrenci.

İbn el-Hüseyin soruya cevaben şu hi-

kâyeyi anlattı:

"Şam'da Abu Musa el-Qumasi adlı bir şeyh vardı. Herkes bilgelighinden dolayı ona büyük saygı duyardı ama kimse onun gerçekten iyi bir insan olduğunu konusunda emin değildi.

Bir akşam evin inşasındaki bir hatadan dolayı olacak, şeyhin ve karısının yaşadığı ev çöktü. Komşular çaresizce yıkıntıyı kaldırmaya uğraşıyordu. Bir an bir ses duyuldu ve orayı kazdıklarında şeyhin karısına ulaşmayı başardılar.

Kadın: "Benimle vakit kaybetmeyin, kocamı kurtarın" diyordu, "ev çöktüğü sırada şu tarafa oturuyordum."

Komşular o tarafı kazmaya başladılar ve karısının söylediği yerde şeyhi buldular. Ama şeyh yıkıntının arasından şöyle diyordu: "Beni bırakın, siz önce karımı kurtarın. Şu tarafa olması gerekir."

İşte insanlar bu karı - kocagibi davranışları zaman dünyayı sallaştırabilirler."

Düşünce

"Sufi'nin asalete giden yolu'ndan alınmıştır:

"Sizariyan herkese kucak açın onları kabul edin, ama sizi reddedenlerinardından koşmayın; böylece sizin gibilerle uyum kardeşliği yaratarız."

"Acemi birisi hatalarından dolayı saf dışı bırakılmamalıdır, aksine öğrenmeye çabalamalı; için herkestarafından yüreklendirilmeli ve vacbasına saygı gösterilmelidir."

"Bir yabancı ilk bakışta görünen belirsiz özelliklerine bakılarak değerlendirilmemelidir. Kendinin ne kadar iyi ve anlaşıldığını göstermek için yapıp tutuşan birini öncelikle birkaç testten geçirmek gerekir çünkü alçak gönüllülüğü unutmus olabilir. Amayine de ne kadersaçma olursa olsun biri hakkunda ilk bakışta hissettiklerinizde doğrulukpayı her zaman vardır."

Hasine Şen

Duvar korkusu

"İçimizde duvarı istemeyen bir şey var" Robert Frost'un birşirinde söylediği gibi, çinlik bizi ötekilerden ayırırken doğallığımızdan da uzaklaştırır duvarlar; özerkliğimizin ve bağımsızlığımızın simgesi, duvarın öteki tarafındaki alanlardan dahafarklı olduğumuzun kanıtı gibi görünse de, kendiçimizde de bölünme ve parçalanma duygusu yaratır. İşte bu tür bir parçalanmayı yansıtır Mehmet Yaşın'ın şiirleri, "kafesini kırıp uçmak için çırpınan bir kuş" olarak tanımladığı ülkesi Kıbrıs'ta yabancı (öteki) olmanın, diller ve kültürler arasında sürekli gelip gitmekten kaynakan bir tarafa ait olamama duygusunun, kısacası tüm yapıp sınırların getirdiği bölünmüşlüğün acısını dile getirir Yaşın:

Nereye gitemse taşıyorum
yurdumu ile ikiye bölünen ruhumu.
Savaşla yapımı duran ev gibi
tamamlanmadın harabe olmuşum
boyasız, panjursuz, ışsız
içimde yarım kalmanın öldürücüsü
yaban otları yayılanların yuvası olmuşum
boş yere arıyorum uyumu.
("Heimatlos")

Sınırın her iki tarafında da azınlık, yani "öteki" olmanın acısını yaşar bölünen ruhunun bütünlüğünü arayan şair. Hangi tarafa kaçsa bilir ki kendinden? Kendinikendinden ayıran duvarı nasıl kaldırabilir ki? Belki de bölünmüş ülkesinden/kendinden kaçarak bambaşka bir ülke edinmeli kendisine. Mehmet Yaşın, özel hayatında İngiltere'yi seçer bölünmüş ruhunun sığınabileceği bir liman olarak. Fakat İngiltere'de göçmen olarak yaşadığı günleride getiren şiirler de farklı (öteki) olmanın getirdiği eziklik duygusu ile yüklüdür. Çünkü burada da, kendinikendinde olduğu gibi, yabancıdır. Konuştuğu dil ise "öteki-

nin" dilidir:

Hangidilde ağlayacağımı bile şaşırđm çoğu kez
yabancı da değil, çeviri bir hayatı yaşadığım
anadilim başkaydı, anavatanım başka
ben dersensiz bambaşka -
Daha o karartmagünlerindengörölmüşü
hiçbir ülkeninşairi olamayacağım
çünkü azınlıktım. Ve "özürlük",
hiçbir ulusal-sözlüğe sığamayan bir sözcük-
tü...
En sonunda üç dil birbirine girdi şiirlerimde
ne Türklerduyabilirdi içimden geçenleri
ne Elenler, ne de Öbürleri...
("Savaş Zamanı")

Yine duvarın öteki tarafında olmanın sıkıntısını yaşarsa, acısı da çok daha yoğundur, çünkü kendinikendinden ayıran sınırları kırmak için bu sefer yeni bir sınırın, yeni bir duvarın "öteki" tarafında olmayı seçmiştir, çünkü "başkalarına ait bir zamanlardır ona yaşatan/ Üstelik bu geçmiş zamana (onu hapsedenlerin saatine) göre ayarlamak zorundadır/ bütünsaatlerini şehrin." Üstelik "öteki-nin" dilini de konuşmak zorundadır. Bir taraftan, yabancı bir dili konuşmaksaire kendine yabancılaşma olarak yansıran, diğer taraftan da yabancı bir ülkede bulunmak, yeni bir kimliğin oluşmasını kaçınılmaz kılar. Şair de bu yeni kimliğin ancak ötekini dilini nöbetmesiyle oluşacağının farkındadır. Böylece üç dilin karışımından oluşan çok değerli bir şair kimliğinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanır sancılı kimlik arayış süreci. Şair kendisini her üç kültüre ait hissetse de gittiği her yerde yoğun bir yabancılık duygusuyla boğuşur. "Birer misafir gibi oturuyorsun kendi evimizde.../ Yüzüme bakıyorpencerden/ üzüntülü ağaçlar/ Ya biz kendimizdeğiliz/ ya da bizim

değil evimiz ("Bir Sabah Yunanistan'da"). "Öteki-siz" birdünyayı ancak dillerin, kültürlerin, sınırların ötesinde düşleyebiliyor şair. Göz yaşlarının, sevginin, sevimlerinin dili ve ülkesiyoktur çünkü. Aşkındilolsa bile "kuş-dilidir" ancak, Marika ile Mustafa'nın aşk dili gibi:

Pencerenin içindekiküpeceği
Sarmaş dolaş çırılçıplak yuvarlanırken
Bir bebek gibi ikisi
ne Elence ne Türkçe kuşdilleri
küçük küpeceği
anlamadım hiçbir şey
küpeceği
kulaklara küpe yap inil inil söylediklerini.
("Marika'nın Mustafa")

Hiçbir ulusal sözlükte yeri yoktur kuşdilleri. "Özgürlük" kelimesigibi, "inil inilsöyledikleri" de ne Türklerin, ne Elenlerin, ne de Öbürleri'nin lügatlerinin çizdiği sınırlara sığmıyor. Özgürlüktür çünkü söyledikleri, özgürlükse "sugibibir sözcüktür" Nizar Kabbani'indeyimiyile. "Onu düz bir kaba koyarsanız düz olur. Yuvarlak bir kaba koyarsanız yuvarlak olur. Kendi halinde bırakırsanız bir çingene'nin saçlarının kıvrıntılarında özgürce yaşamlarını arzular. Ancak yıkılan Babil Kuleleri'nin ve Berlin Duvarları'nın, kaldırılan tüm sınırların ve çerçevelerin ötesinde, "öteki-siz" bir evrende bulur şair çaresizce aradığı uyumu, ancak o zaman kanatlarını "Küçük Kıbrıs/ kafesini kırıp uçmak için çırpınan kuş..."

Åşıkça Bir Denizci

- 1 Atlaslardaki denizleri yırtan bir gemi yapmalı
denizci burnunu pruva edip
ardında bekliyenler için de bir kıyı.
- 2 Nedensiz denizlere açılırsa kimse
ve yelkensisiz ve küreksiz ve küskünse
öfkesini kendine rüzgâr yapmalı mı?
- 3 Kamarasında
geriye dönüşü olmayanlar için pusula var
muallakta kalmış duygularıysa lombozda asılı.

Aslan Özdemir

- 4 Halatlar kıyıya doğru gergin
alınmayı bekliyor
denizin dibinde çamurda gömülü demir
- 5 Åşıkların varsa rotasız gemileri
tasarlanmış limanlarda
beklemeyi bilmeli sevgilileri.
- 6 O da öyle yaptı
rotasız bir gemide aşık
tenine de kıyısız denizler atlası çizdi.

Cezmi Ersöz

Atlı Karınca...

Duygusuz bir otel odasındayım...Anısız, geçmişsiz bir oda...Burada ona ait hiçbir şey yok...Yaşadığım her şeyi unutmak isterdim...Ne zaman geldim ben buraya?...Hatırlamıyorum...Hatırlamak ne güzel bir şey...Kızgın güneş perdelerden içeri hırçın bir şekilde sisiyor...Yataktan hiç kalkmak istemiyorum...Açık pencereden sokakta oynayan çocukların sesleri geliyor...Onlar da büyüyecek, onlar da benim de yaşayacağım şeyleri yaşayacak...Belki de yaşamazlar. Dingin, huzurlu bir hayatı seçerler...Alışkanlıklarına bağlırlar sımsıkı...Her akşam eşleriyle kapılarının önüne koydukları masalarında akşam yemeklerini yerler. Arzularınakapılmazlar...Sınırlarını bilirler...Evlerinden fazla uzaklaşmazlar.Kaderlerine razı olurlar...Öyle olurlarsa büyüdüklerinde, benim gibilerigörüptandıklarımda yadırgarlar; uzak, çekingen bakışlarla bakarlar...

Benhiç sınırlarımı bilmedim çünkü...Yazakşamlarısokak aralarında, evlerininönünde basit, küçük masalarındaakşam yemeklerini yiyeceklerine özenmedim...Hatta onları görünce içim sıkıldı. Daracık, küçük, kasvetli hayatlardan hep uzaklarda olma istedim...Aile sohbetleri hep içimi boğdu...Ben hep evden kaçan çocukları sevdim...Bunalar, daram...Tutkuların peşinden giden insanları...Tiklin insanlar sevdim...Yetimmezleri...

Çocukken, çok ufakken yaralandım ben...Hoşuma gitti böylesi. Çok acı çeksem de...İyi ki mutsuz bir ailede büyümişim derim hep...İyi ki çocukluğum mutsuzlukları içinde geçmiş...Çünkü bağıdığım şeyleri kolay kolay bırakamam ben...Mutlu, ama küçük aile sohbetlerine, yaz geceleri kapı önlerine konan masaların dayanacak şam yemeklerine, basit dedikodulara, küçük, gündelik hırslara bağlansaydım belki de hiç ayrılmak, kopmak istemezdim onlardan... Sıkıntıdan patlasaydım bile bırakamazdım...Çok bunaldığım da bir iki hisli şarkı söyler, bir iki duble rakı fazladan içer, sıkıntıyı yersiz bulur; buldun da bunuyorsun, haddini bil, oturoturduğuyerde, bak ne güzel, her akşam yolunubek leyensevgi dolu bir karın, bacaklarınasarılarınşirin çocukların var,bela aramader, otururdum oturduğum yerde; hiç öyle olmasa, öyle hissetmemesem bile, ne kadar mutluym, hayat ne kadar güzelve eğlenceli bir yer, derdim...Kendime sürekli iyi ve olumlu telkinler verirdim...Hayat böyle geçip giderdi...İyi de olurdu...Her şey olduğu gibi kabul eder, haddimi bilirdim...

Sahi ben bu otesabahıncakında geldim? Niye bu kadar içtim? Neden kendime bu kadar zarar veriyordum?

Kendilerine zarar verenlerinanneleriyle gizli bir derdivarmış.Psikolojî kitaplarıöyle söylüyor...Annelerine duydukları öfkeyi kendilerine zarar vererek indirimeye çalışırlarmış...

Ah şu beynim bir durdurabilsem...Çok yaşama geldim, hala zavallı anımla uğraşıyorum...Şu yataktan kalkabilsem, gidipsoğuksuyun altına girip başım soğuk suya tutup bana acı verentim geçmişimden kurtulabilsem diye düşünüyorum...

Gidip televizyonu açıyorum... Rasgele bir kanal çıkıyor.Mini bardan bir şişe soğuk su alıp kana kana içmeye başlıyorum...Gece kimsenin kalbini kırıp kırmadığını düşünüyorum su içerken...Son günlerde iyideniyeye hırçlaşıp, alınganlaştım çünkü...Herkesin benimle uğraştığını düşünüyorum. Oysa çok öyle bir şey...İnsanlar kendilerini yaşıyorlar...Çevremdeki insanlar öyleyalnızve öyleyıkırgınlar ki...Hespininbeğlentileri çok büyük, oysa hayat öyle küçükve öyle imkansızlıklarla dolu ki, herkes koşup koşup hayallerinin, beğlentilerinin duvarına çarpıyor...

Kalkmak gerek...Son günlerde niye böyle oldum ben? Nereden benim o eski coşkularım? Nerede o içi içine sığmayan insan? İçimdeki büyü yüyitirdimsanki...O büyü olmadan hiçbir şeyin tadı yok sanki...Birşair arkadaşım söylemişti, otuz beş yaşında o büyü bitiyormuş insan da...Geriye salt, kuru gerçekler, anlamsız tekrarlar kalmıyormuş...Ne ilgisiz; bir yıl önce, bir yıl bile değil, daha birkaç ay önce içimdekibana sonsuz gibi gelen bir büyüyle bakıyordum hayata...Oysa otuz beş yaşımı geçteki yıllar oldu...

Rasgele açtığım kanalda genç şarkıcı Zara'nın sesini duyuyorum. Çok eski bir şarkıyı dokunaklı bir şekilde söylüyor...Birden derin bir acılaşarsılıyorum. Hertaftan kirli kan sızıyorbuda duygusuz otel odasına... Bayan S'nin bir sıtma nöbeti gibi kaplıyordımı... Nereden açtım şimdi ben bu televizyonu?... Kurtulamayacağım ben bu kadından...İçimden hiç çıkmıyor ki zaten...Yatağın içinde kıvranıp duruyorum...Yumruğumu sıkıyorum, ellerimi isiriyorum... Tahammül edilemez bir acı bu...Neden burda, neden yanımda değil?... Neden yüürümde iilişkimiz?... Soruların sonu gelmiyor... Olmayacak bir şey için neden bu kadar acı çekiyorum...Defalarca denedim... Koptuk, birleştik...Yeniden koptuk... Yapamadık. Dünyanın en büyük acılarını çekti gibi birbirimize... Peki neden unutamıyorum onu?... Neden bir başkasına aşık olamıyorum? Onu kafamdan atamazsam kimseye bağlanamam ki... Peki neyin bedelini ödüyorum ben? Kime haksızlık ettim, kimi incittim de böylesine sonu gelmez bir acı çekiyorum? Ödenmedi mi diyetim, bitmedi mi çilem?..

İşte ne çok böyle zamanlar da sokak aralarında, ev önlerine konan aile sofralarında olur. Eşlerini bekleyen kadınlar, ellerinde dolu filelerle evlerinin yolunu tutan aile babalarına... Babalarını ta sokağın başına karıştıyıp, bana ne aldım? diye onların ellerine sarılangoğleç yüzülcocuklara... Küçük, ama sağlam mutluluklara...Yoldan çıkmayan, haddini bilen insanlara... Tutkusuz yaşayıp, hayattan çok az şey bekleyenlere...

Amam artık benim için çok geç...Kimse bir başkası olamaz...Yanlış bir hayat doğru yaşamaz...

Şu an nerede acaba? Kimle beraber? Benim hissettiklerimi o da hissediyor mu acaba? Neden hep onu başkasıyla sevişirken düşünüyorum? Aramızdaki beraberlik sadece cinsel ilişki üzerine mi kuruluydu acaba? Sanmıyorum. Çok derinlerdeyanar acı duyuyorum onu düşündüğümde...Ayrıca başkasıya sevmesinden çok, ona sarılıp uyuması bana daha çok acı veriyor. Başımın onunomuzunakıyması, onu kohlama sı, sıkıca okşaması...

Tanırım nereden tanıdım bu kadını ben? Şeytan diyor, git evine, kır kapısını, avazın çıktığı kadar bağır, yeterde, yeter benimle oynadığın, ne istiyorsun bendene...Sarsomuzlardan, canınıciat, gösteronane kadar kararlı olduğunu, ürksün senden, şaşrışın, toparlasın kendini...Amayamazam ki böyle şeyleri ben...Kıyamam ne ona, ne de yaşadıklarım...Ben en fazla böyle duyugusuz otel odalarında kendimi yer bitirir, dururum. Bir şarkı duyduğumda içim ürperir, ellerimi isirip benedime zarar vermek isterim. Bir sıtma nöbetine tutulmuş gibi, bütün ömrümle birlikte tireyim dururum... Bu ayrılığın bütün suçunu kendimden bilir, onun varlığında bütün terk edilmişlerimi ayrılmada yaşıyorum...

Amam oteller yine de iyi...Buralarda Bayan S'ye ait hiçbir anı yok...Hiç bir eşyada onun kokusu, soluğuyok. Sadece arada sırada açık bir televizyondan odalara kirli bir kan gibi dolaşır kirliler var...O kirlilikla bir kaç dakika süren nöbetlerim var...Sonra sokaklara atıyorum kendi-

mi...Kalabalık barlara...Müziğinen yüksek olduğu yerlere...Durmadankonuşuyorum.Mutluymuşum gibi rol yapıyordum insanlara...Her şeyyolundaymışgibi...Kimse farketmiyor o sahte neşemin arkasında gizli duran kederimi...

Amma nereye gidersem gideyim sonunda mecburen evime dönüyorum...Acı veren anılara...Onun soluğunun, kokusunun değdiği eşyalara...Yatak odam onsuz bir tabut, bir hücre gibi...Orada yatmak istemiyorum...Kaç ay oldu onunla burada sevmeyeli, sarılıp uyumayalı...Sanki o yanımda değilkennyatağımda uysam bu tabuttan, bu karanlıkhücreden çıkamayacağkımşım gibi geliyor. Soluğum kesiliyor, duvarlar üstümeüstüme geliyor...Yastığımi alıp salona geliyorum. En iyisi salondaki divanda uyumak, uyumaya çalışmak. Kalkıp dolaptan Bayan S'nin tişörtünü alıyor, onu giyiniş öyle uzanıyorum divana...Tişörtünügiydiğimde sanki o hiç buradan gitmemiş, hep yanımdaymış gibi hissediyorum...Bacaklarımı çeneme doğruçekiyor,tıpkı ana rahmindeki gibi büzülüyor,tişörtünü koklarken, uyumak, uzun süre uyanmamak ve yıllar sonra yeniden uyanmak istiyorum...Ölmeğe isteği değil bu...Önce yok olmak, sonra bütün yaralarım sarılmış, acılarım dinmiş bir şekildedeyinendöğmeğe isteği...Burada, bu zamanda, ben böyle, o öyleykenbaşka hiçbir şeyden çare umamam...Amma mümkün değil uyuuyorum...Mutfağa gidip votka limon hazırlıyorum kendime, ilaç dolabından bir tane Zanaxalıyorum yanıma. Salonagelip votkalinmonla Zanax'ı içiyorum...Nasıl uyuduğumu biliyorum...Uyandığımdaya gökyüzünün karanlık olduğunu,gülininhalı doğmadığını fark ediyorum. Saate bakıyorum, akşamın dokuz buçuğu...Pazar gecesi uyumuş-

tum? Bugün günlerden ne öyleyse?...Pazartesi...Anlıyorum ki üzerimden neredeyse koca bir gün geçmiş.Ama acılarayını...Yok olmuşum, ama yeniden doğmamışım.Yaralarım açıkta. Sızılarayını...Anamın rahmi beni kabul etmemiş, dışarıdabırakmış...İçimdebirisibeniymirime kararveriyor sanki. Duş alıp giyniyorum. Sanki otomatige bağlanmış gibiyim...Yarım saat sonra Bayan S'nin kapısı önünde buluyorum kendimi...Bu zili çalan ben miyim?

Kapıyaçıyor...Yüzünügörmünceiçim ürperiyor.Gözlerim doluyor. Bir şeyler söylemekistiyorum, söyleyemiyorum. Sesim titriyor...O da bakamıyor bana zaten...Beni kapıda öyle bırakıp küçük bir gecelambasın aydınlattığı koltuğuna gidiyor.Müziği sonuna kadar açmış...Yanımdaki kanepede yarılanmış bir cin şişesi duruyor.Kül tablası ağızına kadar dolu...Gözleriağlamaktanşışmış...

Banabakmadan konuşuyor:Nedengeldin? Çok öledim seni, diyorum ...Dayanamadım yokluğuna...

Ne oldu o sarılmazgururuna?...Hani birdaha hiç aramayacaktın? Hani hayatına temiz bir sayfa açmıştın...

İkisinden bir yudum alıyor.Sönmüş sigarasınıyeniden yakıyor.

Aşkınyanımdasözlerenedirki?...Sendemeyimydinaşıktagururalmazdiye...İnsonsonunda kendine yeniliyor işte...

Biraz geç kalmadın mı? Bu soruyu sorarkensesi titriyor,güçlücke bastırmayacıyalıyor bu titreyişle... Ama gözyaşlarına engel olamıyor...Duygularını elevermekistemiyor. Güçlü görünmek istiyor. Hatta kayıtsız.Dolu kül tablasını boşaltmakve bana içikoldurupgetirmekçiçin alıp mutfağa gidiyor...Sonra banayöa geçiyor. Salona geldiğinde biraz daha

toparılanmış görünüyor...

Koltuğunaoturuyor,birsigarayakıyor.Perdelerinarasından sızan sokaklambasının ışığına takılıyor gözü...Sanki o da benim gibi uyumak, uzun yıllar uyanmamak, uyandığında yeniden doğmuş gibi uyanmak istiyor...

Sonra birden bana dönüyor, geldiğimden beri sanki ilk kez yüzüme bakıyor: Kocama dönüyorsun be n... Aşka olan bütün inancım bitti...Her şey için çok geç artık...Biliyor musun, kırılan bir vazanın parçaları yeniden birleşmiyor...

İşte o an çaresizlik nedirçokiyi anlıyorum. Akıntıya kapılmış bir insan güç bela tutunacak birdal ararken neler hisseder, çok iyi anlıyorum.Yok olup gitmeden önce kendisine uzanacak bir mucizeyi beklerken nasıl da bir başkası olur, hiç bilmediği bir başkası...Şaşırtır kendine... Bu halim de varams benim der, ben de böyle olacağkımşım, der...

Aşkvarsa, sevgivarsa kırılan vazo yene den onarılır, derken sesini ben bile tanıyıyordum...

Güç artık onun elinde...Artık kendisi için hiçbir şey ummayan, her şeye inancını yitirmiş bir insan nasılıgüçlü olursa o da o kadar güçlüişte...O kadar kayıtsız, o kadalalayıcı...

Aşkmış...Sevgiymiş...Üç gün sonra biter aşk. Sonra, sonra ne olacak?...Kuru kuruy aşkkarındoyururum?Çocuğumunaylıkokul masrafı 1,5 milyarıla...Aşkla ödenir mi bu para?...Bak ben ödeyemediğim için kocamı çocuğumu elimdenaldı. Ayda yılda bir görüyorum onu...Bu oturdüğüm ev kocama ait, yarın çık evimden dese ben ne yaparım?...Her gün arayış tehditediyor . Beni şu andaki bu işime o soktu...Bana geri dönmeyen sonuçlarına katlanırsın,diyor...

Beniucurma doğru sürüklediğinihissedi-

yorum o çalgınca akan suyun...Görünenin arkasındaki karanlık birden bere açığa çıkıyor...Aşkın arkasındaki...Umutsuzluğun arkasındaki...Gelip geçici olan şeylerinarkasındaki asıl saklı olan şeyyağaçkırıyor...

İnadına görmezden, inadına insanmazlıktan geliyorum yaşıdıklarımın arkasında yükselen asıl gerçeği...

Benimle gel, diyorum ona...Orada bir evin var senin...Yeni bir iş bulursun. Biraz param var. İdare eder gideriz...Önemli olan insanın istediği hayatıyaşaması...İşe girince çocuğunu da yanımıza alınız. Kole de okuması şart değil. Bütün çocuklar kolej de mi okuyor? Dersleriyle ben ilgilenirim. Bütün gün evdeyim nasılsa...

Artık saklamıyor gözyaşlarını...Derin bir kırkınıtlık bakıyor bana. Hiç affetmeyecekmiş gibi...Bu defa kayıtsız değil,güçlüyü oynamıyor:

Çok yalvardım sana geçmişte...Gel beni al, beni buralardankurtar,diye...Benden hep zaman istedin...Birlikte yaşayamayız, dedin. Benim yazmam, üretmem için yalnız kalmam gerekir, dedin. Çok yalvardım...Ama hayatından hiç taviz vermedim. Aynı evde otursak birbirimizden bıkars, sevgimiz tükenir,biter, dedin...Unuttun mu bu sözleri? Ne değişti şimdi söylesene?...O zaman neredeydi aşkın? Beni hiç kaybetmeyeceğini, sana olan aşkımı hiç bitmeyeceğini sanıyordun değil mi? Hep seni o zamanlardaki gibideğilergibi seveceğini, sen ne istersen ona uyacağımı düşündün değil mi? Bizi karşılaştıran kadereihanet ettik...Ve artık çok geç...Ben artık o bildiğin kadın değilim...Hayatın ne olduğunu geç de olsa anladım. Herkes kendisini düşünüyor,beni nesi düşünmüyeyim...Yaşım geçiyor. Çok yalnız kaldım ben. Artık bundan sonra yalnız kalmak istemiyorum...Alištığım hayatı yaşamak, standartlarımı altına düşmek istemiyorum...En önemlisi, artık çocuğumun yanında olmak istemiyorum...Kocamı sevsem ne olur, sevsem. O beni seviyor ya, bu bana yeter...O hiç olmazsa, birlikteyaşırsaksana olan sevgim tükenir, demiyor...Hadi git artık, kanatma bu yarayı. Hadi git...Birbirimizi görmezsek unuttur. Kapanır gider bu yara da, diğerlerigibi...Arada sıradasızlaş,sonra o sızı da geçer...Hadi git ne olursun...

Ayağakalıyorum. Ona sen kezasanmakistiyorum...Sen kez sarılıp öpmek...Defalarca sarılıp ayrılmıştık, ama bu sefer farklı... Bu kez dönüşü yok, iyi biliyorum...Sanki o ölmüş de açık kalan gözlerini kapatmakmışıy yaklaşıyorum yanına...Gözlerini öpüyorum. Alınmı, saçlarını...Kokusunu içime çekiyorum. Bu kokuyu artık hiç duymayacağımı...Birden coşkun, birden parlayan bir ateş gibi sarılıyor bana...O da beni öpüyor. Saçlarını kokuluyor. Bütün ayrılmalarımı, bütün terk edilmişlik kokuluyor...Duygusuz otel odalarındaki tek başıma bir şarkı duyduğumda onu hatırlayıp bir sızma nöbetine tutulmuş gibi titreyişlerimi, onsuz geçecek uykusuz gecelerimi öpüyorum...Sanki ölmüşüm de, açık kalan göz kapaklarımı kapatırgibiöpüyorum...

Ölmüş gibi hissediyorum kendimi, ama öyle hissetsem de dudaklarımdaki bin yıllık susuzluk silinirüyine de, bu susuzluk artık dinsin diye dudaklarımdan öpmek istiyorum onu.

Hayır, diyor bunu yapma...Yoksa hiç bırakmam seni...Yine bağlanırlarıkımsana...Sevince çok kötü seviyorum ben. Bu yüzden sevdiğim herkesezararverdim...Sana da çok zarar verdim. Hadi gitartık...Hemartıkgönlünrahatsız olsun, bir daha kimseye aşık olmayacağım...Sen sondun... Bir daha kimseyle bututuklu yaşayacağımı sanmıyorum...Benim haykırım bu kadarmış...Erken bitti, ama yine de güzeldi...Bana yaşattığın bütün güzellikler için sana minnettarım...

Sonra onu öylece orada, solgun bir gece lambasının ışığında bırakıp çıkıyorum...Ama merdivenleri incek gücü bulamıyorum kendimde...Basamaklardan birine oturup kalıyorum.Bir daha bu kapıdan içeriyi hiç giremeyeceğim...Kendi üzerine kapattığım kapıyı seyrederiyorum...Hayatımı hatalarım ve korkularım yüzünden

kendiüzerime kapattım ben...Ben onun, o benim son umudumdü...Bu son umudu onunla benim üzümekapattım...O içerde, ben dışarıda kaldım...Ne yaptım Alah'ım ben, diye ellerimi yüzüme kapatırkeniçerden derin, boğuk bir ağlama sesi yükseldi...Gittiğini düşünmüş olmalıydı ki artık kendini koyuvermişti...Ne olur gitme, gitmesen olmaz mı? Gitme, ben sensiz nasıl yaşayırım? diye hıçkırarak ağlıyordu...

Sonra duvarda patlayan bir içki şişesinin dağılan sesini duydum...Gecenin duvarında hayatımı paramparça dağılıyordu...Büyük bitmişti...

Büyük bitince acı dayanılmaz olur...Her şey apaçık ortadaydı, ama bütün bu ortaklık ve apaçık olan şeylerbüyüdeyoksundu...Sanki gizli bir güç içimizdeki ışığı yok etmek için yine içimizdeki aşkı,içimizdekimasumiyetlikulaniyordu...Ne kadar seversek sevelim, ne kadar umut ederssek edelim, bir yerdegücümüz tükeniyor, korkularımıza ve alışkanlıklarımıza yeniliyor, sonunda sevgilerimiz ve umutlarımız sadece o büyükyalnızlığı çoğaltıyordu...

Gecenininsız sokaklarındayırürken **Bayan S'nin** bana aylar öncesinde, aşkımdın en yoğun olduğu günlerdesöylediği bir söz geliyor aklıma: **Çok yaklaşıyoruz birbirimize, çok kötü, çok tehlikeli bir şey olacaktı. Durduramayacağız bu gidişi...**

Onun bu sözünü düşünlürdükürkenanlıyorum ki ne zamandır ben hiç bir yere gidememişim...**Bayan S'nin** evinin etrafında dönüp duruyordum...İşte o zaman acıyla hissediyordum, ben nereye gidersem gideyim artık hep onun kalbini etrafında, hep onun evinin etrafında dönüp duracağım...

Evine çok yakın bir lunapark var onun. Bazı yaz geceleri balkonunda oturur, içkilerimiz içerken bu lunaparkın rengarenk ışıklarını seyredir hayallerkurardık...O zamanlar bana sevinç nedir diye sorsalar onunla baş başayken seyrettığımız bu lunaparkın ışıkları derdim...

Orayadoğru yürürüyordum. Gecenin hayliceğ bir saati. Kimselerkalmamış ortaklık. Lunaparkın kapaşı açığı. Parkın beklisi tiyukıyusuna yatmış, geldiğini duyuyla hafifçe doğruluyor, bana göz ucuyla bakıyor, sonra tekrar dalıyor o delik deşik uykusuna...

İlk gençliğimde **Bostancı'da** bir lunaparkda çalışmıştım. Benim için çoktan büyüü bitip

tükenmiş bu oyuncakların nasıl çalıştırıldığını o zamanlardan biliirim...**Bayan S'de** tıpkı benim gibi ilk gençliğinde bu lunaparkpatlamısmırsatıyaymış,bunu öğrendiğimde öylesine duyulanmışım ki, bunu aşkımdız için ilahi bir tesadüf saymıştım...

İnsanları mutlu edip eğlendirmekten yorgun düşmüş bir atlı karnavalı yaşıyordum...İlk gençliğimde atlı karnavalın yaşadıklarını, ruhları olduğunu düşünürdüm...Bazenöyleyeneşeli,öyleyimserolurlarkı hiç beklenmedik bir anda hızlanırlar, gökyüzünde bir süre asılı tutarlar, ve böyle anlarda içimizdekibütün kaygılardan, bütün sıkıntılardan kurtulup here öyleinmenizi isterlerdi sizden...Bazen keyiflisiz ve aceleli olurlar, içlerinden hiçbir şey yapmaktı gelse, çabucak dönüp işlerini bitirmek, sizi üzerlerinden atmak ve yalnız başlanılmak istelerdi...

Atlı karnavalın motorunu çalıştırıyor...Motorun hüzünlü sesi gecenin ıssızlığında yankılanıyor...Derin uykusundan uyanıp usulcadönmeye başlıyor atlı karnaca...Bir tur döndükten sonra sandalyelerinden birine oturup ben de onunla dönmeye başlıyorum...Sonra kendisini neşeli ve iyimser hissettigi zamanlardaki gibi beni bir süregökyüzünde asılı tutup bütünyaralarından, çelişkerimden,korkularımdan arındırmakistergibi hızlanmaya başlıyor...İşte o zaman sanki yıllardır hiç ağlamamışım gibi ağlamaya başlıyorum...Gözümün önünden mutsuz,yaralı çocukluğum geçiyor...Annem, babam, kardeşlerim...Babamın mutsuz ve yalnız ölümü geçiyor...Annemin aşksız geçenölümü, kardeşlerimin yenililerle ve düş kırıklıklarıyla dolu hayatlangeciyor...Şimdi hepsi bir yerlerde uyuyor ya da hiçbir bana kavuşamayacakları hayallerini kanatıyorlardır...Neden istediğimi hiçbir şey olmadı bu hayatta atılkarnaca? Nerede hasta yaptı söylesene?...Nerede geç kaldık?Neredeyanıldı?...Gerçekten büyüübitmi mi, söylesene artık biz böyle mi yaşayacağız? Ben neredeyim, sevdiğim kadın nerede? Bir şeyler söylesene...Neden kırılan vazolar bir daha yapıstırılmıyor? Neden her şey için çok geç? Daha dün hepimiz masum, küçük, hayal dolu çocuklardık...Bu kadar kısa zamanda bunca hatayı biz mi yaptık? Kim oynadı duygularımızla, kim soktu içimize bu hırsları, bu bencilcilikleri?

İşteğin kadar hızlan, istediğin kadar boşluğa döndür beni...Gökyüzünde böyle yalnız başıma asılı kalmak istemiyorum ben...

Söylesene bızardan çıkıp gelir mi dersin çok eskiden buralarda patlamış mısır satan o genç kız?

Kırmızı kepi ve ışıklı yüzüyle gelir mi dersin?

Bütün bu olanlar hiç yaşıyanmamış gibi...Gelse her aşkım evime dönerim inan...Gelsebirlikte yaşanıncası sevgitükenmez, çoğalıp artar...Gelse ben hep onu sevirim...Yaz aşkamların sokak aramızdaki evimizin önüne masamızı kurar, çocuklarımız baş başa yemeğimizi yer; ve iyi ki şimdi **Yıl kıyaşıyoruz**, deriz...İçimiz sıkılınca, biriki dubleazladan geçir, bir iki hisli şarkı da bızda söyleriz...Elimizdekilerle yetinir, haddimizbitiriz...

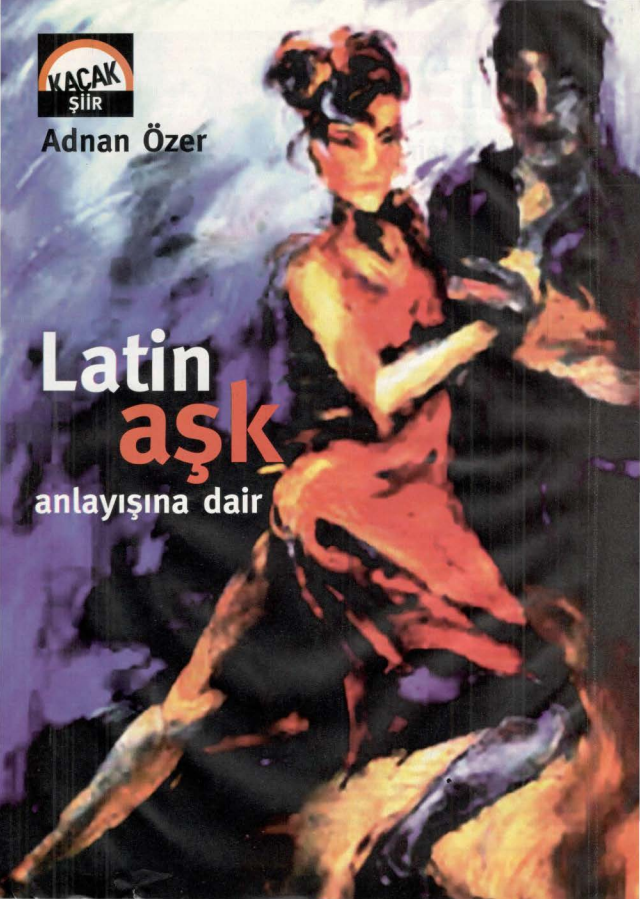
Söylesene atılkarnaca bızardan o gelir mi dersin?

Adnan Özer

Latin aşk

anlayışına dair

Latin aşk anlayışına dair

Aşk güzel değildir: Güzelliğe kavuşmak ister. Bütün insanlar istek duyar. Bu istek, en iyiye elde etmenin yoludur. Strateji uzmanı zafer kazanmak ister, şair kusuruz bir şiir yazmak, çömlekçi benzersiz amforalar yoğurmak, tüccar mal ve para biriktirmek ister. Peki ya aşk ne ister? İnsangüzelliği ister aşk. Aşk, biz güzel birini görür görmez doğar. İşte kevrinsel olsa da, herkesi körüklese de, herkes başkabilirşey ister. Diotima bu noktaya geldiğinde Sokrates'i uyarır: Aşk yalın değildir. Birsürü öğenin bir arayageldiği bir karışımdır. İsteleka kaçınılmazdır. Amacı da yalın değildir. Aşk, insan-güzelliğinin çekiminden öte bir şeydir, oğuzellikzamanı, ölüme bozulmayabacıdır çünkü. Diotimasözü şöyle sürdürür: Ellerinde olmayanlardan başlayarak en iyiye istekduyan insanlar. Organlarımız sağlam ve dinçse hoşnutuzdur, ama bacaklarımız eğri bögürü olsaydı, bizi taşımasaydı, onları bir koşu şampiyonunun bacaklarıyla gözümüzü kırpmadan takas ederdik. İstek duyduğumuz her şey için geçerli bu. İstedimize kavuşuncane geçecek elimize? Amaçlar değişebilir ama kazancımız değişmez; mutluluk duyanız. İnsanlar gözlerini mutluluğa diğerleri ve onun bitmemesini isterler. Aşk'ın güzelliğe duyduğu istek, mutluluğa duyduğu istektir de; anlık, dayanaksız birtutluluk değil, sürekli mutluluk. Bütün insanlar yoksulluk çeker: Günlere sayılırdır, ölümlüdürler. Ölümsüzlüğe göz dikmek, bütün insanların birleştiren ve tanımlayan bir özelliklidir. Eniyiye erişme isteği, onulde etmevesonunakadartadınırkarma isteğiyle bağlantılı öyleyse. Yalnızca insanlar değil,

bütün canlılar bu isteği paylaşırlar: Kendilerini sürdürmek. Aşkın öğelerinden biri de çiftleşme isteğidir. İkitir çiftleşme vardır: Beden yoluyla ve ruh yoluyla. Birbirlerinin güzelliğine tutkun erkeklerle kadınlar, çiftleşmek için bedenlerini birleştirirler. Platon, döllenmenin hayvanlarda da insanlardaki gibi-kutsal olduğunu söyler. Ama öteki döllenme tarzı daha yücedir, çünkü ruh, bir başka ruhta kalıcı düşüncelerle duygular doğmasını sağlar. "Ruh doğurulanlar", düşüncedengebe kalırlar: Şairler, sanatçılar, bilgeler, ayrıca yasaları yaratırlar ve yurttaşlarına ilimliliği ve adaleti öğretirler. Böylece birarışık sevdiğinin ruhanabilgi, erdem ve güzele, haklıya, doğruya saygı tohumları atabilir. Diotima'nın söylemiyle Sokrates'in yorumları bir tür hac yolculuğudur. Yoladıkça, tıpkı bir tepeyi tırmanan kişinin her adımda aşağılardaki görünümün nasıl değiştiğini düşünmesi gibi aşkın yeni yeni özelliklerini keşfederiz. Amagözlerimizde değil algımızlakavrayabildiğimiz bir parçası vardır: "Sana bütün bu açıkladıklarım," der Diotima Sokrates'e, "aşkın ufak tefek gizlemleridir yalnızca." Sonra da onu en yüce, enderin gizemlerkonusunda eğitmeyeyönelir. Gençliğimizde bedensel güzelliğe çekiliriz, yalnızca bir tek beden, güzel bir biçim severiz. Ama sevdiğimiz güzelliğe, neden onun bir tek gövdesevelim, birçoğunda değil? Diotima yine sorar: Güzellik, birçok biçimde, birçok kişide varoluysa, neden onun kendisine aşık olmayalım? Neden kalıpları aşiponlarıgüzel yapan şeyi, o düşüncüyü sevmeyelim? Diotima, birmerdivendiyegörürüşkır: Dibeinde, güzel bir beden

OCTAVIA PAZ

ELLERİM

Açar varlığının perdelerini
Giydirseni başkabilir çıplaklıkla
Bedenlesoyarsenin bedeninden
Ellerim
Uyduyursenin bedenine başkabilirbeden

aşkıp sonra bir sürü bedenin güzelliği; daha sonra güzelliğin kendisi, derken erdemli ruh ve en sonunda bedensel olmayan güzelliği. Güzellik aşkı, ölümsüzlük isteğinden ayrılmıyor, neden sonsuz biçimler düşünerek pay almalıymondan? Güzellik, doğruluk ve erdem hem üç tanedir, hem detek;aynı gerçeğin değişik yarılarıdır onlar, tek gerçekçeğin. Diotima şöyle bağlar sözünü: "Aşkın güdüsünü doğru sıralamaya göre izleyen biri, sona vardığında şaşılabilir güzelliğe, bütün çabalarını kınayan bir güzelliğe ulaşacak-

tır... Kendiliğinden var olan, bozulmayan, artıp eksilmeyen ulaşmanın yoludur: "Bir beden sevmekten, birçoğunu sevmeye doğru gider, sonra bütün güzel biçimleri sevmekten, erdemli eylemleri sevmekten, eylemlerendüşüncelere, düşüncelerden de yasanabilecek en yüce hayat sayılan katışıksız güzelliğe tırmanır, çünkü anlayışın gözleri, bu güzelliğe iletişim kurar ve insanenimgeler ya da güzelliğe suretleri üretmez artık, güzel gerçeklikler yaratır." Bu da ölümsüzlüğe giden yoldur.

Latin aşkın terminolojisi

Aşk, anlamında türlü türlü duyguların yükü olduğu kelimelerden biridir. Bu yüzden, doğrusu onun kelime olarak anlamını veremekte zordur. Nedeni aşk kelimesinin içerdiği duygular? (Birine, bir varlığa karşı) eğilim, istemek, candan saymak, hürmet etmek, baştaçı yapmak, çoşarak yönelme, heves, esirime-gönül verme, şevk, hayranlık, saygı, yoksulluk duygusu, birleşme isteği, arz, cinsel arz vb.

Türkçede kullandığımız "aşk" kelimesi Arapça ve Farsça "ışk" (ışık) kelimesinden gelmiştir. Kalbede göğsüz gönü kamaştıran, aklı bulanırır şey. Türkçede aşk karşılığı "sevda" ve "sevi" kelimeleridir. Bunlar, (aşkta olduğu gibi) birini, bir şeyi empatiyle sevmeye doğrudan eğilimi ifade ederler. Ancak "sevda" derken sevmeye eğiliminin, kelimenin geçirdiği soyut ifadelendirme deneyimlerinden sonra olduğu boyutlandığını belirtmemiz gerekir. "Bir güzele sevdalandım" denilirken, "onun varlığıyla çoşup "güzel" diye tanımladığım birine karşı içimdeki sevmeye dürtüsünün boyutlanmasına karşı koyamadım" denilmek istenir. "Sevda" yabancının büyüdüğü yalın insanın yaşadığı soyutlamadır.

Amor (aşk) Latince *amordan* türer, kökeninde oris ve amare vardır. Bir köken de caritastır. Amare, Etrüskçe *aminodan* gelir. *Amino*'nun anlamı Etrüskçe'de "aşk eğilimi"dir ki, bunun karşısına *odi, odlar* (nefret) yer alır.

Aşku lararası iletişim için çok kullanılan birkelimedir. Birdil öğrenmeye kalkan, yada başka bir ulustan biriyekarşılaşan bir kişi "sizde aşk nasıldır" sorusunu sormadan edemez. Aşk, İngilizce "love", Fransızca "amour", İtalyanca "amore" ve Almancada "liebe" dir.

Hristiyan dünyanın kutsal kitabı İncil'de "fod it in altum" diye bir kavram geçer. Bunun anlamı: yıkılmayacak bir bina inşa etmektekin toprağın çevresinde zaten bulunan kökleri arayarak derinlemesine kazmaktır. Batının aşk eğitiminde bunun önemli olduğu yadsınmaz. Burada "Yapıcılık", "birlikte bir hayat oluşturma" ve "öreme" ilkeleri açıkça görülüyor.

Latince aşk tanrısının adı *Cupido*'dur. Bu isim latince cupere kökünden türemiştir. *Cupere*'nin anlamı "arzulu, tutkuyla istemek"tir. *Cupidus* ise, kişi olarak, "arzulu" demektir. Burada aşkın kişiselleştirilmesi kesin olarak ortaya çıkıyor. Yanı sıra "arzulayan" ve birde "arzulanan" vardır.

Batı'da üçüncü yüzyılda aşkın entelektüel kavranışı için "tanışıklık" ilkesi esastır. Buna göre, "(...) aşk ve tanışıklık, aşkın iki muhteşem şeklidir; birey olmanın sadeliğinden bir geçiş, "birolma" arzusu yönünde bir varsayım" (El Amor Inteligente. Enrique Rojas, 1997). Şöyle bakalım: Başka birinin dünyasına atki etmek isteyen biri "birolma" niyetiyle yüküdür. Birolmak istediği kişiyi keşfe çıkar. Manyetik çekim deneyimlerini aşk ilişkisi oluşturmaya koyulur. Cezbeyle kapıldığı ilk anın telafisini yapmaya çalışır. Klasik İspanyol şiirinin temel kaynaklarından biri olan *Libro de Buen Amor* (İyi Aşk Kitabı) buna çok iyi bir örnektir.

PABLO NERUDA

YÜZ AŞK SONESİNDEN XCII

Sevgilim, ölürsen eğer sakın ölme sen, bir de bizim acımız olmasın bu ülkede: Sevgilim, ölürsen eğer ben ölmeden, paha biçilmesin ömrümüz.

Başka toz, kumsallarda kum zaman, başıboş su, göçebe rüzgâr taşıdı bizi tohum yüklü gemiler gibi. Zaman karşılaştırmazdı, belki de bizi

Buluştukumuz bu çayır çimen, ah bu küçük sonsuzluk! dönüp durduğumuz, Fakat bu aşk, bu sevdada, ermedi sona. ve hiç doğmamış sanki, ölümden habersiz, uzun bir ırmak gibi, sadece yatağını ve ağzını değiştiren.

GUSTAVO ADOLFO BECQUER DİZELER'DEN

Alacak ırgıncıların gelecekle yuvalarını balkonunakondurmaya veyeniden kanatları penceyeren incinma oynaşarak vuracaklar.

Fakat bakıpda uçmaktan kesilenler seningüzelliğine ve benim mutluluğuma, öğrenmiş olanlar ismimizi... onlar... geri gelmeyecekler!

Sık hanımleri geri çekilecekler bahçede kerpiç duvarı tırmanmaya ve aşamları yenden, daha bir güzelleşmiş, çiçeklerini açacaklar.

Fakat damlalarını titretmek için günün özyaşları gibi ufkumuzda. onlar... o serpinti taneleri... onlar... çiçek açmayacaklar!

Ateşli sözcükleri aşkın, elbet, yenden çnlayacak kulağında, uyanacak belkide kalbin o derin uykusundan.

Fakat sessiz, dalgın ve dırçmış, mihra bin önünde ibadet eder gibi Tanrı'ya, seni sevdığım gibi... umutlanma boşuna, sen böyle sevmeyecekler!

RUBÉN DARÍO

AŞIK DEĞİLSEN EĞER, BIRAK KAPINI ÇALSIN AŞK

Aşk değilsen eğer, bırak kapını çalsın aşk, alem dediğin ağırtacak sen gittikçe, dipsiz olacak, mutluluk ve keder aynı zamanda vuracak.

Sözün özü: Bir uçurumdur aşk, gölge ve ılık, şir ve manzum, orda nice nesnenin sureti, mahzun ve aynı zamanda neşeli yansıyacak.

Sefalettin o, dehşetli tarifişiz, fakat onsuz yaşamak da imkânsız.

Eflatun Nuri

Pırrr!

İlhan Selçuk "Dolmuş" siyasi mizah dergisini çıkarıyor. O günlerin en güçlü kalemleri, fırçaları, bu dergide toplanmıştı. Basın büyük dayanılmaz bir baskı altındaydı.

İlhan Selçuk, Aziz Nesin, Rifat Ilgaz, Turhan Selçuk, Ali Ulvi, FerruhDoğan ve de ben kelle koltukta, bir savaşı veriyorduk. Çevremizdeki insanların polis olduğunu, peşimizde dolatıklarını farkediyorduk; bizlere nefes dahi aldırıyorlardı.

Nur-u Osmaniye caddesi ısız bir orman gibiydi. Koca koca çınarların, at kestanelerinin gövdeleri çürümüş, yaşlı ağaçların, yaprakları dökülmüştü; her yer yaprakları bir hali gibiydi. Yerlere at kestaneleri saçılmıştı... Etem İzzet Benice'nin "Son Telgraf" gazetesinin siyahıya üç katlı ahşap binası, korku filmlerindeki terk edilmiş saçtolarla fark atıyordu... "Ali Baba" türbesi sokağında girdim. Dolmuş dergisindeki odama şöyle bir uğradım, sağa-sola baktım, mektup filan var mı diye, bu ara Turhan Selçuk elinde kocaman bir mendil:

- Aman Eflatun, iyi ki geldin, ben eve kaçayım çok hastayım. Bülent Oran'ın bir de Öğüz Alptekin'in yazılarına vinyetler yapacak, sunları çiziver n'olur.

- Vallahi Turhan benim hemem kaçmam gerekiyor, bana işi yıkmaya sadece biraz nezle olmuşsun o kadar, dedim.

Bu ara İlhan Selçuk odaya girdi:
- Eflatun inan Turhan çok

hasta yap şu vinyetleri. Acele klişesi Kenan'a göndermemiz lazım.

Ne yapabiliyim, İlhan'da patron, bu ara Turhan da "Hadi eyvallah" deyip gidine iş başa düştü. İsteksiz masaya oturdum. İlhan Selçuk kapıdan çıkarken:

- Eflatun kaçayım maçayım deme gözünü seveyim! Tamam mı? dedi ve odanın kapısını çekti. Bir ara beni odaya kilitleyecek sandım. Öyküleri okudum, çalışmaya başladım. On-beş dakika sonra kapı çaldı... daha "buyrun" demeden, izbandut gibi (ne demekse?...) iki kişi odaya daldı. Yüzlerinde meyment yoktu. (ne demekse?...) ayağa kalktım:

- Buyrun efendim... kimi aramıştınız?..

- Eflatun Nuri Bey'i! demezler mi? "Ne demekse!..." ne demek yanı beni arayamazlar mı, şöyle bir başımı aşağıdım.

- Peki efendim sizi şöyle alalım, sizde şöyle buyrun, rahatınıza bakın... Eflatun Bey mi dediniz?.. şimdi kendilerini çağırayım... ne içersiniz? çay mı, kahve mi, gazoz mu?..

- İkişi birden:
- Yok bir şey içmeyelim, hemen kaçınız dal...
- Aman efendim kaçarsınız, hiç olmazsa sizlere birer gazoz söyleyeyim... ırıyan olanı:

- O zaman ben bir kahve içeyim.

- Başüstüne, siz gazoz... Gazoz değil mi?..

- Evet... Tamam hay hay! Odanın kapısından çıktım, merdivenleri ikişer hızla in-

dim. Hanın kahvecisinin önünden transit geçtim, dış kapıdan caddeye attım kendimi... Nur-u Osmaniye caddesinin arkasındaki "Ali Baba Türbesi" sokağından, Çemberlitaş'a doğru yürüdüm. Hafif yağmur yağıyordu. Hava serindi, çeketimin yakalarını kaldırdım, meşhur "Çemberlitaş Turuscusu" ile "Çemberlitaş Hamamı"nın arasındaki, daracık Tektekçi Hüsnü'nün meyhanesine daldım.

Cemal Nadir, Ramiz döneminin karikatüristlerinden Halki Bey'i gördüm; kırmızı "Güzel Marmara" şarabını yarılammıştı. Beni görünce güldü:

- "Hayrola Eflatun, bugün erken kaçmışsın".

- "Halki abi.. bizim işler belli olur mu? Çalışma saatlerimizle, kaçış saatlerimiz bazen çakışıyor dal?.. dedim. O gün ben kaçtıktan bir süre sonra çalıştığım odaya İlhan Selçuk giriyor, odada iki yabancı adam görüyör. biri ayakta ofluyor puflyor, öbürü eli sokağında. İlhan Selçuk:

- Kimi bekliyorsunuz? diyor. İkişi birden:

- Eflatun Bey!.. Emniyetten geliyoruz da, emniyete kadar gelmesi gerekiyor...

İlhan:

- Buradaydı şimdi.. bu masada çalışıyordum!

Polisler birbirlerine bakıyorlar,

- Bize şimdi Eflatun Bey'i çağırayım dedi ve gitti.. Bir saatte bekliyoruz ne gelen var ne de giden... diyorlar.

İlhan Selçuk'da:

- Ah! Ah! Ben biliyordum zaten kaçacağını, biliyordum demez mi?

Bir gün Aziz Nesin'le Mesaret kahvehanesinde karşılaştım. Beni görünce gülmeğe başladı.

- Yahu Eflatun, geçen gün İlhan Selçuk'la konuşuyorduk. Senin son numarayı anlattı. Valla yerlere yattım gülmekten. Hani polisleri atlattığını... Ne adamsın be... Nasıl oluyor da bu adamların elinden kurtarıyorsun paçayı hayret bişi yaa?.. Ben hiç kaçamıyorum, şüpheleniyorum. Ama sen... Yahu Eflatun hem de bu topal baçağınla hem de...

"YaAziz abi.. Ben topal taklidi yapıyorum, kerizler yutuyor, yavaş yavaş yürüyorum. Beni takip eden polisteğirdan alıyor. O da bana ayak uyduruyor derken tam sokağın köşesini döndüm mü, "pırrr!" Uçuyorum abi! tamam mı?

Herkes Roman Yazsın!

Nafer Ermiş

Ekiden devletler bir çok konuda olduğu gibi sanat alanında da uyguladığı yasaklardan yakındır. Yakınmısa da devam edeceğiz. Devlet bunu yaparçünkü devlettehlikeolarak algıladığısanata karşı her zaman teder gin durmuştur. Ancak son zamanlarda, Avrupa Birliği sürecinin de hızlandığını ve derisini yüzüp kuyruğuna geldiğini hisseden devletimiz kapıldığı çanakıyla bir çok kişiye kaldırdı, ekiden yayımlanamayan sanat eserleri yayımlanabilir hale geldi.

ama bu günleri anlayamadığımız bir şey var; sanki devletleri yarattığı bir otorite boşluğunu doldurmak ister ki bil, sanatı yapanları bizzat hemcinslerinin faaliyetlerine birkısıtlama getirmeye çalışıyor. Buna çeşitli ortamlarda sık sık şahit oluyoruz. Geçenlerde bir televizyon programında tiyatrocuların büyük bir kısmının, bir oyunda rol alan Asuman Krause'ye, sırf manken olduğu için, 'herkes kendi işini yapsin' mantığıyla saldırdıklarını gördük. Bu saldırılara karşı çıkan tiyatrocular da oldu. Ama pro gram boyunca saldırılar bitmek bilmedi. Oysa saldıranlarTürkiye'de ne kadar çok kişinin kendi işini yapmadığını unutmus görünüyörler, tiyatroculardan bir çoğunun bir konservatörlük bezunu olmadığını, bir zamanlar, hattahallen belki ek iş olarak başka iş iş yaptıjnı unutmus görünüyörler, sadecemesleği mankenlik diye, ki bunun geçici bir mersetekolduğunu herkes bilir, bir insanın tiyatroyapmasınayasaklamakistiyörler, amatyatrocularroman yazıyor, tiyatrocular şiir yazıyor, kitap yayınlıyorlar, şiir kaseleri, müzik kaseleri çıkıyor, nadien de olsa mankenlik bileyapıyorlar, ama bir mankenin tiyatroyapmasına katlanamayıyorlar. Yazılar da kalkıp tiyatrocular kitap yayımlamasın mı desin, şairler tiyatrocular şiir yazmasın, bir sürü şair aç dolaşıyor, üstelik onlar devlet sanatçısı da olamıyorlar, üstelik ne şairler ne de romancılardevletiyatırdı ama biliyor, şiir pazarını bize bırakın mı desin, iş adamları tiyatrocular iş kurmasındıye ayaklansınlar mı? Tiyatrocular her şeyi yapсын, kimsenin itirazı yok Türkiye çoklarındın hiç de ucu olmayan (genellikle ortalama birkıtapatan daha pahalıdırtiyatro biletleri, ama bir kitap insana daha çok şey kazandırır bilir ve okurun beklentisine göre çok daha uzun süre insanı oyalar, eğlendirir ya da öğretir, bir oyun taş çatlasa 2 saat sürenken tiyatrocular bir roman güntersürebir) tiyatroya biletlerini alsınlar, saldıranı doldursınlar, tiyatrocularıayakta alkışlasınlar, tekrar tekrar sahneye çağırısınlar, amaaralarındın birileri de yapmak istersekalıptiyatroyapсын,işsiz gezentiyatrosanctılarınıvay etiyatroyapmak isteyen bir insanı engelleyemezsiniz. Çünkü bir çok "işiiz" yazar da vardır, sayılamayacak kadar çok karnını çok çuklde doyuranaşır vardır.

Peki edebiyat dünyasında durum farklı mı? Pek değil. Son zamanlarda bazı yazarlar ve eleştirmenler sık sık Türkiye’de çok roman yazıldığını eline her kaleminin roman yazdığını ileri sürmeye başladılar. Oysa ben eleştirmeden Türkiye’de az mı roman yazılıyor çok mu roman yazılıyor sorusunun cevabı değil, yayınlanan bu ‘bir sürü’ romandan hangisinin iyi ve okunmayadeğerdiğünü, hangisinin denitebilecek taşıyıp hangisinin taşımadığını falan öğrenmekistiyorum ki yayınlanan kitaplar ormanının yolunu kaybetmeyeşim. Eleştirmen varlık nedeni bazı yazarları yüceltmek, onun dışındakilere de yazmayn efendim, demekdeğildir, okitapları okusun, okunmaya değer olduğunu düşündüklerini, mümkünse temellendirerek okusa sunsun, okurul du göstereşin.

veya vardır. Çok kitap yazılıyorsa demek olsa olsa okurun yapa-
leceği bir şeydir, ama okurdan da bunu duymuyoruz. O kur
kendisine sunulan seçeneklerin bolluğundan rahatsız olmaz,
sadece iyi şeyleri/çakırtmaktan korkar. Bunun için de eleştiril-
eri okur. Ayrıca Türkiye'de çok roman yazıldığı dayok. 2004
yılında yayınlanan yeni roman sayısı 150'nin altındadır. Oysa
Tüyük kitap fuarına katılan yayınevi sayısı 300'ün üzerindedir.
Bu durumda yayınevi başına yarım roman bile düşmüyor. Ya-
ni bir yayınevi bir yıl içinde bir tane yerli roman yayımlansın
mı? 150 roman 70 milyonluk bir ülke için çok değil, tamtersi-
ne çok azdır, hatta dünya örnekler açısından. Müfusu bizden daha
az olan bir çok ülkeden belki bunun on katı roman yayımlanı-
yor ve bundan kimse rahatsız değil, tersine gururlu. Edebiyat
camiası yoru duyması gereken şeyden yakınıyor. Ayrıca ro-
man yazmanın kime ne zararı var? Keşke herkes roman yazsa
ve yılda 70 milyon roman yayımlansa. Harika eleştirmenler
ve müz olsa ve bunları arasındaki iyi romanları bulup çıkarsa.
Kimse anasından tiyatro cudoğmuyor, yazar doğmuyor, man-
ken de doğmuyor. Hayatın birdiröeninde tiyatrocu oluyor.
Ya okulu nu okuyor, ya alaylı ya bir edilen biçimde yetiştiriliyor
da içindeki yeteneği aniden keşfedip sahneye atılıyor. Her
tirlüşünden başarılı örnek leryeterince mevcut. Manken, ka-
sap, yazar, eleştirmen, spiker, kim olursa olsun herkesin ti-
yatro yapmaya, roman yazmaya, film çevirmeye, resim ser-
gi si açmaya hakkı vardır, yeter ki becerisin. **Karpuz Kabuğun-
dan Gemiler Yapmak** bunun en güzel örneklerinden biridir.
Bunu eğer devlet sınırlandırmayakalmıyorsasınan bizzat
içindekiler sınırlandırmaya hiç kalkamazlar. O zaman önu-
müden geçen herkes senin işin ne kendi işini nite yapmı-
yorsun da başkalarını işalananların işaledeğini sundiyesora-
biliriz. Ama bunu sormak istemiyoruz, hele sanat alanında
asla.

İnsanlar roman yazıyor, çimlere basmaya çalışmıyor, camları kırmayauğraşmıyor,yemeğimize gereğinden fazla tuz katmıyor,sadecereoman yazıyorlar, bundan para kazanmak istiyorlarsakazansınlar, çünkü onlar insanlarınsorulararak parakazanmaya çalışıyorlar, hirsızlık yapmıyor, sahte para basmıyorlar, hangi amaçla olursa olsun sanatla uğraşıyorlar, kimi parakazanmak, kimi ünlü olmak, kimi sevdiği kişiyle tavlamak için yapıyor ola bilir, ama bunu roman yazarak, öykü yazarak yapmaya çalışıyorlar ve bunun en azından hiç kimseye bizzararı olmuyor, bazılarıınl keyfini kaçırkamların başka, ama hepsini böyle nitelerek mümkün ola bilir mi? Olamaz. Çünkü bir çoğu da yazmak, yazı yoluyla sanat yapmak istiyor, neden sanat yapmak istedikleri üzerine binlerce kitap okuya biliriz, ama yine de şimdiye kadar hiç kimse tam olarak insanın neden sanat yaptığını tanımlayamamıştır, elbette bu konuda bir çok fikir ileri sürülmüştür, ama bu fikirlerin hepsinin de eksik bir yanı olmalı ki, herkesi tatmin edecek, üzerinde herkesin fikir birliğine varedileceği bir tanım bulunamamıştır ve bulunamayacaktır ve de iyi ki bulunamayacaktır, çünküsanatınzinamacını net olarak bildiğizın danan iyi baren artıkonu gerçek anlamda yapamaz olursunuz ve hızla zanetın alanına düşersiniz. Buna da itiraz edemeyiz. Ayrıcaçimlerden geliyorsa insanlar çimlere de bassin, parklarda sevgiileriyle el ele otursun, ama kuşlara taş atmasın, kedilere işkenceetmesin, romanvazsın, herkesesoman vazsın.

**KAKAK
TOZLU
RAFLAR**

Faruk Kaya

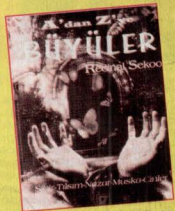
faruk.kaya@mynet.com

A'dan Z'ye BÜYÜLER

Sevişme Muskası: "Hoşlan dıñ bir kız ya da kadınla; evli, dul, bekar (hiçfarketmiyor demek ki, sadece kadın olsun yeter) sevişmek amacı güden kişi (n'emiş amacımız; sadece sevişmek, yok ben hoşlanıyorum, vay ben seviyorumolmaz, sevişeceksen buyurbüyünün kralı burada) temiz bir kağıda aralklarla kadının adını yazdıktan sonra edep yerinden kopartıp alacağı ve kadının adındaki harflerin toplamına eşit miktarda kılı (kadının edep yerin den kıl kopartabiliyorsa ne gerekvar sevişme muskasına diye düşünürken anlıyoruz ki bu işi gerçekleştirmek için başka bir kadın arkadaşın yardımına ihtiyacımız varmış, oldu olacak grup seks muskası yazsaymışlar tadından yen mezmiz vallah) her harfin yanına koyduktan sonra bu kılıların üzerine yan an bir mumum erimmiş kısmı damlatılarak kılıların kağıda tutturulması sağlanır.

Kişi bir cuma yatısı namazından sonra sabah namazın a kadarAllah'ın bildiği bütün isimlerini hiç durmaksızın mırıldanır (mırıl mırıl

sabaha kadar ne bu böyle demeyin, işin ucunda sevişme olunca in san e yaptığını bilemez). Sabah namazının ardan den kağıt katlarıarakyeşil bir bezesandıktan sonra etrafı dikilir ve muska geceyarısı sevişmekistenilen kadın ın evinin dış kapısının tam karşısına gelecek bir yere gizlenir..." Geriye eve gidip sevişmek için güzel bir ortam hazırlamak kalmıştı, kolaygelsin. Madem ki büyü olayları, cinler,yok efendim birbirinden güzel uzaylıtarikatlarğündemi bu kadarmesgul ediyor; buyurun size bin bir çeşit büyü'nün anlamın çözöcek,çözerken de tabi kabul ederseniz bu büyülerin süper ötesi güçlerinden faydalanacağınız harika bir çalışmam. Gün Yayıncılık tarafından yayımlanan 336 sayfalık bu deveserin yazarıRecinal Sekoot. Evet evtekendisi bir yabancı, nasıl oluyor da elin ecm ebisi yatısı namazını biliyor, hemen kapı komşunuz Hatice Hanım'ın alkolik kocasın den haberdaroluyor diye ca hil cahil düşünmeyin. Büyü işi dediğin ilim ifran işi, bu işin Türk'ü yabancıca olmas, olamaz. Hatice Özkan'ın dilimize kazın dıñğı eserimizdeAşk ÇılğnlığıGiderme, Bilinen Defi-

yi Bulma, Cin Aşkı, Cinsel Gücü Artırma, Çapkınlık Muskası, Esnafçıcn Kismet Açma, Gerdek Gecesi Duası, Şeytan Kovma... gibiuzayıp giden birbirindenilgırçkonularda çeşitli büyü ve muskalara yer verilmiş. Sadecebüyününnasıl yapılacağıanlatılmakalmayan, nasıl muska yazılacağıntürlü şekillerle deokuyucusunaöğretensonderece faydalı bir kitap.Eski fiyat yok,yeni fiyat yok,nereden galdiyse benim Tozlu Raflarkıtaplarını arasına girmiş. Aboovvıy sakın bu cinlerin bir oyunu olmasın diyeneinceenkıllanrken, yazılı olan Zeynep ismini görünce rahatladım. Anladım ki Zeynep'in kitap bizimkilerinarasına karışmış. Hoopaynentanım, teşekkürler.

KIZILDERİLİLER'DE BURÇLAR

"Bugün, duygusal yaşamınızı özellikle gizli tutmak isteyeceksiniz. Sizin özel dostluğun uza önem veren yakınlarınız için bir gizem olabilirsiniz. İsteklerinize yeni bir yön verme İhtiyacı içindedir. Kendiniz dahil, çevrenizdeki birçok kişiyetepkiselyaklaşımlar içindedir. İsteklerinizde artış var. Vıdı vıdı vıdı vıdı..." Öyle burçlar denince aklınıza gazeteköşelerindenyer alan acaba aşk hayatım nasıl olacak, para

durumları ne âlemde, sağlığınıziyi mi tarzındaki sorulara yan it aradığınız burç köşeleri gelmesin. Kızılderiilerde burçlarıâlemi bambaşka bir şey. Mesela böğürtlenlerin olgunlaşma dönemi doğanların (23 Temmuzla 22 Ağustos arası) madenler âlemindeki totemi demir, bitkiler âlemindeki totemi ahududu, hayvan lar âlemindeki totemi İse mersinbalığıymış. Ne oldu içerisinde aşk meşk olmayınca ilginizi çekmediyse o sizin bileceğiniz iş. Bütün bu burçların rehberliğinde insanın kendisini ve doğayı daha iyi anlayacağı felsefi bir çalışmam. Sungur Yayıncılık tarafından 1984 yılında yayımlanan eserimizi Kerem Çalışkan dilimize aktarmış. Bugünkü fiyat bir Y TL.olan kitabımızın eski fiyatı 700 liraymış. Eski fiyat, yeni fiyat, Yeni Türk Lirası derken bu fiyat işleri iyice kafaları karıştıracağı benzer. 26 Şubat doğumlu birisi olarak balık balık ortalkılarda gezen ben denizin kızılderiileregöre hayvanı pumaymış. Vaaşşşş puma, süper hayvan. Bu arada doğum günümü de verdim inceden.

HERKES İÇİN MAFYA

Mafya kavramının kökeni nedir? Ulusal bir direniş mi, yoksa yasadışı bir örgütlenmeyi mi ifade eder? Mafyanın anavatını neresidir? Mafyanın katı kuralları ve bu kurallara uymayanların sorunları nelerdir? Tarzındaki sorulara yanıtlar bulabileceğiniz ve bunu yaparken de mafya, devlet, kapitalizm üçgeninin içiyüzüne ışık tutabileceğini ileri süren bir yapıt. Vay ki vaaay burası mafyanın anavatını, pardon anavadısı olmuş, her yer mafyatık diyiye kesmiş. Öyle bir işe bulaşmışız ki mafyadan beter hale gelmişiz, içerisinde bir kere girdik ya, gerçekten çıkamıyoruz. Durum böyle olunca da "Herkes İçin" kitap dizisinin ele aldığı mafya konusu ne kadar ilgi çeker bilemiyorum. Mafyanın dünya üzerindeki gelişimini birbirinden zevkli karikatürlerle destekleyen bu eğlenceli kitaba bir göz atmak da fayda var derim. Adı üzerinde; herkese lazım, bir gün sizin de mafyayla bir işiniz olabilir. Yazdıysa bozsun tövbe tövbe...

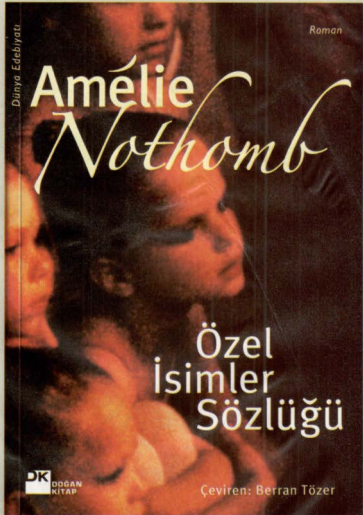
Amélie Nothomb.

Ve kapkara bir peri masalı...

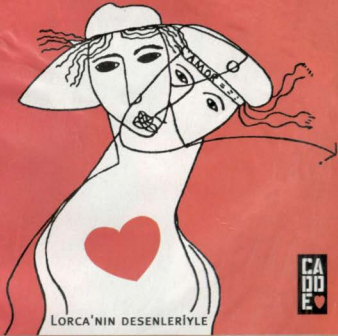
Bir isim, bir insanın yazgısını etkiler mi? Kimsenin duymadığı bir isme sahip olmak, özel bir kişiliğe sahip olmak demek midir? Plectrude'ün annesi hamileyken babasını öldürmüş, sonra da kendini asmıştır. Teyzesi ve eniştesi tarafından, onların çocuklarını kendi kardeşi bilerek büyütülür. Ailenin en ilgi çekici çocuğudur o. Annesi, yani teyzesi, kızına tapmaktadır. Özel biridir Plectrude. Güzel ve etkili biri... Annesine göre dansçı olacaktır. Gerçekten de zamanla dans yaşamının tek amacı olur onun için. Ama Plectrude'nin hayatı bir kez daha değişecektir.

Olağanüstü kurgusu, çarpıcı sonuyla bir peri masalını andırıyor *Özel İsimler Sözlüğü*, ama gökleri fırtına bulutlarıyla yüklü, kapkara bir peri masalı.

Latin aşk atesi

DERLEYİP ÇEVİREN | ADNAN ÖZER

LORCA'NIN DESENLERİYLE

14 Şubat özel!

CA
DDE